

Leo Trotskij

Vad härnäst? Det tyska proletarietets ödesfrågor

27 januari 1932

Översättning (från engelska): *Lars Lundström*

Engelsk originaltitel: *What Next? Vital Questions for the German Proletariat.*

Första upplagan (under titeln *Kampen mot Hitler*) 1983 av *Bokförlaget Röda Rummet*

Innehåll

Förord.....	1
Inledning.....	2
1. Socialdemokratin.....	6
2. Demokrati och fascism.....	10
3. Byråkratisk ultimatism.....	17
4. Stalinismens sicksack på frågan om enhetsfronten.....	22
5. En historisk genomgång av enhetsfronten.....	28
6. Lärdomarna från Ryssland.....	31
7. Lärdomarna från Italien.....	34
8. Genom enhetsfronten – till råden som enhetsfrontens mest utvecklade organ.....	38
9. SAP (Tysklands socialistiska arbetarparti).....	41
10. Centrism ”i allmänhet” och den stalinistiska byråkratins centrism.....	48
11. Motsättningarna mellan Sovjetrepublikens ekonomiska framgångar och regimen byråkratisering.....	54
12. Brandleriterna (KPO) och den stalinistiska byråkratin.....	58
13. Strejkstrategi.....	64
14. Arbetarkontroll och samarbete med Sovjet.....	70
15. Är situationen hopplös?.....	74
Slutsatser.....	78

Förord

Hitler kunde ha hindrats att ta makten. Nazismen var inte oundviklig, varken något ”nödvändigt ont” i samhällsutvecklingen eller orsakad av ”människans inneboende ondska”.

Nazismens seger var möjlig på grund av att det tyska socialdemokratiska partiet och det tyska kommunistpartiet (på Moskväs direkta order) gjorde fruktansvärda politiska misstag.

Ett världskrig – 60 miljoner döda – ett Europa i spillror – överskådliga konsekvenser för arbetarrörelsen. Om detta orsakades av politiska misstag borde väl dessa erfarenheter vara ABC inom arbetarrörelsen och läras ut till ungdomen.

Visst har vi under senare tid fått höra om lidandet, om de mänskliga tragedierna. Men var är analyserna, förklaringarna som kan hjälpa oss förstå? Vad har socialdemokratin lärt? Och kommunistpartiet?

Men historien skrivs ofta inte för att förklara utan för att dölja, rättfärdiga och ursäktas. Historien förvrängs eller förtigs. Och det finns verkligen mycket för kapitalister, borgerliga, socialdemokratiska och kommunistiska politiker att dölja om den roll de spelade inför Hitlers maktövertagande.

De socialdemokratiska och kommunistiska ledarna lyckades en gång förhindra arbetarklassen att komma i kontakt med Leo Trotskij och vänsteroppositionens analyser och förslag till åtgärder. De får inte lyckas en gång till.

Det är därför nödvändigt att vi studerar och ger spridning åt denna typ av dokument om kampen mot nazismen som här för första gången publiceras på svenska.

Det är ett dokument från ett Europa i brand, en stridsskrift i ordets verkliga mening. Den är daterad den 27 januari 1932. Inom något år skulle den tyska arbetarklassens historiska nederlag vara ett faktum. Men Trotskij propagerar här outtröttligt för åtgärder som skulle kunna leda till att Hitler besegrades och han förmedlar i konkret tillämpning arbetarrörelsens centrala kunskaper om enhetstaktik, arbetarkontroll och kring andra teman som de socialdemokratiska och kommunistiska ledarna också försökt begrava.

Ett år senare försökte Trotskij fortfarande mobilisera till en kamp på liv och död mot nazismen. Han kunde ännu inte tro att arbetarrörelsens ledare skulle kapitulera utan strid. Hittills hade han sett kommunistpartiet som det enda parti i Tyskland som skulle kunna stoppa Hitler och leda en revolution. Men medan socialdemokratin förbjöd alla provokationer mot Hitlers ”författningsenliga” maktövertagande tror kommunistledarna fortfarande att socialdemokratin är huvudfienden.

Det är då som Trotskij ger upp hoppet om kommunistpartierna som revolutionära partier och ser att en ny, fjärde international måste byggas. Men det är en annan historia. Eller egentligen samma historia som den som framträder i denna stridsskrift – historien om kampen för arbetarklassens historiska intresse, för socialismen – mot kapitalismen och dess frukt – fascismen.

Denna skrift publicerades först som pamflett på ryska i Berlin under titeln *Den tyska revolutionen och den ryska byråkratin*. Mellan mars och juni 1932 publicerades den i avsnitt i de amerikanska trotskisternas tidning *the Militant* och kom som bok i september samma år. Den amerikanska översättning som ligger till grund för denna översättning till svenska gjordes av Joseph Vanzler (John G. Wright) och återfinns i den utomordentliga sammanställningen av Trotskijtexter som utgivits av Pathfinder Press under titeln *The Struggle Against Fascism in Germany*.

Lars Lundström

Inledning

Den tyska kapitalismen var mycket försenad i sin utveckling. Därför visade den sig vara imperialismens svagaste länk. I dagens kris visar sig den tyska kapitalismen vara den svagaste länken. Men den är det av rakt motsatta skäl, just därför att den är det mest utvecklade kapitalistiska systemet i det trånga Europa. När Tysklands produktivkrafter drivs i höjden och bygger upp allt större sprängkraft, stryps de samtidigt allt hårdare av statsystemet i Europa – som påminner om systemet av burar i en liten lantlig djurpark. I varje skede av händelseutvecklingen ställs den tyska kapitalismen återigen inför samma problem. Problem som man tillgripit krig för att lösa. Med Hohenzollernregeringen¹ avsåg den tyska bourgeoisie att ”organisera Europa”. Genom Brüning-Curtius’ regering² försökte man endast . . . upprätta en tullunion med Österrike. På denna sorgliga nivå försöker man nu lösa sina problem och skissera sina framtidsutsikter! Men inte ens tullunionen kunde man upprätta. Det europeiska systemet tål inte att peta på. Skulle några millioner österrikare förena sig med Tyskland riskerar Frankrikes omskrutna ledarställning att braka samman.

Varken för Europa och i synnerhet Tyskland är den kapitalistiska vägen längre framkomlig. Den tillfälliga lösning på den nuvarande krisen som – på arbetarnas bekostnad— kan uppnås genom det självreglerande samspelet mellan kapitalismens egna krafter, den lösningen innebär bara att samtliga motsättningar dyker upp igen i nästa skede, i än mer tillspetsad form.

Europas världsekonomiska betydelse kan endast avta. Redan är Europa överklustrat med outplånliga amerikanska etiketter: Dawes plan, Youngs plan, Hoovers moratorium (betalningsanstånd ö.a.)³. Europa står helt på amerikanska ransoner.

Kapitalismens förfall ger social och kulturell upplösning. För en fortsatt normal differentiering inom nationerna – för proletariats fortsatta tillväxt på mellanliggande klassers bekostnad – är vägen spärrad. En ytterligare förlängning av krisen kan endast medföra att småbourgeoisien utarmas och att allt större grupper av arbetare förvandlas till trasproletärer. Det är detta hot, som i sin mest tillspetsade form, tar stryppgrepp på det utvecklade kapitalistiska Tyskland.

Den mest ruttna delen av det förruttnande kapitalistiska Europa är den socialdemokratiska byråkratin. Den inledde sin historia under Marx’ och Engels fana. Målet var att krossa bourgeoisieens herravälde. Men den infångades av kapitalismens starka uppgång och drogs med i dess kölvatten. Först i sina handlingar och senare i sina ord förrådde socialdemokratin, i reformernas namn, revolutionen. Visst försvarade Kautsky fortfarande under lång tid de revolutionära fraserna och fick dessa att tjäna reformismens syfte. Bernstein krävde tvärtom

1 [Notapparaten i detta kapitel har bearbetats av Lars Lundström. En del av noterna är upprepningar från andra kapitel, men vi har valt att lämna kvar dem.] Släkten **Hohenzollern** tar sin början med Frederick av Hohenzollern 1415. I början av sextonhundratalet blev man hertigar av Preussen och under Bismarck regentfamilj i Tyskland. Den 9 november 1918 abdikerar kejsar Wilhelm II vilket markerar slutet för familjen som regenter.

2 **Heinrich Brüning** (1885 – 1970) var ledare för det katolska centerpartiet. I mars 1930 utnämndes han till kansler av Hindenburg. Han företrädde kapitalister som motsatte sig samarbete med Hitler. När han avskedades den 30 maj hade han begränsat press- och församlingsfriheten samt i praktiken upphävt alla fackföreningsavtal i december 1931. **Julius Curtius** (1877 – 1948) var utrikesminister i Willers och Brünings regeringar 1929 – 1930.

3 Tysklands utbetalning av krigsskadestånd övervakades enligt Versaillesavtalet av en kommission, först enligt Dawes plan (efter bankiren och politikern **Charles G. Dawes**) och senare enligt Youngs plan som uppgjorts av den amerikanske advokaten **Owen D. Young**. Han administrerade också båda planerna som, liksom Versaillesavtalet hade det motsägelsefyllda syftet att hålla både den tyska ekonomin och det revolutionära uppsvinget efter kriget, i schack. **Herbert Hoover** som då var USA:s president föreslog 1931 att Tyskland skulle få anstånd med betalningen av krigsskulderna. Förslaget antogs och ersatte Youngs plan men kom för sent för att rädda den tyska ekonomin eller stabilisera den politiska situationen.

att man skulle uppge revolutionen eftersom kapitalismen gick in i en period av fredlig utveckling utan kriser och krig. Vilken profetia! På ytan fanns det en oförsonlig motsättning mellan Kautsky och Bernstein. Men för reformismen kompletterade de i själva verket varandra, som den högra handen den vänstra.⁴

Så kom kriget. Med hopp om ett kommande välstånd stödde socialdemokratins kriget. I stället för välstånd satte förfallet in. Nu blev uppgiften varken att härleda revolutionens nödvändighet ur kapitalismens otillräcklighet eller att genom reformer försona arbetarna med kapitalismen. Socialdemokratins nya uppgift blev nu att trygga samhället för bourgeoisien genom att offra reformerna.

Men inte ens nu hade man nått förfallets slutliga stadium. Den kris som nu skakar kapitalismen föranledde socialdemokratins att offra frukterna av långvarig ekonomisk och politisk kamp. Därigenom sänkte man de tyska arbetarnas levnadsstandard till samma nivå som deras fäders, farfäders och farfarfäders. Det finns inget mer tragiskt och samtidigt mer motbjudande historiskt skådespel än reformismens stinkande upplösning bland spillrorna av alla sina erövringar och förhoppningar. Teatern jagar vilt efter modernism. Ge oftare Hauptmanns *Vävarna*, detta det modernaste av alla dramorna.⁵ Och låt inte regissören glömma att reservera de första bänkraderna för socialdemokratins ledare.

Dessa ledare är emellertid inte i stämning för dramatik. De har nått den yttersta gränsen för sin anpassningsförmåga. Det finns en nivå under vilken den tyska arbetarklassen inte för någon tidsperiod godvilligt kan sjunka. I kampen för sin existens är den borgerliga regeringen dessutom inte i någon stämning att erkänna denna nivå. Brünings undantagslagar är bara början, endast trevare för att känna hur landet ligger. Brünings regering vilar på den socialdemokratiska byråkratins fega och förrädiska stöd som i sin tur är beroende av det motvilliga, halvhjärtade stödet från en del av proletariatet. Detta system som grundar sig på byråkratiska påbud är instabilt, otillförlitligt och tillfälligt. Kapitalismen kräver en annan, mer beslutsam, politik. Socialdemokraterna som håller ett vakande öga på sina egna arbetare, ger ett stöd som inte bara är otillräckligt utan som redan blivit besvärande. De ofullgångna åtgärdernas tid är förbi. För att finna en utväg måste bourgeoisin helt befria sig från det tryck som utövas av arbetarnas organisationer. Dessa måste undanröjas, förstöras och krossas fullständigt.

I denna skärningspunkt tar fascismens historiska roll sin början. Den mobiliserar de klasser som befinner sig omedelbart över proletariatet och som hela tiden fruktar att bli tvingade ner i dess led. Den organiserar och militariserar dem på finanskapitalets bekostnad, under den

4 **Karl Kautsky** (1854 – 1938) var före kriget den tyska socialdemokratins och den andra internationals främste ledare. Fram till kriget motsatte han sig Bernsteins revisionistiska teorier. 1917 deltog han i bildandet av det oberoende socialdemokratiska partiet (USPD). 1920 splittrades USPD och mer än hälften gick till KPD (tyska kommunistpartiet). Återstoden som fortfarande kallades USPD blev den tyska sektionen av den två-och-en-halvt internationalen, som kallades så därför att den stod mitt emellan den andra och den tredje. Denna föll samman 1923, inte lång tid efter det att större delen av USPD med Kautsky, åter anslöt sig till det socialdemokratiska partiet och den andra internationalen (1922). Under hela denna period var Kautsky en glödande revisionist och motståndare till oktoberrevolutionen.

Eduard Bernstein (1850– 1932) var revisionismens förste teoretiker inom den tyska socialdemokratins d.v.s. han hävdade att marxismen inte längre var giltig och måste "revideras". Socialismen skulle upprättas genom en gradvis demokratisering av kapitalismen. Arbetarrörelsen måste därför överge klasskampspolitiken för klassarbete med den "progressiva" bourgeoisien. Bernsteins arbete *Evolutionär socialism* angreps av varenda samtida marxist. Inte desto mindre blev revisionismens teori och praktik dominerande i de mest betydande socialistiska partierna över hela världen, vilket ledde till den andra internationals sammanbrott vid krigsutbrottet.

5 **Gerhard Hauptmann** (1862– 1946) var tillsammans med Ibsen, en av det moderna dramats grundläggare. *Vävarna* (1892) handlade om fattiga arbetares liv och var ett i en rad naturalistiska skådespel om ämnen som tidigare betraktats som olämpligt stoff för scenen. Hauptmann vann nobelpriset 1912.

officiella regeringens täckmantel och den ger dem uppgiften att utplåna de proletära organisationerna, från de mest revolutionära till de mest konservativa.

Fascism är inte bara ett system av vedergällning, brutalt våld och polisterror. Fascism är ett särskilt styressätt som grundar sig på utrotandet av alla element av proletär demokrati inom det borgerliga samhället. Fascismens uppgift ligger inte bara i att tillintetgöra den kommunistiska förtruppen utan i att hålla hela klassen i ett tillstånd av påtvingad splittring. För att uppnå detta syfte räcker det inte att fysiskt förintä den mest revolutionära delen av arbetarna. Det är även nödvändigt att krossa all oberoende och frivillig organisering, att förstöra alla proletariatets försvarsverk och att utrota allt som uppnåtts av socialdemokratin och fackföreningarna under tre fjärdedels sekel. För i sista hand grundar sig även kommunistpartiet på dessa landvinningar.

Socialdemokratin har förberett alla nödvändiga förutsättningar för fascismens triumf. Men därigenom har den också förberett scenen för sin egen politiska förintelse. Det är helt riktigt att ge socialdemokratin ansvaret för Brünings undantagslagstiftning liksom för den annalkande faran för fascistiskt barbari. Det är total smörja att identifiera socialdemokratin med fascism.

Genom sin politik under revolutionen 1848 förberedde den liberala bourgeoisin kontra-revolutionens triumf, som i sin tur snöpte liberalismen. Inte mindre hårt än Lassalle, gisslade Marx och Engels,⁶ den tyska liberala bourgeoisin, och deras kritik var djupare än hans. Men när lassalleanerna klumpade ihop den liberala bourgeoisin med den feodala kontrarevolutionen till "en reaktionär massa" blev Marx och Engels med rätta rasande över denna falska ultravänsterism. Lassalleanernas felaktiga ställningstagande förvandlade dem vid flera tillfällen till ofrivilliga hjälpredor åt monarkin, trots den allmänt progressiva karaktären av deras arbete som var oändligt mycket mer betydelsefullt och konsekvent än vad liberalismen presterade.

Mot en ny historisk bakgrund upprepar teorin om "socialfascism" lassalleanernas grundläggande fel. Efter att ha stjälpit nationalsocialister och socialdemokrater i en enda fascistisk hög kastar sig den stalinistiska byråkratin huvudstupa in i sådana aktiviteter som att stöda Hitlers folkomröstning, vilket på sitt sätt inte alls är överlägset Lassalles allians med Bismarck.⁷

I sin kamp mot socialdemokratin måste den tyska kommunismen i det nuvarande skedet stöda sig på två olika fakta: a) socialdemokratins politiska ansvar för fascismens styrka, b) den absoluta oförenligheten mellan fascismen och de arbetarorganisationer av vilka socialdemokratin själv beror.

Motsättningarna inom den tyska kapitalismen har nu nått en sådan spänningsnivå att en explosion är oundviklig. Socialdemokratins anpasslighet har nått den gräns bortom vilken självutplåningen ligger. Den stalinistiska byråkratins misstag har nått den gräns bortom vilken katastrofen ligger. Detta är den trefaldiga formel som karakteriserar situationen i Tyskland. Allting balanserar nu på en knivsegg.

6 **Ferdinand Lassalle** (1825 – 1864) var en framträdande gestalt i den tyska arbetarklassrörelsen och grundade Allmänna tyska arbetarföreningen. Hans efterföljare anslöt sig till de tidiga marxisterna i grundandet av den tyska socialdemokratin.

7 **Otto von Bismarck** (1815 – 1898) var ledare för den Preussiska regeringen från 1862 och det tyska kejsardömetts förste kansler från 1871 till 1890. Han enade Tyskland under Preussen och Hohenzollernarna och var en lidelsefull fiende till arbetarrörelsen. Som kansler införde han 1878 antisocialistlagen som förbjöd SPD.

När man tvingas följa förhållandena i Tyskland genom tidningar som kommer nästan en vecka för sent; när man måste tillåta ytterligare en vecka innan manuskript kan överbrygga gapet mellan Konstantinopel och Berlin, varefter ännu fler veckor måste gå innan pamfletten når sin publik, så uppstår ofrivilligt frågan: ”Kommer det inte att vara alldeles för sent?”. Och varje gång svarar man sig själv:

Nej! De arméer som dras samman för slaget är så kolossala att man inte behöver frukta någon blixtnabb uppgörelse. Det tyska proletariats styrka har inte uttömts. Dess krafter har ännu inte satts in. För var dag som går kommer omständigheternas logik alltmer att tränga sig på. Och detta berättigar författarens försök att tillföra vad han har att säga, även om det försenas några veckor d.v.s. en hel historisk period.

Den stalinistiska byråkratin drog slutsatsen att den skulle kunna fullfölja sina ansträngningar mer ostört om författaren till dessa sidor hölls inspärrad på Prinkipo. Från socialdemokraten Hermann Müllers⁸ regering lyckades den utverka en vägran att ge visum åt . . . ”mensjeviken”.⁹ I detta fall upprättades enhetsfronten utan någon vacklan eller försening. I officiella sovjetiska publikationer sprider stalinisterna idag nyheten att jag ”försvarar” Brüningens regering i enlighet med en överenskommelse med socialdemokratin, som i gengäld drar i trådarna för att ge mig inrese rätt till Tyskland. I stället för att bli upprörd över sådana förvanskningar tillåter jag mig att skratta åt dess enfald. Men jag måste svälja mitt skratt eftersom tiden är knapp.

Det kan inte finnas minsta tvekan om att händelseutvecklingen kommer att visa det riktiga i vår ståndpunkt. Men på vilket sätt kommer historien att ge detta bevis? Genom en katastrof för den stalinistiska fraktionen eller genom den marxistiska politikens seger?

Häri ligger nu hela frågans kärnpunkt. Denna fråga är den tyska nationens ödesfråga, och den gäller inte enbart dess öde.

De problem som analyseras i denna pamflett uppstod inte igår. Under nio år nu har Kominterns¹⁰ ledning sysselsatt sig med omvärderingar och med att upplösa det internationella proletariats förtrupp genom taktiska krampryckningar som sammantagna faller under beteckningen ”generallinjen”. Den ryska vänsteroppositionen (bolsjevik-leninisterna) bildades inte bara på grund av ryska problem utan också på grund av internationella. Bland dessa upptog den revolutionära utvecklingens problem i Tyskland långt ifrån den sista platsen. Skarpa åsiktsskillnader i denna fråga daterar sig till 1923. Under de följande åren har författaren till dessa sidor mer än en gång talat om dessa kontroversiella frågor. En ansevärd del av mina kritiska arbeten har publicerats på tyska. Föreliggande pamflett är i sin tur ett bidrag till vänsteroppositionens teoretiska och politiska arbete. Mycket av det som i det följande endast nämns i förbigående analyserades på sin tid i detalj. För

8 **Hermann Müller** (1876 – 1931) var den siste socialdemokratiska kanslern i Tyskland (1928 – 1930). Han följdes av Brüning.

9 Det ryska socialdemokratiska arbetarpartiet splittrades vid sin andra kongress 1903 i två grupper, **bolsjevikerna** (majoriteten) ledd av Lenin och **mensjevikerna** (minoriteten) ledd av Martov. Splittringen speglade växande grundläggande principskillnader som inte kunde överbryggas. Bolsjevikerna utvecklades till det ryska kommunistpartiet medan mensjevikerna blev kvar inom den andra internationalen.

10 **Komintern** också kallad Den tredje internationalen eller Den kommunistiska internationalen organiserades under Lenins ledning som den andra internationalens revolutionära efterföljare. Under Lenins tid hölls världskongresserna en gång om året trots inbördeskriget och Sovjetunionens osäkra läge. Den första kongressen hölls 1919, den andra 1920, den tredje 1921 och den fjärde 1922. Trotskij såg teserna från Kominterns fyra första kongresser som vänsteroppositionens och senare fjärde internationalens programmatiska grundstenar. Kominterns femte kongress ägde rum 1924 när Stalins apparat redan hade tagit över. Den sjätte kongressen ägde inte rum förrän 1928 och den sjunde inte förrän 1935. Den sjunde kallar Trotskij för ”likvidationskongressen” och den blev också den sista innan Stalin för att tillmötesgå sina imperialistiska allierade förklarade Komintern upplöst 1943.

detaljstudier måste jag därför hänvisa läsarna till mina böcker *Den Tredje Internationalen efter Lenin*, *Den permanenta revolutionen* o.s.v.. När nu dessa åsiktsskillnader möter var och en i form av ett stort historiskt problem kan deras ursprung värderas mycket bättre och grundligare. För den allvarlige revolutionären, för den sanne marxisten är ett sådant studium helt oundgängligt. Eklektiker lever på tillfälliga tankar och improvisationer som uppstår under händelsernas tryck. Marxistiska kadrer som är förmögna att leda den proletära revolutionen tränas endast genom att hela tiden arbeta fram lösningar på problem och konflikter.

1. Socialdemokratien

”Järnfronten” är väsentligen en sammanslutning mellan numerärt starka socialdemokratiska fackföreningar och maktlösa grupper av borgerliga ”republikaner” som helt har förlorat folkets stöd och all tilltro till sig själva. När det blir fråga om kamp är kadaver värdelösa men de kommer väl till pass för att hindra de levande från att kämpa. De borgerliga allierade fungerar för de socialdemokratiska ledarna som tygel på arbetarorganisationerna. Vi måste kämpa! Vi måste kämpa! . . . men det är bara tomt prat. Med Guds hjälp kommer allting till slut att ordna upp sig utan någon blodspillan. Är det verkligen möjligt att fascisterna beslutar sig för att sluta prata och gör slag i saken. Socialdemokraterna själva försökte sig aldrig ens på någonting sådant och socialdemokraterna är ju inte sämre än andra människor.

I händelse av verklig fara litar socialdemokraterna inte på ”Järnfronten” utan på den preussiska polisen. Men de gör upp räkningen utan värden! Det förhållande att polisen ursprungligen i stort antal rekryterades bland socialdemokratiska arbetare är helt betydelselöst. Även i detta fall bestäms medvetandet av miljön. Den arbetare som blir polisman i den kapitalistiska statens tjänst är en borgerlig snut, inte någon arbetare. Dessa polismän har under senare år mycket oftare måst kämpa med revolutionära arbetare än med nazistiska studenter. En sådan träning undgår inte att sätta sina spår. Och framför allt: varje polisman vet att även om regeringar kan förändras så består polisen.

Socialdemokratins teoretiska organ *Das Freie Wort* (vilken eländig tidning!) trycker i sin nyårsupplaga en artikel som lägger ut ”fördragsamhetens” politik i dess djupaste mening. Tydligen kan Hitler aldrig komma till makten i motsättning till polisen och Reichswehr. Och Reichswehr står enligt författningen under befäl av republikens president. Av detta följer att fascismen inte är farlig så länge en författningstrogen president står i spetsen för regeringen. Fram till presidentvalet måste Brüning's regering stödjas så att en författningstrogen president därefter kan väljas genom en allians med den parlamentariska bourgeoisin. Så hindras Hitler under ytterligare sju år att ta makten. Detta är artikelns bokstavliga innehåll.^{11*} Ett massparti som leder millioner (mot socialismen!) hävdar att i dagens Tyskland, som skakas i sina grundvalar, avgörs frågan om vilken klass som kommer till makten, inte av det tyska proletariatets kampförmåga, inte av fascismens stöttrupper, inte ens av Reichwehrs manskap, utan av om Weimarförfattningens rena ande¹² (samt den nödvändiga mängden malmedel) tar

11 Artikeln är undertecknad med de blygsamma initialerna E.H. De bör bevaras åt eftervärlden. Generationer av arbetare har inte slitit förgäves. Stora revolutionära tänkare och kämpar har inte färdats över denna jord utan att sätta sina spår. E.H. finns, stannar på sin post och visar vägen för det tyska proletariatet.

Onda tungor påstår att E.H. är nära besläktad med den E. Heilmann som genom den eländigaste chauvinism grisdade ner sig så under kriget. Ingenting vore omöjligt för ett sådant klart huvud. - Trotskijs anmärkning.

Ernst Heilmann var en socialdemokratisk politiker som var extrem socialchauvinist (motsatsen till internationalist). Han blev inblandad i en stor finansskandal.

12 Den tyska regeringen reorganiserades 1919 i **Weimar**, en liten stad i Thuringen där såväl Goethe som Schiller hade levt, vilket bourgeoisien såg som en anknytning till den klassiska tyska, humanistiska traditionen jämfört med det ”preussiska” Berlin (som inte var det bästa stället att organisera en borgerlig regering eftersom det varit ett revolutionärt upprorscentrum 1919).

plats i presidentpalatset. Men anta att Weimaranden tillsammans med Bethmann-Hollweg¹³ i ett visst läge inser att ”nödvändigheten inte känner några lagar”. Vad händer då? Eller anta att Weimarandens förgängliga stoff, trots allt malmedel, upplöses vid det mest olämpliga tillfälle. Vad händer då? Och vad händer om . . . men det finns ingen hejd på sådana frågor.

Reformismens politiker, dessa flinka intrigörer, listiga ränksmidare och karriärister, experter på att manövrera parlament och regeringar har knappt rubbats ur sina invanda cirklar av händelseutvecklingen, knappt ställts inför kritiska skeenden, förrän de avslöjar sig som – det finns inget mildare uttryck – absoluta och kompletta dårar.

Att förlita sig på en president är att förlita sig på ”staten”. Inför den hotande sammanstötningen mellan proletariatet och den fascistiska småbourgeoisin – två läger som tillsammans utgör den överväldigande majoriteten av den tyska nationen – så skriker dessa marxister från Vorwaerts på nattvakten för att han ska komma till deras hjälp. De säger till staten: ”hjälp, gör något!” (*Staat, greif zu!*) Vilket betyder: Snälla Brüning, tvinga oss inte att använda arbetarorganisationernas styrka för att försvara oss. Det kommer bara att mobilisera hela proletariatet och då kommer rörelsen att stiga över vår partilednings flintskallar. Även om den till en början är antifascistisk så kommer den att sluta som kommunistisk.”

På detta kunde Brüning, om han inte föredrog tystnad, svara: ”Med hjälp av polismakten skulle jag inte kunna klara fascismen även om jag ville, men jag skulle inte göra det även om jag kunde. Att sätta Reichswehr i rörelse innebär endast att splittra Reichswehr, om inte att vända det helt emot oss. Men än viktigare är att om den byråkratiska apparaten riktades mot fascisterna skulle det innebära att arbetarnas bakbundna händer befriades och deras fulla handlingsfrihet återställdes. Resultatet skulle bli just det som ni, socialdemokrater, fruktar så mycket och som jag alltså fruktar dubbelt.”

Den effekt som socialdemokratins vädjan har på statsapparaten, på domarna, Reichswehr och polisen kan inte bli annan än helt motsatt den önskade. De mest ”lojala” tjänstemännen, de mest ”neutrala”, de som är minst bundna till socialdemokratien kan bara resonera så här:

”Socialdemokraterna har millioner bakom sig. De förfogar över enorma resurser: pressen, parlamentet, kommunerna. Deras eget skinn står på spel. I kampen mot fascisterna garanteras de kommunisternas stöd. Och trots detta ber dessa mäktiga herrar mig, en tjänsteman, att rädda dem undan attackerna från ett annat parti som omfattar millioner och vars ledare imorgon kan vara mina chefer. Det måste stå riktigt illa till för herrarna i socialdemokratien, antagligen helt hopplöst . . . Det är dags för mig (tjänstemannen) att börja tänka på mitt eget skinn.” Och resultatet blir att den ”lojale”, ”neutrale” tjänstemannen som vacklade igår, undantagslöst kommer att skydda sig d.v.s. sluta sig till nationalsocialisterna för att rädda sin egen framtid. De reformistiska gengångarna arbetar på detta sätt, med sina byråkratiska metoder, för fascisterna.

Bourgeoisins påhäng – socialdemokratien – är dömd till ett bedrövt ideologiskt snyltande. I ena ögonblicket lägger den sig till med idéer från borgerliga ekonomer för att i nästa försöka utnyttja bitar av marxismen. Hilferding sammanfattar, efter att ur min pamflett ha citerat skälen mot kommunistpartiets deltagande i Hitlers folkomröstning: ”För att förklara socialdemokratins taktik i förhållande till Brüningregeringen finns det faktiskt inget att lägga till dessa rader.” Remmele och Thalheimer¹⁴ träder fram: ”Lägg märke till att Hilferding¹⁵ stöder

13 **Theobald von Bethmann-Holweg** (1856 – 1921) var kansler och preussisk premiärminister från 1909 – 1917. Han bidrog starkt till att utvidga det tyska området före kriget.

14 **August Thalheimer** (1884– 1948) medarbetare till Rosa Luxemburg, en av det tyska kommunistpartiets grundare. Han blev senare brandlerit. (se senare not)

Hermann Remmele (1880– 1937) hade tillsammans med Thälmann en ledande ställning i det tyska kommunistpartiet efter 1926. Han flydde till Ryssland 1933 och avrättades 1937.

sig på Trotskij.” En fascistisk sensationstidning står på tur: ”För sitt jobb belönas Trotskij med ett löfte om visum.” Så dyker en stalinistisk journalist upp och telegraferar den fascistiska tidningens uppgift till Moskva. Izvestijas redaktion där den olycklige Radek ingår¹⁶, trycker telegrammet. Denna kedja förtjänar endast att nämnas i förbigående.

Låt oss återvända till allvarligare frågor. Om Hitler kan tillåta sig lyxen att bekämpa Brüning är det endast eftersom den borgerliga regeringen som helhet stöder sig på den hälft av arbetarklassen som leds av Hilferding & co. Om socialdemokratin inte hade genomfört sin klassförräddarpolitik så skulle Hitler ha klamrat sig fast vid Brünings regering som vid en livboj, för att inte tala om att han aldrig skulle ha uppnått sin nuvarande styrka. Om kommunisterna tillsammans med socialdemokratin hade störtat Brüning hade detta varit av största politiska betydelse. Följderna hade i vilket fall som helst tornat upp sig över de socialdemokratiska ledarnas huvuden. Hilferding försöker ursäkta sitt förräderi med hjälp av vår kritik som kräver av kommunisterna att man räknar med Hilferdings förräderi som ett fullbordat faktum.

Trots att Hilferding ”inte har något att lägga till” Trotskijs ord, så tillägger han inte desto mindre någonting: även i händelse av en enad aktion av socialdemokratiska och kommunistiska arbetare är, säger han, styrkeförhållandena sådana att det inte skulle finnas någon möjlighet att ”slå fienden och ta makten genom att skärpa kampen.” I denna helt obevisade, överslätande anmärkning, gjord i förbigående, ligger frågans kärnpunkt. I Tyskland av idag, där proletariatet utgör befolkningens majoritet och samhällets avgörande produktivkraft, så skulle enligt Hilferding, inte enhetsfronten mellan socialdemokratin och kommunistpartiet kunna lägga makten i proletariatets händer! Vid exakt vilket tillfälle kan då makten övergå i proletariatets händer? Framtidsperspektivet före kriget var kapitalismens automatiska tillväxt, proletariatets tillväxt och socialdemokratins samtidiga tillväxt. Denna process avbröts av kriget och ingen makt i världen kan återställa den. Kapitalismens förfall innebär att maktfrågan måste avgöras på grundval av de nu existerande produktivkrafterna. Genom att förlänga den kapitalistiska regimens dödskamp bidrar socialdemokratin endast till en ytterligare nergång i ekonomin upplösning av proletariatet och samhällelig kallbrand. Det finns inga andra framtidsutsikter: – morgondagen kommer att bli värre än dagen, övermorgon värre än morgondagen. Men socialdemokratins ledare vågar inte längre se in i framtiden. De har alla den dödsdömda härskande klassens lyten. De är lättsinniga. Deras vilja är förlamad. De hänfaller åt snyft över händelseutvecklingen och hoppas på mirakel. Man slås av att Tarnows ekonomiska forskning nu fyller samma funktion som en gång Rasputins tröstande uppenbarelser. . .¹⁷

15 **Rudolf Hilferding** (1877 – 1941) föddes i Wien. Han var en av den tyska socialdemokratins ledare före kriget och författare till ett banbrytande arbete i politisk ekonomi Finanskapital. Under kriget var han pacifist. Han blev en av ledarna för det oberoende socialdemokratiska partiet (USPD), en utbrytning från SPD som gick med i den två-och-en-halvte internationalen. När man återvände till den andra internationalen fungerade Hilferding som finansminister i Stresemanns regering (1923) och i Müllers regering (1928). Han flydde till Frankrike 1933. 1940 överlämnade Petainregimen honom till Gestapo. Kort tid därefter dog han i ett tyskt fängelse.

16 **Karl Radek** (1885 – 1939) tillhörde före första världskriget vänsterflygeln i de polska, tyska och schweiziska socialdemokratiska partierna. Under Lenins tid var han en ledande propagandist i Komintern och var medlem av vänsteroppositionen fram till 1929 när Trotskij deporterades till Turkiet. Han kapitulerade för Stalin och blev en av Kremles utrikespolitiska specialister. I den andra moskvarättegången 1937 dömdes han till tio års fängelse.

17 **Fritz Tarnow** (1880 – 1951) var en ledande socialdemokratisk fackföreningsman från 1918 till 1933 och teoretikern bakom de klassarbetande planerna på ”ekonomisk demokrati”. Han gick med SAP (socialistiska arbetarpartiet) en vänsterutbrytning som 1931 bröt med SPD. (se senare not)

Gregory Y. Rasputin (1872 – 1916) var en obildad sibirisk munk som vann stort inflytande vid det sista tsarhovet. Han mördades av medlemmar av högadeln.

Socialdemokraterna och kommunisterna skulle inte tillsammans kunna ta makten. Från huvud till fot genomsyrad av misstro och förakt för massorna står han där, den snobbige, bildade småborgaren, en verklig ynkrygg. Socialdemokratin och kommunistpartiet har tillsammans omkring 40 procent av rösterna trots det faktum att socialdemokratins förräderier och kommunistpartiets misstag driver millioner in i likgiltighetens läger eller till och med till nationalsocialism. Genom att öppna nya utsikter för massorna skulle enbart förverkligandet av dessa två partiers gemensamma aktion öka proletarietets styrka på ett ojämförbart sätt. Men låt oss begränsa oss till 40 procent. Har kanske Brüning eller Hitler mer? Men det finns endast dessa tre grupper som kan styra Tyskland: Proletariatet, Centerpartiet eller fascisterna. Men i den bildade småbourgeoisins huvuden har en tanke etsat sig fast: För att kapitalets företrädare ska regera är det tillräckligt med 20 procent. Bourgeoisin har ju som ni förstår bankerna, trusterna, syndikaten och järnvägarna. Visst gjorde sig vår bildade småbourgeoisin för tolv år sedan redo att ”socialisera” allt detta. Men det får vara måtta med allt! Ett socialiseringsprogram – ja. Expropriering av expropriatorerna – nej, det vore ju bolsjevism.

Vi har genom ett parlamentariskt tvärsnitt angett styrkeförhållandena. Men detta ger en vrånbild. Styrkan hos en förtryckt klass mätt i parlamentsrepresentationen ligger långt under dess verkliga styrka och tvärt om – även dagen innan dess fall kommer bourgeoisins representation fortfarande att ge en förvrängd bild av skenbar styrka. Endast revolutionär kamp sliter undan alla täckmantlar över de verkliga styrkeförhållandena. Om det inte paralyseras inifrån av austromarxism¹⁸ och alla andra former av förräderi så utvecklar proletariatet under en direkt och omedelbar kamp om makten en styrka som är ojämförligt överlägsen dess parlamentariska uttryck. Låt oss än en gång erinra oss historiens ovärderliga lärdomar. Även efter det att bolsjevikerna hade tagit makten och höll den i ett fast grepp så hade de mindre än en tredjedel av rösterna i den konstituerande församlingen och tillsammans med vänster-socialrevolutionärerna¹⁹ mindre än 40 procent. Och ändå står den första arbetarregeringen på fötter efter fjorton år, trots ett fruktansvärt ekonomiskt sammanbrott, trots kriget, trots den europeiska och först och främst den tyska socialdemokratins svek, trots efterkrigströttheten, trots tillväxten av thermidorianska tendenser.²⁰ Och vad gäller för Tyskland? I det ögonblick som socialdemokratiska och kommunistiska arbetare tillsammans reser sig för att ta makten så är uppgiften till nio tiondelar fullbordad.

Men ändå påstår Hilferding att om socialdemokraterna hade fällt Brünings regering genom att rösta emot den så hade följden blivit att fascisterna kommit till makten. Så ser det kanske ut på det parlamentariska planet men frågan ligger egentligen inte på ett parlamentariskt plan. Socialdemokratin kunde vägra stöda Brüning endast om den beslutade sig för att slå in på den revolutionära kampens väg. Antingen stöd till Brüning eller kamp för proletarietets diktatur. Någon tredje väg finns inte. Genom att rösta mot Brüning skulle socialdemokratin omedelbart ändra styrkeförhållandena – inte på det parlamentariska schackbrädet där schackpjäserna märkligt nog återfinns under bordet – utan på den revolutionära klasskampens arena. Arbetarklassens styrka skulle efter en sådan vändning inte bara fördubblas utan tiodubblas

18 **Austromarxism** var den dominerande tendensen inom den tyska socialdemokratin och företrädades av Otto Bauer och Friedrich Adler.

19 **Det socialistrevolutionära partiet** grundades år 1900 och blev under 1901 – 1902 det politiska uttrycket för samtliga tidigare populistiska strömningar (narodniks). Före revolutionen 1917 hade partiet det största inflytandet bland bönderna. Dess högerflygel leddes av Kerenskij. Omedelbart efter oktoberrevolutionen ingick vänstersocialrevolutionärerna i en koalitionsregering tillsammans med bolsjevikerna men gick snart i opposition ”från vänster” och organiserade kontrarevolutionära aktioner.

20 **Thermidor** var namnet på den elfte månaden i den franska revolutionens kalender. Den nionde thermidor (27 juli) 1794 störtades Robespierre och regeringen började gå åt höger på ett sätt som öppnade vägen för Bonaparte och den första republikens fall. Trotskij jämförde ofta stalinismens politik med den thermidoreanska reaktionen.

eftersom den moraliska faktorn särskilt inte under stora historiska omvälvningar är den minst viktiga. Under trycket från denna moraliska kraft skulle i skikt efter skikt folkets massor anspännas till det yttersta. Proletariatet skulle med tillförsikt kunna säga sig att endast det var kallat att ge en annan och högre inriktning åt denna stora nations liv. I Hitlers armé skulle uppstå splittring och upplösning före de avgörande slagen. Man skulle förstås inte kunna undvika strider men genom en fast beslutsamhet att kämpa till segern, genom att attackera djärvt, så skulle segern kunna vinnas oändligt mycket lättare än de största revolutionära optimister idag föreställer sig.

Det är bara en struntsak som fattas: att socialdemokratin gör en helomvändning och slår in på revolutionens väg. Att efter erfarenheterna från 1914 – 1922 hoppas på en frivillig omsvängning från ledarnas sida skulle vara ett orimligt självbedrägeri. Men flertalet av de socialdemokratiska arbetarna – det är åter något helt annat. Dessa kan utföra vändningen och de kommer att göra det om de får den nödvändiga hjälpen. Och denna vändning kommer inte enbart att riktas mot den borgerliga regeringen utan också mot de övre skikten i det egna partiet.

Vår austromarxist som ”inte har något att lägga till” våra ord kommer här åter att försöka dra fram citat ur våra egna böcker som riktar sig mot oss. Skrev vi inte rätt upp och ned att den stalinistiska byråkratins politik utgör en lång rad av fel? Brännmärkte vi inte kommunistpartiets deltagande i Hitlers folkomröstning? Jo, det gjorde vi och vi brännmärkte. Men vi tar strid med den stalinistiska ledningen i Komintern just därför att den är oförmögen att bryta upp socialdemokratin, att slita bort massorna från dess inflytande, att befria historiens lokomotiv från dess rostiga bromsar. Genom sina krampryckningar, sina misstag, sin byråkratiska ultimatism, skyddar den stalinistiska byråkratin socialdemokratin och tillåter den om och om igen att återvinna sitt fotfäste.

Även om det leds felaktigt är kommunistpartiet ett proletärt, anti-borgerligt parti. Trots att socialdemokratin består av arbetare är det ett helt och hållet borgerligt parti som utifrån borgerliga målsättningar leds mycket skickligt under ”normala förhållanden” men som inte duger till någonting alls i en social kris. Om än motvilligt tvingas socialdemokratins ledare själva att erkänna partiets borgerliga karaktär. Angående krisen och arbetslöshetssituationen predikar Tarnow malätna fraser om ”den kapitalistiska civilisationens förnedring” på precis samma sätt som en protestantisk präst predikar om rikedomens synd. Angående socialismen talar Tarnow på samma sätt som när prästen predikar om belöningar bortom graven. När det blir fråga om konkreta frågor anslår han dock en annan ton: ”Om inte detta spöke (arbetslösheten) svävat över valurnan den 14 september (1930) så skulle denna dag ha inskrivits på ett helt annat sätt i den tyska historien.” (Rapport till Leipzigkongressen). Eftersom socialdemokratin på grund av krisen hade avslöjat sitt rätta ansikte så förlorade socialdemokratin röster och mandat. Krisen stärkte inte ”socialismens” parti utan tvärtom försvagade det på samma sätt som den minskade handelsomsättningen, bankresurserna, Hoovers och Fords självsäkerhet, prinsens av Monaco profiter o.s.v.. Om man idag vill ha de mest optimistiska konjunkturbedömningarna så ska man inte läsa borgerliga tidningar utan den socialdemokratiska pressen. Kan detta partis borgerliga karaktär bevisas på ett mer odiskutabelt sätt? Om socialdemokratin förtvinar när kapitalismen förtvinar så kan inte kapitalismens annalkande död betyda annat än socialdemokratins tidiga frånfälle. Ett parti som under den största skärpning av klasskampen stöder sig på arbetarna men tjänar bourgeoisin kan inte annat än känna den väntande gravens unkna dunster.

2. Demokrati och fascism

EKKIs (Kominterns exekutivkommitté) elfte sammanträde beslutade att det var absolut nödvändigt att göra upp med de felaktiga synsätt som hade sin grund i ”den liberala

tolkningen av motsättningarna mellan fascism, borgerlig demokrati och de öppet fascistiska formerna . . . ” Kärnan i denna stalinistiska filosofi är mycket enkel: Ur marxismens förnekande av den *absoluta* motsättningen härleder den ett *allmänt* förnekande av motsättningen, till och med av den *relativa* motsättningen. Detta fel är typiskt för vulgär radikalism. För om det inte finns *någon som helst* motsättning mellan demokrati och fascism – även vad gäller *formerna* för bourgeoisins herravälde – då måste uppenbarligen dessa två regimer vara likvärda. Därav slutsatsen att socialdemokrati är lika med fascism. Men av någon anledning kallas socialdemokrati för *socialfascism*. Och ännu i denna dag har innebörden av termen ”social” i detta sammanhang inte förklarats.*

Tingens natur förändras dock inte i enlighet med besluten från EKKIs sammanträden. Det finns en motsättning mellan demokrati och fascism. Den är inte alls ”absolut” och det är inte, i marxistiskt språkbruk, fråga om två oförsonliga klassers herravälde. Men den innebär skilda system för en och samma klass’ herravälde. Dessa två system: Det ena parlamentariskt-demokratiskt, det andra fascistiskt härleder sitt stöd från olika kombinationer av de förtryckta och exploaterade klasserna och de kommer oundvikligen i en häftig konflikt med varandra.

Den borgerligt-parlamentariska regimens huvudföreträdare idag, socialdemokratin, får sitt stöd från arbetarna. Fascismens stöds av småbourgeoisin. Utan arbetarnas massorganisationer kan inte socialdemokratin ha något inflytande. Utan att förintia arbetarnas organisationer kan inte fascismen förskansa sig vid makten. Socialdemokratins huvudarena är parlamentet. Det fascistiska systemet grundar sig på att parlamentarismen tillintetgörs. De parlamentariska och fascistiska regimerna utgör för den monopolistiska bourgeoisin endast olika instrument för dess herravälde. Beroende på den historiska situationen kan den ta sin tillflykt till det ena eller det andra. Men valet av det ena eller andra instrumentet har en särskild betydelse för såväl socialdemokratin som fascismen. Vad mera är, det är för dem en fråga om politiskt liv eller död.

När den borgerliga diktaturens ”normala” polis- och militärresurser plus dess parlamentariska fasad inte längre klarar att hålla samhället i ett jämviktstillstånd – då är det den fascistiska regimens tur. Kapitalismen sätter genom fascismens förmedling småbourgeoisins vilda massor och gäng av nerklassat och demoraliserat trasproletariat²¹ i rörelse – alla de oräkneliga mänskliga varelser som just finanskapitalet lett till förtvivlan och ursinne. Bourgeoisin kräver att fascismen ska göra ett grundligt jobb. När den väl har hänfallit till inbördeskrigets metoder kräver den att få lugn och ro under ett par år. Och den fascistiska hantlangaren gör ett grundligt jobb genom att utnyttja småbourgeoisin som slagträ och krossa alla hinder i sin väg. När fascismen segrat samlar finanskapitalet direkt och omedelbart alla maktens redskap och institutioner i ett järngrepp – statens verkställande, administrerande och utbildande makt, hela

* Metafysiker (människor som inte resonerar dialektiskt) ger två, tre eller flera, ofta motsägande, bestämningar åt en och samma abstraktion. Vi intalas att ”demokrati” i allmänhet och ”fascism” i allmänhet inte på något sätt kan skiljas från varandra. Men här i världen måste det dessutom enligt dessa beräkningar även förekomma en ”arbetarnas och böndernas diktatur” (i Kina, Indien och Spanien). Är det en proletär diktatur? Nej! Kanske en kapitalistisk diktatur? Nej! Vad är det då? Jo, en *demokratisk*! Det tycks som om det någonstans i universum finns en helt klasslös demokrati. Men enligt EKKIs elfte sammanträde skiljer sig inte demokratin på något sätt från fascismen. Om det är så, på vilket sätt skiljer sig då ”den demokratiska diktaturen” från . . . den fascistiska diktaturen?

Endast en ytterst naiv person väntar sig ett allvarligt och ärligt svar av stalinisterna på denna grundläggande fråga. De kommer att slänga ur sig ytterligare några väl valda tillmälen – och det är allt. Och samtidigt är utgången av revolutionerna i Orienten knuten till denna fråga.

21 Termen **trasproletariat** (lumpenproletariat) inbegriper utstötta, förfallna och nergångna individer som tiggare, prostituerade, gangsters, småtjuvar, de ständigt arbetslösa och de gamla och brutna som återfinns i alla moderna industristäder. I tider av social kris utökas dessa fattiga icke-producenter med arbetslösa. Reaktionära och fascistiska demagoger har funnit en del av sin massbas i trasproletariatet vars uppsplittrade situation förhindrar dem att anta en klassmedveten, proletär inställning.

statsapparaten tillsammans med armén, kommunerna, universiteten, skolorna, tidningarna, fackföreningarna och Kooperationen. När en stat blir fascistisk innebär det inte bara att styrets former och metoder förändras enligt Mussolinis mönster – förändringarna på detta område spelar när allt kommer omkring en mindre roll – utan det innebär först och främst att arbetarnas organisationer förintas, att proletariatet försätts i ett formlöst tillstånd och att det utvecklas en administration som tränger djupt in i massorna och som har till uppgift att förhindra en oberoende utveckling av proletariatet. Just i detta ligger fascismens kärnpunkt.

Det här motsägs inte alls av att det under en viss period mellan det demokratiska och det fascistiska systemet upprättas en övergångsregim som kombinerar egenskaper från båda. Så fungerar vanligen den lagbundenhet som råder när ett samhällssystem ersätts av ett annat även om dessa är inbördes helt oförenliga. Bourgeoisin stöder sig under vissa perioder på både socialdemokratin och fascismen d.v.s. använder samtidigt sina val- och terrorinstrument. Kerenskijregeringen²² var i en viss mening sådan under sina sista månader när den delvis stödde sig på sovjeterna och samtidigt konspirerade med Kornilov.²³

Sådan är Brünings regering när den dansar på lina mellan två oförsonliga läger och håller balansen med undantagslagar. Men ett sådant tillstånd för staten och regeringen är av tillfällig karaktär. Det utmärker den övergångsperiod när socialdemokratin är på gränsen att ha slutfört sin uppgift samtidigt som varken kommunismen eller fascismen ännu är redo att ta makten.

De italienska kommunisterna som under lång tid tvingats studera fascismens problem har gång på gång protesterat mot det utbredda missbruket av dessa begrepp. Tidigare, vid Kominterns sjätte kongress, uttryckte ännu Ercoli²⁴ rörande frågan om fascismen, synpunkter som idag hålls för ”trotskistiska”. Ercoli definierade den gången fascism som reaktionens grundligaste och mest kompromisslösa system och han förklarade: ”Denna regering vidmakthålls inte genom grymheten i sina terroristiska handlingar, inte genom att mörda ett stort antal arbetare och bönder, inte genom att använda ett stort antal olika brutala tortyrmetoder, inte genom domstolarnas hårdhet utan den är beroende av att systematiskt förintä varje form av oberoende massorganisation.” Här har Ercoli helt rätt. Fascismen kärna och uppgift är att fullständigt förtrycka alla arbetarorganisationer och förhindra att de uppstår. Detta mål kan i ett utvecklat kapitalistiskt samhälle inte uppnås enbart genom polismetoder. För detta finns bara en metod och det är att direkt möta trycket från proletariatet – så fort som det försvagas – med trycket från småbourgeoisins desperata massor. Det är detta särskilda system för kapitalistisk reaktion som har gått till historien under namnet fascism.

”Alla frågor som rör förhållandet mellan fascismen och socialdemokratin,” skrev Ercoli, ”hör under samma rubrik (fascismens oförenlighet med förekomsten av arbetarorganisationer). Det är i detta som fascismen klart skiljer sig från alla andra reaktionära regimer som hittills upprättats i den samtida kapitalistiska världen. Den avvisar alla kompromisser med

22 **Alexander F. Kerenskij** (1882 – 1970) var advokat och medlem i det socialrevolutionära partiet. Han blev vice ordförande i Petrogradsovjeten men svek den genom att ta justitieministerposten i prins Lvovs provisoriska regering i mars 1917. I maj tog han posten som krigs- och marinminister vilken han fortsatte att uppehålla när han i juli blev premiärminister. Efter Kornilovs kupp utsåg han sig även till överbefälhavare. När bolsjevikerna tog makten flydde han från Petrograd. Under sin långa landsflykt skrev han ett flertal olika versioner av vad som inträffat.

23 **Lavr G. Kornilov** (1870 – 1918), sibirisk kosack som blev general under tsaren. Befälhavare över den sydvästra fronten 1917. I juli 1917 blev han Kerenskij's stabschef och i september 1917 ledde han en kontrarevolutionär kupp mot Kerenskij. Han arresterades men flydde och ledde de kontrarevolutionära styrkorna tills han blev dödad i april 1918.

24 **Ercoli** var pseudonym för Palmiro Togliatti (1893 – 1964) det italienska kommunistpartiets stalinistiske ledare som flydde till Moskva 1926, ledde Kominterns operationer i Spanien under inbördeskriget och återvände för att leda kommunistpartiet i Italien från 1944 till sin död.

socialdemokratin, förföljer den obarmhärtigt, berövar den alla lagliga existensmöjligheter och tvingar den att gå i landsflykt.”

Detta kan läsas i en artikel som publicerats i Kominterns ledande organ! Sedan viskade Manuilskij²⁵ den storslagna iden om den ”tredje perioden” i Molotovs öra.²⁶ Frankrike, Tyskland och Polen utnämndes till ”den revolutionära offensivens front”. Maktövertagandet utropades som den omedelbara uppgiften. Och eftersom alla partier utom det kommunistiska är kontrarevolutionära vid proletarietets uppror så var det inte längre nödvändigt att skilja mellan fascism och socialdemokrati. Teorin om socialfascism påbjöds. Och Kominterns funktionärer grupperade snabbt om sig. Ercoli skyndade sig att bevisa att även om han höll sanningen högt så höll han Molotov ännu högre och . . . han skrev en rapport till försvar för teorin om socialfascism. I februari 1930 tillkännagav han att ”den italienska socialdemokratin med största beredvillighet blir fascistisk”. Tyvärr blir den officiella kommunismens funktionärer ännu mer flinkt lakejer.

Vår kritik av teorin om och tillämpningen av teorin om ”tredje perioden” stämplades, som man kunde vänta sig, som kontrarevolutionär. De bistra erfarenheter som den proletära förtruppen dyrt fick betala framtvingade dock även på detta område en helomvändning. Den ”tredje perioden” pensionerades liksom Molotov själv från Komintern. Teorin om socialfascismen lämnades dock kvar som den tredje periodens enda mogna frukt. Här kunde inga förändringar göras. Med den tredje perioden var endast Molotov förknippad, medan självaste Stalin var insyltad i socialfascismen.

Sina studier i socialfascismen inleder *Die Rote Fahne* med Stalins ord: ”Fascismen är en bourgeoisins militära organisering som litar till socialdemokratins aktiva stöd. Objektivt sett är socialdemokratin fascismens mer återhållsamma flygel.” Objektivt sett har Stalin, när han försöker generalisera, för vana att motsäga sig själv i den andra meningen och dra slutsatser som inte alls följer av den första meningen. Det är odiskutabelt att bourgeoisin stöder sig på socialdemokratin och att fascismen är bourgeoisins militära organisering. Detta har noterats för länge sedan. Den enda slutsatsen man kan dra av detta är att socialdemokratin liksom fascismen är storbourgeoisins redskap. Det är obegripligt hur socialdemokratin härigenom också blir en ”flygel” av fascismen. Samme författare gör en annan lika djupsinnig iakttagelse: Fascism och socialdemokrati är inte fiender utan tvillingar. Nu kan ju tvillingar vara de bittraste fiender medan bundsförvanter å andra sidan inte nödvändigtvis behöver vara födda på samma dag och av samma föräldrar. Stalins tirader saknar till och med formell logik, för att inte tala om dialektik. Deras styrka ligger i att ingen vågar utmana dem.

”Vad gäller ’klassinnehåll’ finns det inga skillnader mellan demokrati och fascism,” predikar Werner Hirsch²⁷ som ett eko av Stalin (*Die Internationale*, januari 1932). Övergången från demokrati till fascism kan anta karaktären av ”en organisk process” d.v.s. den kan inträffa ”gradvis” och ”utan blodspillan”. Ett sådant resonemang kan förstumma vem som helst men papegojorna har vant oss vid att bli förstummade.

25 **Dmitri Z. Manuilskij** (1883 – 1952) var en central propagandist under ”tredje periodens” stalinism. Han var Kominterns ende sekreterare från 1931 – 1939 (ingen ny ordförande för Komintern valdes efter Molotov vars period gick ut 1931). 1939 ingick Dimitrov i sekretariatet. Manuilskij och Dimitrov stod i ledningen för Komintern fram till dess upplösning 1943. Under folkfrontsperioden förde Manuilskij en undanskymd tillvaro trots att han innehade en betydelsefull post. Efter kriget framträdde han som diplomat och medlem i det sovjetiska kommunistpartiets centralkommitté.

26 **Vjatjeslav M. Molotov** (1890 - 1986) var gammalbolsjevik och redaktör för Pravda före oktoberrevolutionen. 1920 valdes han till det ryska partiets centralkommitté och allierade sig med Stalin. Han innehade posten som ordförande för folkkommisariernas råd. 1939 blev han utrikesminister. Han eliminerades från ledningen 1957 när han motsatte sig Khrushjtjovs ”avstalinisering”.

27 **Werner Hirsch** var en stalinistisk journalist.

Det finns inga ”klasskillnader” mellan demokrati och fascism. Detta måste uppenbarligen betyda att demokratin liksom fascismen är borgerlig till sin karaktär. Så mycket gissade vi redan innan januari 1932. Men den härskande klassen lever inte i ett tomrum. Den står i bestämda förhållanden till andra klasser. Under ”demokratiskt” styre i ett utvecklat kapitalistisk samhälle lutar bourgeoisin främst till stödet från de arbetande klasser som hålls i schack av reformisterna. I sin mest utpräglade form kommer detta system till uttryck i England under såväl labour som konservativa regeringars styre. Åtminstone under den första fasen av en fascistisk regim stöder sig kapitalet på småbourgeoisin som krossar proletarietets organisationer. Ta Italien som exempel! Finns det någon skillnad mellan dessa två regimers ”klassinnehåll”? Om frågan endast ställs med avseende på den *härskande klassen* så finns ingen skillnad. Om man beaktar *alla* klassers läge och inbördes förhållande ur proletarietets synvinkel så framträder skillnaden som helt enorm.

Genom att utnyttja den och genom att bekämpa den har arbetarna under decennier inom den borgerliga demokratin byggt upp sina egna bålverk och baser av *proletär demokrati*: Fackföreningar, politiska partier, bildnings- och idrottsföreningar, Kooperation o.s.v. Proletariatet kan inte erövra makten inom den borgerliga demokratis formella ramar utan endast genom att slå in på revolutionens väg. Detta har såväl teori som erfarenhet bevisat. Och dessa bålverk av arbetardemokrati inom den borgerliga staten är helt nödvändiga förutsättningar för att man ska kunna slå in på den revolutionära vägen. Den Andra Internationals verk bestod i att skapa just sådana bålverk under den epok då den utförde sitt historiskt progressiva arbete.²⁸

Som grundläggande och enda uppgift har fascismen att i grunden radera alla den proletära demokratis institutioner. Har detta någon ”klassinnehåll” för proletariatet eller inte? De högtravande teoretikerna borde fundera över detta. Efter att ha förklarat regimen som borgerlig – vilket ingen ifrågasätter – förbiser Hirsch och hans uppdragsgivare en liten struntsak, nämligen proletariatets ställning under denna regim. De ersätter den historiska processen med en torr sociologisk abstraktion. Men klasskriget utspelas på historiens mark och inte i sociologins himmel. Utgångspunkten för kampen mot fascismen är inte den demokratiska statens tomma begrepp utan proletariatets levande organisationer i vilka finns samlade all dess tidigare erfarenheter och som förbereder proletariatet för framtiden.

Påståendet att övergången från demokrati till fascism kan anta en ”organisk” och ”gradvis” karaktär kan betyda en sak och endast en sak och det är: Utan något väsen, utan kamp kan proletariatet, inte bara berövas alla sina materiella erövringar – inte bara berövas sin levnadsstandard, sin sociala lagstiftning, sina medborgerliga och politiska rättigheter – utan till och med sitt grundläggande vapen, varigenom allt detta uppnåts, nämligen sina organisationer. Övergången till fascism ”utan blodspillan” innebär nämligen enligt denna terminologi den mest fruktansvärda kapitulation av proletariatet som överhuvud taget kan tänkas.

Werner Hirschs teoretiska diskussioner är inte tillkomna av en slump. Samtidigt som de vidareutvecklar Stalins teoretiska spådomar syftar de också till att förklara hela kommunistpartiets nuvarande agitation. Faktiskt har partiets viktigaste resurser ansträngts till

28 **Den andra internationalen** organiserades 1889 som en efterföljare till den första internationalen som existerade från 1864 till 1876 och leddes av Karl Marx. Den andra internationalen var en lös förening av nationella partier som förenade såväl revolutionära som reformistiska element och vars starkaste och mest auktoritativa sektion var den tyska socialdemokratin. Dess progressiva roll hade upphört 1914 när dess viktigare sektioner bröt med de mest elementära socialistiska principer och stödde sina egna imperialistiska regeringar i första världskriget. Den föll samman under kriget men återupplivades som en helt reformistisk organisation 1923.

det yttersta endast för att bevisa att det inte finns någon skillnad mellan Brünings och Hitlers regim. För Thälmann och Remmele är detta det väsentligaste i den bolsjevikiska politiken.

Inte heller är problemet begränsat till enbart Tyskland. Föreställningen att fascisternas seger inte kommer att innebära något nytt propageras nu ivrigt i alla Kominterns sektioner. I januariupplagan av den franska tidskriften *Cahiers du Bolchevisme* läser vi: ”Trotskisterna betar sig i praktiken som Breitscheid. De accepterar den berömda socialdemokratiska teorin om ‘det mindre onda’ enligt vilken *Brüning inte är lika dålig som Hitler*, enligt vilken det inte är lika obehagligt att svälta under Brüning som under Hitler och oändligt mycket bättre att skjutas av Gröner än av Frick.”²⁹ Även om detta – för att ge det tillbörlig ära – är dumt nog, så är det inte det dummaste avsnittet. Men olyckligtvis uttrycker det kärnpunkten i Kominternledarnas politiska filosofi.

I själva verket jämför stalinisterna de två regimerna ur den allmänna demokratins synvinkel. Och om vi bedömde Brünings regim med den ”formella” demokratin som måttstock så skulle man förvisso bara kunna komma till en slutsats: Av den stolta Weimarförfattningen finns det ingenting kvar utom skinn och ben. Men för oss löser detta inte problemet. Man måste närma sig frågan från den *proletära* demokratins synvinkel. Detta är också den enda tillförlitliga måttstocken när det gäller att avgöra när och var den fascistiska regimen ersätter reaktionens ”normala” polismetoder under den ruttnande kapitalismen.

Om Brüning är ”bättre” än Hitler (han kanske ser bättre ut?) är, måste vi erkänna, en fråga som inte intresserar oss det minsta. Men man behöver bara kasta en blick på listan över arbetarorganisationer för att kunna fastslå att fascismen ännu inte har segrat i Tyskland. Fortfarande står enorma krafter och hinder i vägen för dess seger.

Den nuvarande Brüningregimen är den byråkratiska diktaturens regim eller mer precist: Bourgeoisins diktatur som upprätthålls med hjälp av armé och polis. Den fascistiska småbourgeoisin och de proletära organisationerna tycks uppväga varandra. Om arbetarna enades i sovjeter, om fabrikskommittéer kämpade för kontroll över produktionen, då kunde man tala om *dubbelmakt*. På grund av splittringen inom proletariatet, på grund av den taktiska hjälplösheten hos dess förtrupp så existerar *dubbelmakten* ännu inte. Men just det faktum att det finns mäktiga arbetarorganisationer som *under vissa villkor* med en överväldigande styrka kan slå tillbaka fascismen, det är detta som avhåller Hitler från att gripa makten och det är detta som ger den byråkratiska apparaten ett visst ”oberoende”.

Brünings diktatur är en karikatyr av bonapartismen.³⁰ Hans diktatur är instabil, otillförlitlig, kortlivad. Den signalerar inte inledningen till ett nytt samhälleligt jämviktstillstånd utan det föregående tidiga upplösning. Direkt stödd endast av en liten minoritet av bourgeoisin, mot arbetarnas vilja tolererad av socialdemokratin och hotad av fascismen, kan Brüning dundra med pappersförordningar men inte utlösa något verkligt åskväder. Brüning passar till att med dess eget samtycke upplösa parlamentet. Han duger till att utfärda några förordningar mot arbetarna, att utropa ett stillestånd över julen och att ingå några överenskommelser under dess

29 **Rudolf Breitscheid** (1876 – 1945) var en av grundarna av USPD, preussisk inrikesminister 1918 – 1919 och riksdagsledamot från 1920. Han återvände till SPD 1922. När Hitler kom till makten flydde han till Frankrike, överlämnades till Gestapo av Vichy-regeringen och dog i koncentrationslägret i Buchenwald. **General Wilhelm Gröner** (1867 – 1939) var försvarsminister från 1928 till 1932. **Wilhelm Frick** (1877–1946) var nazistisk inrikesminister i delstaten Thüringen från 1930. Han ställdes inför rätta och avrättades i Nürnberg.

30 **Bonapartism** är ett styre av övergångsform som ligger mellan den parlamentariska demokratins och fascismens styrelsesätt. Den framträder som en stark regering (ofta i händerna på någon militär figur) som tycks stå ”ovan partierna” och ”ovan klasserna”. Detta p.g.a. en objektiv situation som kännetecknas av ett relativt jämviktsläge mellan arbetarklassen och bourgeoisien.

täckmantel, att bryta upp ett hundratal möten, stänga något dussin tidningar och växla brev, värdiga en byapotekare, med Hitler – det är allt. Men för större ting räcker han inte till.

Brüning tvingas tolerera förekomsten av arbetarorganisationer eftersom han ännu i denna dag inte har beslutat sig för att överlämna makten till Hitler och eftersom han själv inte förfogar över något sätt att tillintetgöra dem. Eftersom han är dödligt rädd för arbetarnas seger tvingas Brüning tolerera och beskydda fascisterna. Brünings regim är en övergående, kortlivad regim före katastrofen. Den nuvarande regeringen håller sig endast kvar eftersom huvudlägren ännu inte mönstrat sina styrkor. Det verkliga slaget har ännu inte börjat, det återstår. Den byråkratiska oförmågans diktatur fyller ut lugnet före stormen, före den öppna kraftmätningen.

De ljushuvuden som skryter med att de inte kan se någon skillnad ”mellan Brüning och Hitler”, de säger i själva verket att det inte spelar någon roll om våra organisationer finns eller om de redan har krossats. Bakom dessa skenradikala fraser gömmer sig den eländigaste passivitet: Vi kan i vilket fall som helst inte undvika nederlaget! Läs noggrannt igenom citatet ur den franska stalinistiska tidskriften. Man reducerar frågan till om det är bättre att svälta under Hitler eller Brüning. För dem är det fråga om vem man ska svälta under. För oss är det däremot inte en fråga om under vilka förhållanden det är bäst att dö. Vi ställer frågan hur man ska kämpa och segra. Och vi sammanfattar så här: Huvudoffensiven måste inledas innan den byråkratiska diktaturen ersätts av den fascistiska regimen, det vill säga innan arbetarorganisationerna krossas. Storoffensiven bör förberedas genom att delstriderna breddas, utvidgas och skärps. Men för att man ska kunna göra detta måste man ha en korrekt inriktning och först och främst får man inte utropa fienden som segrare när han ännu står långt från segern.

Här är stötstenen, i detta ligger den strategiska nyckeln till situationen, de ställningar utifrån vilka slaget måste utkämpas. Varje tänkande arbetare och särskilt varje kommunist måste grundligt göra upp räkningen med den stalinistiska byråkratins tomma och ruttna prat om att Brüning och Hitler är en och samma sak. Vi svarar att ni blandar bort korten! På ett skamligt sätt blandar ni bort korten eftersom ni är rädda för de svårigheter som kommer, eftersom ni är skräckslagna inför de stora problem som ligger framför er. Ni kastar in handduken innan kampen har börjat och förklarar att vi redan har lidit nederlag. Ni ljuger! Arbetarklassen är splittrad, den är försvagad av reformisterna och vilseledd av vankelmodet hos dess egen förtrupp men den är ännu inte förintad, dess krafter är inte uttömda. Nej, det tyska proletariatet är mäktigt. När väl dess revolutionära energi röjer väg för det till handlingens arena så kommer de mest optimistiska bedömningar oändligt att överträffas.

Brünings regim är förberedande. Vad förbereder den? Antingen fascismens seger eller arbetarklassens seger. Regimen är förberedande eftersom båda lägren endast förbereder sig för det avgörande slaget. Om man sätter likhetstecken mellan Brüning och Hitler så sätter man likhetstecken mellan förhållandena före slaget och förhållandena efter ett nederlag. Det innebär att man på förhand erkänner sig besegrad, att man kapitulerar utan kamp.

Detta vill inte det övervägande flertalet arbetare, särskilt inte kommunisterna. Det önskar förstås inte heller den stalinistiska byråkratin. Men man kan inte räkna med dessa goda föresatser som Hitler kommer att kanta vägen till sitt helvete med, utan vad den förda politiken objektivt betyder, dess inriktning och innebörd. Vi måste fullständigt avslöja Stalins-Manuilskijs-Thälmanns-Remmeles passiva, räddhågsna och uppgivna proklamationspolitik. Vi måste lära de revolutionära arbetarna att förstå att kommunistpartiet har nyckeln till situationen i sin hand men att den stalinistiska byråkratin försöker använda denna nyckel för att stänga dörren för revolutionär handling.

3. Byråkratisk ultimatism

När det nya socialistiska arbetarpartiets (SAP)³¹ tidning kritiserar socialdemokratins och kommunistpartiets "partiegoism", när Seydewitz³² försäkrar oss att vad på honom ankommer "går klassens intressen före partiets" då hänfaller de bara till politisk känslomässighet eller än värre, de döljer sitt eget partis intressen bakom dessa känslomässiga fraser. Denna metod duger inte. Närhelst reaktionen kräver att "nationens" intressen ska sättas före klassintressena, anstränger vi oss som marxister att förklara att reaktionen, under "det allmännas" förklädnad, gynnar den utsugande klassens intressen. Nationens intressen kan inte formuleras på annat sätt än antingen med utgångspunkt från den härskande klassen eller från den klass som gör anspråk på makten. Klassens intressen kan inte formuleras på annat sätt än i form av ett program och programmet kan inte försvaras på annat sätt än genom att man skapar ett parti.

I sig själv är klassen endast föremål för utsugning. Proletariatet antar en oberoende roll först i det ögonblick när det från att ha varit en samhällsklass *i sig själv* blir en politisk klass *för sig själv*. Detta kan inte ske på annat sätt än genom ett parti. Partiet är det historiska redskap genom vilket klassen blir klassmedveten. Att säga att "klassen står högre än partiet" är att påstå att den oerfarna klassen står högre än den klass som är på väg mot klassmedvetande. Detta är inte bara fel, det är reaktionärt. Det finns inte minsta behov av denna självgodade och grunda teori för att bevisa nödvändigheten av en enhetsfront.

En klass' framåtskridande mot klassmedvetenhet, det vill säga, bygget av ett revolutionärt parti som leder proletariatet, är en sammansatt och motsägelsefull process. Klassen är i sig själv inte homogen. Dess olika delar kommer fram till klassmedvetande på olika vägar och vid olika tidpunkter. Bourgeoisin deltar aktivt i denna process. Den skapar inom arbetarklassen sina egna institutioner eller utnyttjar redan befintliga, för att ställa vissa skikt av arbetare mot varandra. Flera partier är samtidigt aktiva inom proletariatet. Detta förblir därför, under större delen av sin historia, politiskt splittrat. I detta har enhetsfrontens problem – som under vissa perioder är särskilt akut – sitt ursprung.

Proletariatets historiska intressen får sitt uttryck i kommunistpartiet – när dess politik är korrekt. Kommunistpartiets uppgift består i att vinna proletariatets flertal. Endast därigenom blir den socialistiska revolutionen möjlig. Kommunistpartiet kan inte slutföra sin uppgift på annat sätt än genom att fullständigt och ovillkorligt bevara sitt politiska och organisatoriska oberoende, skilt från alla andra partier och organisationer inom och utom arbetarklassen. Om man bryter med denna grundläggande princip för marxistisk politik, så begår man det mest skändliga brott mot proletariatets intressen som klass. Den kinesiska revolutionen 1925 – 1927 omintetgjordes just därför att Komintern, under Stalins och Bucharins³³ ledning, tvingade det kinesiska kommunistpartiet att gå in i den kinesiska bourgeoisins parti, Kuomintang,³⁴ och att underordna sig dess disciplin. Erfarenheterna av att tillämpa den

31 **SAP** (socialistiska arbetarpartiet) bildades i oktober 1931 av en vänstergruppering som leddes av nio riksdagsmedlemmar som i september uteslutits ur SPD. Främst bland dessa var Max Seydewitz och Kurt Rosenfeld. Det förstärktes av en gruppering från Brandlers KPO(36) som leddes av Jakob Walcher och Paul Frölich. I detta avsnitt diskuterar Trotskij innebörden av SAP:s centrism. 1933 svängde SAP åt vänster och stödde vänsteroppositionens uppmaning till bygget av en ny international. Men snart slog man till reträtt och blev motståndare till fjärde internationalen.

32 **Max Seydewitz** (1892 – 1987) var en av SAP:s grundare.

33 **Nikolaj I. Bucharin** (1888 – 1938) var en gammal bolsjevik, tillsammans med Preobrazjenskij författare till kommunistens ABC. 1923 svängde han till höger och förenade sig med Stalin och Zinovjev mot Trotskij. 1926 efterträdde han Zinovjev som ordförande i Komintern men bröt 1928 med Stalin och ledde en högeropposition. 1929 uteslöts han och kapitulerade strax därefter utan att vinna någonting på det. Han avrättades efter den tredje serien av Moskvarättegångar 1938.

34 **Kuomintang** (folkets parti), borgerligt nationalistiskt parti. Det stalinistiska Kominterns exekutivkommitté beordrade kommunisterna att gå in i detta parti. Under den kinesiska revolutionen leddes partiet militärt av

stalinistiska politiken i förhållande till Kuomintang kommer för alltid att gå till historien som ett exempel på hur revolutionen slogs i spillror genom sabotage av dess ledare. Den stalinistiska teorin om ”tvåklassers arbetar- och bondepartier” i Orienten innebär att man utvidgar och rättfärdigar praktiken i förhållande till Kuomintang. Tillämpningen av denna teori i Japan, Indien, Indonesien och Korea har undergrävt Kominterns auktoritet och försenat den revolutionära utvecklingen ett antal år. Samma – i grunden förrådiska — politik tillämpades, om än inte fullt lika cyniskt, i Förenta Staterna, i England och i alla andra europeiska länder fram till 1928.

Vänsteroppositionens kamp för att under alla historiska förhållanden och under alla proletariats utvecklingsstadier upprätthålla ett fullständigt och ovillkorligt oberoende (ör kommunistpartiet och dess politik, ansträngde, under tiden för Stalins allians med Chiang Kai-shek, Wang Chin-wei, Purcell, Radich, LaFollette m.fl.,³⁵ förhållandet mellan oppositionen och den stalinistiska fraktionen till bristningsgränsen. Det är onödigt att erinra om att såväl Thälmann och Remmele som Brandler och Thalheimer³⁶ under denna strid helt stod på Stalins sida mot bolsjevikleninisterna. Därför är det inte vi som måste gå i skolan och lära oss av Stalin och Thälmann om kommunistpartiets oberoende politik!

Men proletariatet utvecklas inte mot revolutionär medvetenhet genom att examineras i skolan, utan i den oavbrutna klasskampen. Proletariatet måste ha enhet i sina led för att kunna kämpa. Detta gäller för ekonomiska delstrider inom en fabriks väggar lika väl som för en sådan ”nationell” politisk kamp som att slå tillbaka fascismen. Följaktligen är enhetsfrontstaktiken inte något tillfälligt eller konstlat – inte alls någon slug manöver. Den har helt och fullt sitt ursprung i de objektiva förhållanden som styr proletariatets utveckling. Orden i *Kommunistiska manifestet* som konstaterar att kommunisterna inte kan stå i motsättning till proletariatet, att de inte har några särskilda intressen vid sidan om proletariatets som helhet,

Chiang Kai-shek som tillhörde partiets högerflygel. Trots att han aktivt bekämpade sina kommunistiska ”allierade” hyllades han av stalinisterna som en stor revolutionär. Han låg bakom aprilkuppen 1927 i Shanghai, en blodig massaker på Shanghais kommunister och fackföreningsmän. Trots detta ville stalinisterna att de kinesiska kommunisterna fortfarande skulle arbeta inom Kuomintang men överflyttade nu sina förhoppningar på Vänsterkuomintang lett av Wang Chin-wei. Han var lika misslyckad i den roll som ”revolutionär” som Komintern gett honom. Hans program, liksom Chiangs, gick inte längre än till att till varje pris bevara den kinesiska bourgeoisien. Endast sex veckor efter Chiangs kupp i Shanghai attackerade Wang arbetarna i Wuhan. Stalins allierade dränkte den kinesiska revolutionen i blod.

35 **Chiang Kai-shek** (1887 – 1975), **Wang Chin-wei** (1884– 1944), se föregående not.

Albert A. Purcell (1872 – 1935) var en av ledarna för fackföreningskongressens allmänna råd och den engelsk-ryska fackliga enhetskommittén under förräderiet mot den engelska generalstrejken 1926.

Stefan Radich (1871 – 1928) kämpade för Kroatens oberoende och ledde de kroatiska separatisterna vid upprättandet av den jugoslaviska staten. 1924 deltog han i bondeinternationalen (Krestintern) i Moskva.

Robert M. LaFollette (1855 – 1925) var en republikan från Wisconsin som ställde upp som presidentkandidat för Progressive Party 1924. Ledare för det amerikanska kommunistpartiet började anpassa sig till denna reformrörelse men under påtryckningar från Komintern ställde man till slut upp en egen presidentkandidat.

36 **Ernst Thälmann** (1886 – 1944) valdes till Kominterns exekutivkommitté 1924. Som trogen stalinist blev han partiets oomstridda ledare efter utslutningen av Maslow-Fischer-Urbahns. Han ledde riksdagsfraktionen och ställde upp som presidentkandidat mot Hindenburg och Hitler 1932. Han arresterades av nazisterna 1933 och dog i ett koncentrationsläger.

Heinrich Brandler (1881 – 1967) var medlem av Spartakusförbundet och en av det tyska kommunistpartiets grundare. Han ledde partiet från marsdagarna 1921 (se not 90) och under bakslaget 1923 då han blev Kremles syndabock. Han avlägsnades från ledningen 1924 och bildade en högerfraktion knuten till Bucharins högeropposition. Brandlers grupp kallades Kommunistpartiets opposition (KPO) och uteslöts 1929 från kommunistpartiet liksom alla andra Bucharigrupper inom Komintern. Existerade som oberoende grupp fram till andra världskriget.

Beträffande **Remmele** och **Thalheimer** se tidigare not.

de betyder att partiets kamp för att vinna klassens majoritet inte vid något tillfälle får komma i motsättning till arbetarnas behov att bevara enheten inom sina kämpande led.

Helt riktigt fördömer *Die Rote Fahne* allt prat om att ”klassintressena måste gå före partiintressena.” De rätt uppfattade klassintressena är i själva verket identiska med partiets rätt formulerade problem. *Die Rote Fahnes* ståndpunkt är ovedersäglig så länge diskussionen begränsas till detta historiskt-filosofiska påstående. Men de politiska slutsatser som man drar av detta innebär ingenting annat än att göra narr av marxismen.

Den principiella enheten mellan proletarietets intressen och kommunistpartiets syften innebär varken att proletariet, inte ens idag, som helhet är medvetet om sina klassintressen eller att partiet under alla förhållanden formulerar dessa *på ett riktigt sätt*. Själva behovet av ett parti har sitt ursprung i det enkla faktum att proletariet inte kommer till världen med en medfödd förståelse för sina historiska intressen. Partiets uppgift består i att, genom erfarenheter som härleds ur kampen, *lära sig* hur man för proletariet ska visa dess rätt att ta ledningen. Och ändå vidhåller den stalinistiska byråkratin den rakt motsatta uppfattningen att den enbart genom att visa upp ett partikort som stämplat av Komintern, kan kräva absolut lydnad av proletariet.

Die Rote Fahne upprepar gång på gång att varje enhetsfront som inte först ställer sig under kommunistpartiets ledning, riktar sig mot proletarietets intressen. Den som inte erkänner kommunistpartiets ledarskap är själv en ”kontrarevolutionär”. Arbetaren måste på förhand, på dess hedersord, lita till den kommunistiska organisationen. Ur den rent principiella enheten mellan partiets och klassens syften, härleder funktionären sin rätt att sätta sig över klassen. Just det historiska problem som kommunistpartiet ännu har att lösa – att ena den överväldigande majoriteten av arbetarna under sin fana – förvandlas av byråkrater till ett ultimatum, till en pistol som han pressar mot arbetarklassens tinning. Formalistiskt, administrativt och byråkratiskt tänkande ersätter dialektiken.

Det historiska problem som måste lösas förklarar man sig redan ha löst. Det förtroende som ännu måste vinnas förklarar man sig redan ha vunnit. Det är förstås den enklaste utvägen. Men man uppnår inte så mycket på detta sätt. I politik måste man utgå från fakta sådana som de är och inte som man skulle vilja att de vore eller som de kanske kommer att bli. Den logiska slutsatsen av den stalinistiska byråkratins uppfattning blir i själva verket att partiet förnekas. För vad blir slutresultatet av dess historiska arbete, om proletariet är tvunget att på förhand godta Thälmanns och Remmeles ledarskap?

Då den arbetare som önskar ansluta sig till kommunisternas led har partiet rätt att ställa kraven: Du måste godta vårt program, erkänna våra stadgar samt våra valda institutioners auktoritet. Men det är absurt och kriminellt att ställa arbetarorganisationernas arbetarmassor inför samma eller ens delar av samma kravlista, som villkor, när det är fråga om enad handling för bestämda kampmål. Därigenom undermineras själva grunderna för partiet eftersom det endast kan fullgöra sina uppgifter genom att upprätthålla korrekta relationer till klassen. I stället för att utfärda ett sådant ensidigt ultimatum som irriterar och förolämpar arbetarna, borde partiet lägga fram ett bestämt program för enad handling. I verkligheten är detta det säkraste sättet att erövra ledarskapet.

Ultimatism är ett försök att våldföra sig på arbetarklassen när man misslyckats med att övertyga den: Arbetare, om ni inte ställer er under Thälmanns – Remmeles – Neumanns ledning så tillåter vi er inte att upprätta enhetsfronten. Den bittraste fienden kunde inte ha hittat på en sjukare inställning än den som partiets ledare nu antar. Detta är den säkraste vägen till fördärvet.

Genom de spetsfundiga omskrivningarna i sina upprop betonar det tyska kommunistpartiets ledning än hårdare sin ultimatism. ”Vi kräver inte att ni på förhand godtar vårt kommunistiska synsätt”. Detta låter som en ursäkt för en politik som inte går att ursäkta. När partiet förkunnar att det vägrar att gå in i några som helst förhandlingar med andra organisationer men erbjuder de socialdemokratiska arbetare som vill bryta med sina organisationer att ställa sig under partiets ledning, utan att de därför måste kalla sig för kommunister, då använder partiet den rena ultimatismens språk. Reservationen vad gäller ”vårt kommunistiska synsätt” är enbart löjlig. Den arbetare som i detta ögonblick är beredd att bryta med sitt parti och delta i kampen under kommunistisk ledning skulle inte låta sig avskräckas av att han måste kalla sig kommunist. Taskspeleri med etiketter och diplomatiska hårklyverier är främmande för arbetaren. Han tar politik och organisationer för vad de är. Han står kvar hos socialdemokratins så länge han inte litar till det kommunistiska ledarskapet. Vi kan med säkerhet påstå att flertalet socialdemokratiska arbetare intill denna dag inte kvarstår i sitt parti för att de litar till det reformistiska ledarskapet, utan på grund av att de ännu inte litar till det kommunistiska. Men de vill verkligen redan nu bekämpa fascismen. Om man visade dem det första steg som måste tas i en gemensam kamp så skulle de kräva av sina organisationer att de tog detta steg. Om deras organisationer vägrade så skulle de kunna tänkas bryta med dem.

I stället för att hjälpa de socialdemokratiska arbetarna att genom sina egna erfarenheter finna vägen så bistår kommunistpartiets CEK (centrala exekutivkommitté) socialdemokratins ledare gentemot arbetarna. Sådana herrar som Wels³⁷ och Hilferding lyckas med framgång dölja sin egen ovilja mot att kämpa, sin fruktan inför att kämpa och sin oförmåga att kämpa genom att hänvisa till kommunistpartiets motvilja mot att delta i en gemensam kamp. Kommunistpartiets envisa, dumma och dåraktiga förkastande av enhetsfrontstaktiken ger för närvarande socialdemokratins dess viktigaste politiska vapen. Det är skälet till att socialdemokratins – med sin inneboende parasitism – uppsnappar vår kritik av Stalin-Thälmanns ultimativistiska politik.

Kominterns officiella ledare utbreder sig nu med djupsinnig min om behovet av att höja partiets teoretiska nivå och att studera ”bolsjevismens historia”. I själva verket sjunker nivån hela tiden. Bolsjevismens lärdomar glöms, förvrängs och förtrampas. Samtidigt är det inte alls svårt att i det ryska partiets historia finna föregångaren till tyska CEK:s nuvarande politik. Det är ingen mindre än salig Bogdanov, ultimatismens grundare. Redan 1905 såg han det som omöjligt för bolsjevikerna att delta i Petrogradsovjeten om inte sovjeten på förhand erkände socialdemokraternas ledarskap. Under Bogdanovs inflytande antog Petrogradbyrån av CEK (bolsjevikerna) i oktober 1905 en resolution om att förelägga Petrogradsovjeten kravet att den skulle erkänna partiets ledarskap samt att i händelse av avslag – lämna sovjeten. Krassikov, en ung advokat som på den tiden var medlem av CEK (bolsjevikerna) läste vid sovjetens plenarmöte upp detta ultimatum. Arbetardelegaterna, bland dem även bolsjeviker utbytte förvånade blickar och fortsatte sedan med uppgifterna på dagordningen. Inte en enda man lämnade sovjeten. Kort tid därefter återvände Lenin från utlandet och läxade obarmhärtigt upp ultimativismerna. ”Varken ni eller några andra kan” tillrättavisade han dem, ”genom ultimatum tvinga massorna att hoppa över de nödvändiga faserna i deras egen politiska utveckling.”

Bogdanov övergav dock inte sin metod och han grundade senare en hel fraktion av ”ultimativister” eller ”lämnare”, kallade för Otzovister. Sitt öknamn erhöi de på grund av sin benägenhet att uppmana bolsjevikerna att lämna alla de organisationer som vägrade att acceptera ett ovanifrån framställt ultimatum: ”Ni måste först ställa er under vår ledning”.

37 **Otto Wels** (1873 – 1939) var en av socialdemokratins ledare. Som befälhavare i Berlin krossade han på order från den socialdemokratiske försvarsministern Noske spartakusupproret. Han ersatte sedan Ebert i partiledningen och var ansvarig för partiapparaten till 1933.

Ultimatisterna försökte inte enbart tillämpa sin taktik på sovjeterna utan även på det parlamentariska området och på fackföreningarna, kort sagt på alla arbetarklassens legala och halvlegala organisationer.

Lenins kamp mot ultimatismerna var en kamp för ett riktigt förhållande mellan partiet och klassen. I det gamla bolsjevikpartiet spelade ultimatismerna aldrig den minsta roll, annars skulle bolsjevismens seger inte ha varit möjlig. Bolsjevismens styrka låg i dess uppmärksamma och känsliga förhållande till klassen. Lenin fortsatte även i ledarställning kampen mot ultimatismen särskilt i fråga om inställningen till fackföreningarna. ”Om vi nu”, skrev han, ”i Ryssland, efter två och ett halvt års enastående segrar över Rysslands och ententens bourgeoisi skulle ställa ’erkännande av diktaturen’ som villkor för inträde i fackföreningarna, så skulle vi göra en dumhet, fördärva vårt inflytande över massorna och hjälpa mensjevikerna. Ty kommunisternas hela uppgift består i att kunna *övertyga* de eftersläpande, förstå att arbeta bland dem och inte *avstänga sig* från dem genom utpekulerade barnsliga ’vänster’paroller.” (*Radikalismen – kommunismens barnsjukdom*). Detta gäller i än högre grad för kommunistpartierna i väst som endast företräder en minoritet av arbetarklassen.

Situationen i Sovjet har emellertid förändrats radikalt under de senaste åren. När kommunistpartiet rustar sig med den högsta makten innebär det att ett nytt element införs i förhållandet mellan förtruppen och klassen. I detta förhållande ingår nu *makten*. Lenins kamp mot parti- och sovjetbyråkratin var väsentligen inte en kamp mot departementens bristfälliga organisering eller deras pedanteri och ineffektivitet utan mot den apparat som bestämde för klassen, mot omvandlingen av partibyråkratin till en ny ”härskande” klick. Lenins råd från dödsbädden att man skulle skapa en proletär kontrollkommission oberoende av CEK och att Stalin och hans fraktion skulle avlägsnas från partiapparaten, riktades mot partiets byråkratiska urartning. Av olika skäl som vi inte kan gå in på här så lämnade partiet detta råd utan avseende. Under senare år har partiets urartning nått den yttersta gränsen. Stalins apparat utfärdar helt enkelt besluten. Ordergivningens språk är ultimatismens språk. Varje arbetare måste ovillkorligen och omedelbart som ofelbara acceptera alla CEK:s tidigare, nuvarande och framtida beslut. Ju felaktigare politiken blir desto större blir anspråken på ofelbarhet.

Efter att ha övertagit Kominterns apparat överförde naturligtvis den stalinistiska fraktionen sina metoder även till de utländska sektionerna d.v.s. till kommunistpartierna i de kapitalistiska nationerna. De tyska ledarnas politik har sin motsvarighet i moskvaledarnas. Thälmann iakttar hur Stalins byråkrati utropar sig som herre på täppan genom att som kontrarevolutionärer döma ut alla de som inte erkänner dess ofelbarhet. På vilket sätt är Thälmann sämre än Stalin? Om arbetarklassen inte frivilligt ställer sig under hans ledarskap så är det bara för att arbetarklassen är kontrarevolutionär. Dubbelt kontrarevolutionära är de som påpekar ultimatismens fördärlighet. Till de mest kontrarevolutionära publikationerna hör Lenins samlade verk. Det finns goda skäl för Stalin att – på det sätt han gör – underkasta dem den strängaste censur, särskilt när de publiceras på främmande språk. Även om ultimatismen under alla förhållanden är fördärlig, om den i Sovjet förlösar partiets förtroendekapital – så är den dubbelt olycklig för partierna i väst som ännu har att samla sitt förtroendekapital. Inom Sovjetunionen har åtminstone den segerrika revolutionen skapat de materiella grunderna för byråkratisk ultimatism i form av en förtrycksapparat medan ultimatismen i de kapitalistiska länderna, inklusive Tyskland, omvandlas till en orkeslös karikatyr som hejdar kommunistpartiets väg till makten. Först och främst är Thälmann-Remmeles ultimatism löjlig. Och särskilt när det gäller ett revolutionärt parti är allt som är löjligt, ödesdigert.

Låt oss för ett ögonblick överföra problemet till Storbritannien där kommunistpartiet (som en följd av stalinbyråkrats förödande misstag) ännu omfattar en obetydlig del av proletariatet. Om man godtar teorin att varje typ av enhetsfront, utom den kommunistiska, är

”kontrarevolutionär”, så måste uppenbarligen det brittiska proletariatet uppskjuta sin revolutionära kamp tills kommunistpartiet kan träda i förgrunden. Men kommunistpartiet kan inte komma i spetsen för klassen annat än på grundval av sin egen revolutionära erfarenhet. Men erfarenheten kan inte anta en revolutionär karaktär på något annat sätt än genom att milliontals dras in i kampen. Och icke-kommunistiska massor, i än högre grad om de är oorganiserade, kan inte dras in i kampen på annat sätt än genom enhetsfrontspolitiken. Vi hamnar i en ond cirkel ur vilken den byråkratiska ultimatismen inte kan hjälpa oss. Men den revolutionära dialektiken håller för länge sedan angett utvägen och demonstrerat den genom oräkneliga exempel på de mest skilda områden: genom att förbinda kampen om makten med kampen för reformer, genom att bibehålla partiets fullständiga oberoende och samtidigt bevara fackföreningarnas enhet, genom att kämpa mot den borgerliga regimen och samtidigt utnyttja dess institutioner, genom att obevekligt kritisera parlamentarismen – från den parlamentariska tribunen, genom att skoningslöst ta strid mot reformismen och samtidigt göra konkreta överenskommelser med reformisterna i delstrider.

I England lyser ultimatismens oförmåga en i ögonen på grund av partiets enorma svaghet. I Tyskland döljs ultimatismens fördärvlighet något av partiets avsevärda numeriska styrka och av dess tillväxt. Men det tyska partiet växer på grund av händelseutvecklingens tryck och inte tack vare ledningens politik – inte på grund av ultimatismen, utan trots den. Dessutom spelar partiets numerära tillväxt inte den avgörande rollen. Det avgörande är det politiska förhållandet mellan partiet och klassen. I detta grundläggande avseende förbättras inte situationen eftersom det tyska partiet har planerat ultimatismens taggiga häck mellan sig och klassen.

4. Stalinismens sicksack på frågan om enhetsfronten

Den före detta socialdemokraten Torhorst (från Düsseldorf) som gått över till kommunistpartiet, talade i mitten av januari, i partiets namn, i Frankfurt. I sin officiella rapport sa hon: ”Socialdemokratins ledare är tillräckligt avslöjade och det skulle enbart vara slöseri med energi att fortsätta våra ansträngningar i den riktningen med enhet ovanifrån.” Vi citerar ur en kommunistisk tidning i Frankfurt som lovsjunger rapporten. ”Socialdemokratins ledare är tillräckligt avslöjade”. Tillräckligt – för sageskvinnan själv som gick över från socialdemokratin till kommunisterna (vilket förstås hedrar henne), men otillräckligt – för alla de milliontals arbetare som röstar på socialdemokraterna och som föredrar den reformistiska byråkratin i fackföreningarna.

Men det är knappast nödvändigt att citera en enstaka rapport. I det senaste uttalande som nått mig, hävdar *Die Rote Fahne* (28 januari 1932) återigen att enhetsfronten endast kan upprättas gentemot och förutan de socialdemokratiska ledarna. Bevis: ”Ingen som genomgått och upplevt dessa ledares hantverk under de senaste arton åren kommer att tro dem.” Och får vi fråga vad man ska göra med dem som har deltagit i politiken i mindre än arton år och kanske mindre än arton månader? Sedan krigets utbrott har flera politiska generationer mognat som om igen måste gå igenom de äldre generationernas erfarenheter, bara under en mycket kortare tid. ”Hela frågans kärnpunkt”, undervisade Lenin ultravänsteristerna, ”ligger i att *inte* anse det *för oss* förlegat som förlegat *för klassen*, som förlegat *för massorna*.”

Dessutom har inte ens den äldre generation, som verkligen genomgått de arton årens erfarenhet, brutit med ledarna. Tvärtom är det just socialdemokratin som fortfarande behåller många ”veteraner”, som sedan gammalt är knutna till partiet. Visst är det sorgligt att massorna lär så långsamt. Men de som till stor del kan lastas för detta är de kommunistiska ”pedagoger” som varit så uppenbart oförmögna att avslöja reformismens kriminella natur. Det minsta man nu kan göra är att utnyttja situationen och när massornas uppmärksamhet inför dödsfaran skärps till det yttersta, sätta reformisterna på ett nytt och denna gång kanske avgörande prov.

Utan att på minsta sätt dölja eller mildra vår uppfattning om de socialdemokratiska ledarna, kan och måste vi säga till de socialdemokratiska arbetarna: ”Eftersom ni å ena sidan är beredda att kämpa tillsammans med oss och eftersom ni å andra sidan inte är beredda att bryta med era ledare, så föreslår vi följande: tvinga era ledare att förena sig med oss i en gemensam kamp för bestämda konkreta syften på ett bestämt sätt. Vad på oss kommunisterna ankommer så är vi beredda.” Kan någonting vara klarare, påtagligare och mer övertygande?

I just denna mening skrev jag – med den medvetna avsikten att väcka tjockskallarnas uppriktiga fasa och bedragarnas falska indignation – att i kriget mot fascismen var vi beredda att ingå praktiska allianser med fan och hans mormor, t.o.m. med Noske och Zoergiebel.^{*38}

För varje steg det tar bryter partiet med sin dödfödda politik. I sina upprop för ”den röda enhetsfronten” (med sig själv) för man alltid fram kravet på ”den *proletära* pressens ovillkorliga frihet samt demonstrations-, mötes- och organisationsrätt.” Det är en helt klar paroll. Men när kommunistpartiet talar om *proletära* och inte enbart om kommunistiska tidningar, möten osv. så för man därigenom i själva verket fram parollen om enhetsfronten med just den socialdemokrati som ger ut arbetartidningar, utlyser möten osv. Att föra fram politiska paroller som innehåller tanken på en enhetsfront med socialdemokratin och samtidigt avvisa praktiska överenskommelser för att kämpa för dessa paroller – det är höjden av absurditet.

Münzenberg³⁹ vars sunda bondförnuft ibland kolliderar med ”generallinjen” skrev i november i *Die Rote Aufbau*: ”Det är sant att nationalsocialismen är den tyska fascistiska rörelsens mest reaktionära, chauvinistiska och råa flygel och att alla sanna vänsterkretsar engagerar sig djupt för att hejda denne flygels växande inflytande och styrka.” Om Hitlers parti är ”den mest reaktionära och råa” flygeln så är åtminstone Brüningens regim *mindre* rå och reaktionär. Münzenberg leker här i smyg med teorin om det ”mindre onda”. För att bevara ett sken av plikttrohet fortsätter han med att särskilja olika sorters fascism, mild, medium och stark, som om det vore fråga om turkisk tobak. Men om alla ”vänsterkretsar” (har de inga namn?) är intresserade av seger över fascismen måste man inte då sätta dessa ”vänsterkretsar” på ett praktiskt prov?

Är det inte självklart att man skulle ha tagit emot Breitscheids diplomatiska och tvetydiga anbud med öppna armar och att man från sitt håll skulle ha lagt fram ett konkret, noggrant detaljerat och praktiskt program för enad kamp mot fascismen samt begärt gemensamma möten mellan de båda partiernas arbetsutskott under deltagande av de fria fackföreningarnas verkställande organ. Samtidigt skulle man energiskt ha fört ut detta program till alla skikt inom båda partierna och bland massorna. Förhandlingarna skulle ha bedrivits öppet inför hela

* Den orimligaste och okunnigaste av alla stalinistiska publikationer, den franska tidskriften *Cahiers du Bolchevisme*, kastade sig girigt över denna hänvisning till fans mormor, givetvis utan att ana att hon har en lång historia inom den marxistiska pressen. Vi hoppas att den tid inte är avlägsen när de revolutionära arbetarna skickar sina okunniga och samvetslösa lärare som lärlingar till ovan nämnda mormor. - Trotskijs anmärkning

38 **Karl Zörgiebel** (1878 – 1961) var berlinpolisens socialdemokratiska chef.

Gustav Noske (1868 – 1946) var den socialdemokratiska försvarsminister som ansvarade för krossandet av spartakusupproret. Han beordrade mordet på Liebknecht och Luxemburg. Senare var han provinspresident i Hannover (1920– 1933).

39 **Willi Münzenberg** (1899 – 1940) var en av organisatörerna av den kommunistiska ungdomsinternationalen. Som lojal tysk stalinist startade han med Kominternpengar en hel kedja av propagandaföretag omfattande dagstidningar, tidskrifter, ett filmbolag, ett förlag och olika andra organisationer. Han anställde för någon tid nästan varenda vänsterintellektuell i Tyskland. När nazisterna tog makten reste han till Paris, organiserade och organiserade men kunde inte svälja folkfrontslinjen och bröt slutligen med Komintern 1937. När tyskarna invaderade Frankrike hittades Münzenberg död under mystiska omständigheter. Hans mördares identitet är okänd.

nationen. Tidningarna skulle ha dagliga redogörelser utan förvrängningar och absurda påhitt. Genom sin omedelbarhet och skärpa skulle en sådan agitation göra långt större intryck på arbetarna än det oavbrutna ståhejet kring temat ”socialfascism”. Under sådana förhållanden skulle socialdemokratien inte för en dag kunna gömma sig bakom ”järnfrontens” luftslott.

Alla bör läsa *Radikalismen: kommunismens barnsjukdom* som idag är den aktuellaste av alla aktuella böcker. Det är med hänsyftning på just sådana situationer som den i Tyskland idag som Lenin talar om (vi citerar ordagrant), ”den ovillkorliga nödvändigheten för proletarietets avantgarde, för dess medvetna del, för det kommunistiska partiet att tillgripa manövrer, överenskommelser och kompromisser med olika proletärgrupper, olika partier av arbetare och småägare. Det gäller att förstå att tillämpa denna taktik för att höja och inte för att sänka den allmänna nivån av proletär medvetenhet, revolutionär anda samt förmåga till kamp och seger.”

Men vilka åtgärder vidtar kommunistpartiet? Dag ut och dag in återupprepar man i sina tidningar att den enda enhetsfront man kommer att acceptera ”är den som riktar sig mot Brüning, Severing, Leipart, Hitler och deras gelikar.” Ingen kan bestrida att det inför ett proletärt uppror inte kommer att vara någon skillnad mellan Brüning, Severing, Leipart⁴⁰ och Hitler. Mot bolsjevikupproret i oktober förenade sig socialrevolutionärerna och mensjevikerna med kadetterna och Kornilov. Kerenskij ledde de svarta hundrade⁴¹ och general Krasnovs kosacker mot Petrograd. Mensjevikerna stödde Kerenskij och Krasnov. SR:arna låg bakom junkerupproret under ledning av monarkistiska officerare.

Men detta innebär inte alls att Brüning, Severing, Leipart och Hitler *alltid* och *under alla förhållanden* hör till samma läger. Just nu går deras intressen isär. Den fråga som socialdemokratien i *nuvarande* läge ställs inför är inte så mycket att försvara det kapitalistiska samhällets grunder mot en proletär revolution som att försvara det halvparlamentariska borgerliga systemet mot fascismen. Det vore en stor dumhet att inte utnyttja denna motsättning.

”Att föra krig för att störta den internationella bourgeoisin”, skrev Lenin i *Radikalismen*, ”och härvid på förhand avstå från att manövrera och utnyttja intressebetsättningar (*låt vara tillfälliga*) mellan fienderna, att avstå från överenskommelser och kompromisser med eventuella (*låt vara tillfälliga, osäkra, vacklande, villkorliga*) bundsförvanter, är det inte ett gränslöst löjligt beteende?” Åter citerar vi ordagrant. De kursiverade orden inom parenteserna är Lenins.

Vi citerar vidare: ”En mäktigare motståndare kan man besegra endast genom den största kraftansträngning och *ovillkorligen* under det mest noggranna, omsorgsfulla, försiktiga och skickliga utnyttjande av varje, även den minsta ”spricka” mellan fienderna.” Men vad gör Thälmann och Remmele under Manuilskijs vägledning? Med teorin om socialfascismen och genom att sabotera enhetsfronten försöker de med all kraft täppa till sprickan – och vilken spricka – mellan socialdemokrati och fascism.

Lenin inskräppte att man skulle utnyttja ”varje, även den minsta möjlighet att erhålla en massbundsförvant, låt vara en tillfällig, vacklande, ostadig, opålitlig, villkorlig. Den som inte förstått detta”, sade han, ”har inte förstått ett dyft av marxismen och av den moderna

40 **Wilhelm Carl Severing** (1875 – 1952) var socialdemokratisk chef för den preussiska polisen och preussisk inrikesminister 1919 – 1926 och 1930 – 1932. **Theodor Leipart** (1867 – 1947) var en konservativ tysk fackföreningsman och organisatör för de mäktiga SPD-dominerade Fria fackföreningarna (så kallade för att skilja dem från de äldre företagsföreningarna) som blev till Tyska Arbetarfederationen (Allgemeiner Deutscher Gewerkschaftsbund, förkortat ADGB).

41 **De svarta hundrade** var de våldsamma, reaktionära och antisemitiska gäng som under den tsaristiska regeringens beskydd och tillskyndan ledde pogromer mot judarna.

vetenskapliga socialismen *överhuvudtaget*.” Spetsa öronen nu, profeter i den nya stalinistiska skolan. Här står det svart på vitt att ni inte förstår ett uns marxism. Det är er Lenin talar om. Vad säger ni nu?

Men utan en seger över socialdemokratin är det omöjligt att segra över fascismen, svarar stalinisterna. Är detta sant? Ja, i en viss mening. Men den omvända satsen är också sann. Utan seger över den italienska fascismen är det omöjligt att besegra den italienska socialdemokratin. Både fascismen och socialdemokratin är bourgeoisins redskap. Så länge kapitalet härskar kommer fascism och socialdemokrati att existera i olika kombinationer. Alltså har frågeställningarna en gemensam nämnare: Proletariatet måste störta den borgerliga regimen.

Men när denna regim just nu vacklar i Tyskland träder fascismen fram till dess försvar. Vi intalas att det, för att slå ut detta försvar är nödvändigt att först göra slut på socialdemokratin ... På detta sätt leds vi av döda formler in i en ond cirkel. Den enda tänkbara utvägen ligger på handlingsplanet. Och vilken denna handling blir kan man inte bestämma genom att bolla med abstrakta kategorier utan endast mot bakgrund av verkliga förhållanden mellan levande historiska krafter.

”Nej”, tjarar funktionärerna, ”vi ska ‘först’ förinta socialdemokratin. Hur? Helt enkelt genom att beordra våra partiorganisationer att rekrytera 100 000 nya medlemmar inom en bestämd tid.” I stället för politisk kamp – enbart propaganda. I stället för en dialektisk strategi – delplaner. Och om klasskampens verkliga utveckling just nu har ställt arbetarklassen inför frågan om fascismen som en fråga på liv och död? Då måste arbetarklassen vändas bort från denna frågeställning, den måste invaggas i säkerhet, den måste övertygas om att uppgiften att bekämpa fascismen är en underordnad fråga som kan vänta och som löser sig själv, att fascismen i själva verket redan härskar, att Hitler inte kommer att medföra något nytt, att det inte finns någon orsak att frukta Hitler, att Hitler endast kommer att bereda väg för kommunisterna.

Är detta kanske en överdrift? Nej, det här är exakt och tveklöst den ide som styr kommunistpartiets ledare. Inte alltid drar de ut den till dess yttersta konsekvens. När de kommer i kontakt med massorna ryggar de ofta tillbaka för de yttersta konsekvenserna. De gör ett hopkok på olika taktiker och förvirrar sig själva och arbetarna. Men var gång man försöker få helheten att gå ihop så utgår man från att fascisternas seger är oundviklig.

Remmele, en av kommunistpartiets tre officiella ledare sa den 14 oktober 1931 i riksdagen: ”Herr Brüning har rent ut sagt att när fascisterna väl har tagit makten så kommer proletariatets enhetsfront att upprättas och den kommer att göra rent hus. (Våldsamma applåder från kommunisterna)”. Det är begripligt att Brüning skrämmer bourgeoisin och socialdemokratin med detta perspektiv eftersom han på det sättet säkrar sin egen ställning. Men att Remmele tröstar arbetarna med ett sådant perspektiv – det är skändligt. På detta sätt jämnar han vägen för Hitlers herravälde eftersom perspektivet är genomfalskt och vittnar om total missuppfattning av massans psykologi och av den revolutionära kampens dialektik. Skulle det tyska proletariatet, inför vars ögon händelseutvecklingen nu öppet utspelas, tillåta fascismen att komma till makten d.v.s. skulle det visa den mest ödesdigra blindhet och passivitet, så finns det inte några som helst skäl att anta att samma proletariat *efter* det att fascisterna tagit makten, omedelbart skulle skaka av sig sin passivitet och ”göra rent hus”. Ingenting sådant skedde t.ex. i Italien. Remmele resonerar precis på samma sätt som artonhundralets franska småborgerliga frasmånglare som visade sig helt oförmögna att leda massorna men som inte desto mindre var helt och hållet övertygade att om Louis Bonaparte⁴² satte sig över republiken

42 **Louis Bonaparte** (1808 – 1873) d.v.s. Napoleon III och hans uppstigande till makten är ämnet för Marx’ pamflett *Louis Bonapartes artonde brumaire*.

så skulle folket ögonblickligen resa sig till deras försvar och ”göra rent hus”. Men det folk som tillåtit äventyraren Louis Bonaparte att ta makten visade sig mycket riktigt oförmöget att därefter sopa bort honom. Innan detta kunde ske måste nya stora tilldragelser, historiska omvälvningar och ett krig äga rum.

Enligt Remmele kan proletarietets enhetsfront endast upprättas sedan Hitler tagit makten. Kan man bekänna sin oförmåga på ett mer patetiskt sätt? Eftersom vi, Remmele & Co., inte förmår ena proletarietet så överlåter vi denna uppgift till Hitler. Sedan han väl enat proletarietet åt oss så kommer vi att visa oss i vår verkliga storlek. Remmele spår på med ett skrytsamt tillkännagivande: ”Vi är *morgondagens* segerherrar och det är inte längre fråga om vem som skall besegra vem. Den frågan är redan besvarad. (Applåder från kommunisterna.) Frågan lyder nu endast: ‘När skall vi störta bourgeoisin?’” Alldeles på pricken! Det är, som vi säger på ryska, att peka med fingret och stöta mot himlen. Vi är *morgondagens* segerherrar. Allt vi idag saknar är enhetsfronten. Den kommer herr Hitler att ge oss i morgon när han tar makten. Vilket ändå innebär att morgondagens segerherre inte kommer att bli Remmele utan Hitler. Och ni kan en gång för alla skriva upp att då kommer inte kommunisternas seger så snart.

Remmele känner själv att hans optimism haltar och försöker rädda det hela. ”Vi är inte rädda för de fascistiska herrarna. De kommer snabbare än någon annan regering att förspilla sina krafter. (‘Det är sant’, ropar kommunisterna)” Och beviset för detta är att fascisterna vill ha sedelinflation vilket innebär ruin för nationens massor. Alltså kommer allt att arta sig till det bästa. På detta sätt vilseleds de tyska arbetarna av Remmeles språkliga inflation.

Här står vi inför ett programmatiskt tal av en officiell partiledare. Det gavs ut i enorma upplagor och användes i den kommunistiska medlemsvärningskampanjen. Till talet bifogas en tryckt blankett för inskrivning i partiet. Och just detta programmatiska tal grundar sig på en kapitulation inför fascismen. ”Vi är inte rädda” för Hitlers maktövertagande. Vad är detta om inte feghetens omvända valspråk. ”Vi” anser oss inte förmögna att hindra Hitler från att ta makten. Och vi byråkrater har dess värre urartat så långt att vi inte på allvar törs tänka på att bekämpa Hitler. Därför ”vi är inte rädda”. Vad är det man inte är rädd för – att kämpa mot Hitler? Nej, inte alls! Det är Hitlers seger man inte fruktar. Man är inte rädd att vägra att kämpa. Man fruktar inte att bekänna sin egen feghet. Skäms!

I en av mina tidigare pamfletter skrev jag att den stalinistiska byråkratin lade ut en fälla för Hitler – med statsmakten som bete. De kommunistiska journalister som ilar från Münzenberg till Ullstein och från Mosse till Münzenberg⁴³ tillkännagav omedelbart att ”Trotskij smutskastar det kommunistiska partiet.” Är det i själva verket inte självklart att Trotskij med sin avsky mot kommunismen med sitt hat mot det tyska proletarietet, med sitt brinnande begär att rädda den tyska kapitalismen –javisst tillvitar Trotskij den stalinistiska byråkratin en kapitulationsplan. Men vad jag gjorde var endast en kort sammanfattning av Remmeles programmatiska tal och av en teoretisk artikel av Thälmann. Var kommer förtalet in?

Dessutom klamrar sig Thälmann och Remmele endast orubbligt fast vid det stalinistiska evangeliet. Låt oss än en gång erinra oss vad Stalin föreslog hösten 1923 när allting i Tyskland – liksom nu – balanserade på en knivsegg. ”Bör kommunisterna (i detta sammanhang)”, skrev Stalin till Zinovjev⁴⁴ och Bucharin, ”sträva att ta makten utan -

43 **Huset Ullstein** och **Mosse Verlag** var två stora förlagskoncerner som gav ut både tidningar och böcker och anställde många journalister och reportrar. Efter andra världskriget sögs Ullstein upp av Axel Springers förlagsimperium.

44 **Gregorij J. Zinovjev** (1883 – 1936) var en av de främsta bolsjevikledarna, Kominterns första ordförande och medlem av triumviratet Stalin-Kamenev-Zinovjev som härskade efter Lenins död. Han och Kamenev förenade sig 1925 med Trotskijns vänsteropposition. Han utslöts tillsammans med oppositionen 1927 men gjorde avbön 1928. 1936 avrättades han som ett av Moskvarättegångarnas första offer.

socialdemokratin? Är de mogna för detta? Som jag ser det står frågan så . . . Om makten i Tyskland just nu skulle falla i kommunisternas händer så skulle dessa i sin tur falla igenom med ett brak. Detta 'i bästa fall'. I värsta fall kommer de att slås sönder och samman . . . Givetvis sover inte fascisterna men det gagnar våra syften bättre att låta dem angripa först. Det kommer att svetsa samman hela arbetarklassen runt kommunisterna . . . Enligt min uppfattning bör tyskarna hållas tillbaka och inte uppmuntras.”

I sin pamflett *Masstrejken* skriver Langner: ”Påståendet (Brandlers) att en strid i oktober (1923) endast skulle ha resulterat i ett 'avgörande nederlag' är ingenting annat än ett försök att skylla över opportunistiska misstag och den opportunistiska kapitulationen utan strid.” Detta är helt riktigt. Men vem låg bakom denna ”kapitulation utan strid”? Vem var det som ”höll tillbaka” i stället för att ”uppmuntra”? Stalin utvecklade 1931 endast sin formel från 1923: Låt fascisterna ta makten, de kommer endast att röja väg för oss. Naturligtvis förstår sådana som Langner mycket väl att det är mycket säkrare att angripa Brandler än Stalin...

Under inflytande av tydliga protester från vänster har faktiskt en viss förändring inträffat under de senaste två månaderna. Kommunistpartiet säger inte längre att Hitler måste ta makten för att snabbt förspilla sina krafter. Nu lägger man större tonvikt vid den motsatta sidan av saken: Kampen mot fascismen kan inte uppskjutas till efter det att Hitler tagit makten. Kampen måste inledas nu- genom att arbetarna reses mot Brünings undantagslagar och genom att man utvidgar och fördjupar kampen på det ekonomiska och politiska området. Detta är helt riktigt. Inget som kommunistpartiets företrädare har att säga om detta ska motsägas. Här har vi inga skiljaktligheter alls. Den viktigaste frågan återstår dock: Hur ska man gå från ord till handling?

En överväldigande majoritet av kommunistpartiets medlemmar, liksom en avsevärd del av byråkratin, vill utan minsta tvekan verkligen kämpa. Men man måste se verkligheten som den är. Ingen kamp förs, ingen kamp är inom synhåll. Brünings undantagslagar passerade ostraffat. Julstilleståndet bröts inte. Taktiken att utlysa begränsade och improviserade strejker har att döma av kommunistpartiets egna uppskattningar ännu inte haft någon riktig framgång. Detta ser arbetarna. Enbart skrån kommer inte att övertyga dem.

Kommunistpartiet skyller massornas passivitet på socialdemokratin. I historisk mening är det otvivelaktligen så. Men vi är inte historiker utan revolutionära politiker. Vår uppgift är inte att bedriva historiskt forskningsarbete utan att finna utvägar.

SAP som under sin första period formellt tog upp frågan om att bekämpa fascismen (särskilt i artiklar av Rosenfeld⁴⁵ och Seydewitz) gjorde vissa framsteg genom att av en tillfällighet gå till motattack samtidigt som Hitler tog makten. Dess press kräver nu att kampen för att slå tillbaka fascismen omedelbart inleds genom mobilisering av arbetarna mot hunger och polisförtryck. Vi erkänner gärna att förändringen av SAP:s politik åstadkommits under inverkan av kommunistisk kritik. En av kommunismens uppgifter består just i att driva centrismen framåt genom en kritik av dess motstridiga tendenser. Men detta är inte tillräckligt. Man måste politiskt utnyttja resultatet av den egna kritiken genom att förslå SAP att gå från ord till handling. Man måste sätta SAP på ett offentligt och tydligt prov. Inte genom att analysera enskilda citat – det räcker inte – utan genom att erbjuda en överenskommelse i syfte att vidta bestämda praktiska åtgärder gentemot fienden. Om SAP avslöjar sin oförmåga skulle kommunistpartiets auktoritet öka desto mer och desto snabbare skulle varje mellanliggande parti förintas. Vad är det man fruktar?

45 **Kurt Rosenfeld** (1877 – 1943) ingick 1918 i det preussiska justitieministeriet som medlem av USPD och valdes in i riksdagen på USPD-listan 1920. Han återinträdde 1922 i SPD och var en kort tid 1931 en av ledarna för SAP.

Det är dock inte sant att inte SAP allvarligt vill kämpa. Det finns olika tendenser inom partiet. För närvarande, så länge det enbart rör sig om en abstrakt propaganda för en enhetsfront, så är de inre motsättningarna dolda. När väl striden har inletts så kommer de att bli uppenbara. Endast kommunistpartiet kan vinna på detta.

Men den viktiga frågan rörande SPD står fortfarande kvar. Skulle man avvisa de konkreta förslag som SAP accepterar så skulle en ny situation uppstå. Centristerna som helst skulle vilja balansera mellan KPD och SPD för att kunna klaga över än det ena än det andra partiet och vinna i styrka på bådass bekostnad (sådan är den filosofi som Urbahns⁴⁶ utvecklar) – dessa centrister skulle bli hängande i luften eftersom det direkt skulle stå klart att SPD saboterade den revolutionära kampen. Vore inte det en betydelsefull erövring? Arbetaren inom SAP skulle därefter definitivt luta över åt KPD.

Men inte heller socialdemokraterna skulle gå fria om Wels & Co. vägrade att acceptera det program för enad handling som SAP gått med på. Vorwaerts skulle omedelbart berövas möjligheten att klaga över KPD:s passivitet. De socialdemokratiska arbetarnas dragning till enhetsfronten skulle omedelbart öka och det skulle innebära att de dras mot KPD. Är inte detta tydligt nog?

Vid var och en av dessa etapper och vändningar skulle KPD locka fram nya resurser. I stället för att upprepa samma färdiga formuleringar inför en och samma publik skulle man kunna sätta nya skikt i rörelse, låta dessa lära sig genom konkret erfarenhet, härda dem samt stärka sin hegemoni inom arbetarklassen.

Inte för ett ögonblick skulle man ens diskutera att KPD därigenom måste uppge sitt oberoende ledarskap för strejker, demonstrationer och politiska kampanjer. Man förbehåller sig fullständig handlingsfrihet. Man väntar inte på någon. Men på grundval av sina nya aktiviteter genomför man en aktiv politisk manöver i förhållande till andra arbetarorganisationer, man bryter ner de konserverande barriärerna mellan arbetarna, man driver fram motsättningarna inom reformismen och centrismen i ljuset, man påskyndar proletariats revolutionära utveckling.

5. En historisk genomgång av enhetsfronten.

Argumenten för enhetsfrontspolitiken har sitt ursprung i så grundläggande och tvingande behov i kampen klass mot klass (i dessa ords marxistiska och inte byråkratiska mening) att man inte kan läsa den stalinistiska byråkratins motargument utan en känsla av skam och upprördhet. Det är en sak att dag ut och dag in fortsätta att förklara de enklaste idéer för de mest efterblivna och okunniga arbetare och bönder. Det kan man göra utan att känna sig utpumpad, eftersom det här är fråga om att upplysa nya skikt. Men ve den som är nödd och tvungen att förklara och bevisa elementära satsen för folk vars hjärnor har plattats ut av den byråkratiska ångvälden. Vad ska man ta sig till med ”ledare” som inte har några logiska argument till sitt förfogande och som ersätter detta med en samling internationella skällsord. ”Kontrarevolution!” Med ett och samma tillmål avvisar de marxismens grundläggande satsen. Detta ord slinker märkvärdigt lätt över läpparna på dessa herrar som ännu inte på något sätt visat sin förmåga att nå fram till en revolution. Men vad säger man då om besluten från Kominterns fyra första kongresser. Godtas de av den stalinistiska byråkratin eller inte?

Dokumentet finns ännu kvar och bevarar än idag sin betydelse. Bland ett stort antal har jag valt de teser jag utarbetade mellan den tredje och fjärde kongressen och som rör det franska

46 **Hugo Urbahns** (död 1947) var en av ledarna för det tyska kommunistpartiet efter 1924. Han utslöts tillsammans med Maslow och Fischer 1927 och grundade med dem Leninförbundet, en grupp som helt kort var knuten till vänsteroppositionen. 1933 flydde han till Sverige där han dog.

kommunistpartiet. De godkändes av SUKP:s politbyrå⁴⁷ och Kominterns verkställande utskott samt publicerades på sin tid i olika utländska kommunistiska publikationer. Nedan återges ordagrant den del av teserna som ägnas formuleringen och försvaret av enhetsfrontspolitiken.

” . . . Det är helt självklart att proletariatets existens som klass inte upphör under den period som förbereder revolutionen. I vanlig ordning fortgår sammanstötningarna med industrimännen, bourgeoisin och statsmakten på den ena eller andra sidans initiativ.

Om dessa sammandrabbningar berör vitala intressen som angår hela arbetarklassen, eller dess majoritet, eller en viss del – så känner arbetarmassan behovet av enhet i handling . . . Varje parti som ställer sig i en mekanisk motsättning till detta behov . . . kommer arbetarna i sina sinnen obehagligen att döma ut . . .

. . . Enhetsfrontens problem uppstår – trots det faktum att en splittring mellan de olika politiska organisationer som stöder sig på arbetarklassen under denna epok är oundviklig – ur det tvingande behovet att i kampen mot kapitalismen garantera arbetarklassen möjligheten till en enhetsfront.

De som inte förstår denna uppgift uppfattar endast partiet som en propagandaförening och inte som en organisation för massaktion...

Kommunistpartiet skulle inte ha blivit den proletära revolutionens parti om det inte direkt och oåterkalleligen hade brutit med socialdemokratin.. .

Om kommunistpartiet inte sökte organisatoriska vägar att i varje ögonblick möjliggöra enad samordnad handling mellan de kommunistiska och icke-kommunistiska (inklusive de socialdemokratiska) arbetande massorna skulle det därigenom ha visat sin oförmåga att – på massaktionens grund – vinna arbetarklassens majoritet . . .

Sedan man skilt kommunisterna från reformisterna är det inte nog att svetsa samman kommunisterna genom organisatorisk disciplin. Det krävs att denna organisation lär sig leda alla proletariatets kollektiva aktiviteter inom alla områden av dess dagliga kamp.

Detta är den andra bokstaven i kommunismens alfabet.

Omfattar enhetsfronten endast de arbetande massorna eller innefattar den även de opportunistiska ledarna?

Att man kan ställa denna fråga är resultatet av ett missförstånd.

Om vi helt enkelt kunde ena de arbetande massorna kring vår egen fana . . . och strunta i de reformistiska organisationerna, såväl parti som fackförening, så skulle det förstås vara det bästa av allt. Men då skulle inte frågan om enhetsfronten ställas på det nuvarande sättet . . .

. . . förutom allt annat är vi intresserade av att dra fram reformisterna ur deras hålor och ställa dom bredvid oss i de kämpande massornas åsyn. Med en riktig taktik kan vi inte annat än vinna på detta. En kommunist som tvivlar på eller fruktar detta påminner om en simmare som har skrivit under på det bästa sättet att simma men som inte vågar hoppa i vattnet . . .

När vi ingår överenskommelser med andra organisationer så ålägger vi oss givetvis en viss handlingsdisciplin. Men denna disciplin kan aldrig vara absolut. Om reformisterna börjar bromsa kampen till uppenbar skada för rörelsen och agerar tvärt emot situationens krav och massornas stämningar så förbehåller vi oss som oberoende organisation alltid rätten att föra kampen till slutet även utan våra tillfälliga halv-allierade . . .

Att i denna politik se ett närmande till reformisterna är endast möjligt för en journalist som tror att han befriar sig från reformismen genom att vanemässigt kritisera den utan att någonsin lämna sin redaktion, men som fruktar att utmana reformisterna i de arbetande massornas åsyn och ge dessa tillfälle att bedöma kommunister och reformister under masskampens lika villkor. Bakom denna skenbart revolutionära fruktan för 'närmande' döljer sig i själva verket en politisk passivitet som försöker föreviga ett sakernas tillstånd där kommunister och reformister var för sig behåller sina

47 **Politbyrå**, förkortning av politisk byrå, kommunistpartiets ledande organ, befullmäktigat att agera mellan centralkommitténs möten.

hårt avgränsade intresseområden, sin egen mötespublik och sin egen press vilket allt tillsammans ger sken av allvarlig politisk kamp...

På frågan om enhetsfronten igenkänner vi samma passiva och obeslutsamma tendens men denna gång dold bakom en oförsonlighet i ord. Vid allra första påseende slås man av följande paradox: Partiets högerelement med sina centristiska och pacifistiska tendenser är de som . . . samtidigt framträder som enhetsfrontens mest oförsonliga motståndare . . . De som däremot . . . under de svåraste tider försvarade Tredje Internationals ståndpunkt, de är idag för enhetsfrontstaktiken.

Faktum är att företrädarna för den förhållande och passiva taktiken nu antar den föregivet revolutionära oförsonlighetens mask. "(Trotskij, *The First Five Years of the Communist International*, vol. 2, New York och London, 1953, sid. 91 – 96, 127 – 128.)

Ser det inte ut som om dessa rader var skrivna idag mot Stalin-Manuilskij-Thälmann-Neumann? I själva verket skrevs de för 10 år sedan mot Frossard, Cachin, Charles Rappoport, Daniel Renoult och andra franska opportunisterna som dolde sig bakom ultravänsterism.⁴⁸ Vi ställer den stalinistiska byråkratin inför följande direkta fråga: Var de teser vi citerat "kontrarevolutionära" även när de uttryckte den ryska politbyråns politik under Lenin och när de bestämde Kominterns politik? Och vi måste varna dem för att inte försöka svara att förhållandena har förändrats sedan den tiden. Det rör sig inte om konjunkturella frågor utan som texten själv säger, om *Marxismens ABC*.

Och så förklarade Komintern för tio år sedan att detta var enhetsfrontspolitikens kärna: Det kommunistiska partiet bevisar för massorna och deras organisationer sin beredskap att tillsammans med dem ta kamp för hur blygsamma mål som helst, bara de ligger längst den väg som proletariats historiska utveckling följer. I denna kamp tar kommunistpartiet hänsyn till klassens verkliga läge vid varje tillfälle. Det vänder sig inte enbart till massorna utan också till de organisationer vars ledarskap massan erkänner. I massornas åsyn ställer det de reformistiska organisationerna inför klasskampens verkliga problem. Enhetsfrontspolitiken påskyndar klassens revolutionära utveckling genom att öppet visa att det inte är kommunistpartiets splittrande handlingar som undergräver den gemensamma kampen utan de socialdemokratiska ledarnas medvetna sabotage. Det måste stå helt klart att dessa uppfattningar inte på något sätt kan ha blivit föråldrade.

Hur ska man då förklara att Komintern förkastar enhetsfrontspolitiken? Genom de felsteg och misslyckanden som tidigare drabbat denna politik. Om man hade undersökt och examinerat dessa misslyckanden, vilkas orsaker inte låg i politiken utan hos politikerna, så skulle det tyska kommunistpartiet strategiskt och faktiskt vara utomordentligt väl rustat för den nuvarande situationen. Men den stalinistiska byråkratin väljer att uppträda som den närsynta apan i sagan: Efter att ha satt glasögonen på svansen och putsat dem men utan resultat så drog apan slutsatsen att de inte dög till något och slängde dom i en sten. Vad man än må säga så inte var det glasögonens fel.

Man kan indela de misstag som gjorts i enhetsfrontspolitiken i två kategorier. I de flesta fall närmade sig kommunistpartiets ledande organ reformisterna med ett erbjudande att delta i en gemensam kamp bakom radikala paroller som inte hörde hemma i situationen och som inte fann något gehör hos massorna. Dessa förslag hade karaktären av lösa skott. Massorna förblev oberörda och de reformistiska ledarna tolkade dessa förslag från kommunisterna, som knep

48 **Louis-Olivier Frossard** (1889 – 1946) var medlem av franska KP fram till 1923 när han bröt och återvände till franska socialistpartiet. **Marcel Cachin** (1869 – 1958), **Charles Rappoport** (1865 – 1939?) och **Daniel Renoult** (1880 – 1958) sympatiserade med Frossard men lämnade inte KP tillsammans med honom. Cachin var till sin död redaktör för l'Humanite, den franska kommunistiska dagstidningen. Renoult utgav den dagliga l'Internationale. Trotskij's tidiga kritik riktades mot deras opposition mot upprättandet av en arbetarklassens enhetsfront. Rappoport lämnade partiet ett år före sin död i protest mot avrättningen av Bucharin. Cachin och Renoult förblev stalinister till slutet.

för att krossa socialdemokratin. Vid alla dessa tillfällen tillämpade man endast enhetsfrontspolitiken på ett rent formellt och deklamatoriskt sätt, trots att den till sin natur är sådan att den endast kan bära frukt på grundval av en realistisk bedömning av situationen och massornas läge. Genom att tillämpas alltför ofta och därigenom felaktigt, blev de ”öppna brevens” vapen utslitet och måste överges.

Den andra sortens avvikelser var mycket mer ödesdiger. I den stalinistiska byråkratins händer förvandlades enhetsfrontspolitiken till en klappjakt efter allierade till priset av att man offrade partiets oberoende. Stödda av Moskva och allsmäktiga i sina egna ögon, trodde sig Kominterns funktionärer på allvar om att kunna uttala sig å klassernas vägnar och föreskriva dem deras väg, om det så innebar att tygla bonde- och strejkrörelserna i Kina, köpa sig ett förbund med Chiang Kai-shek till priset av Kominterns oberoende politik, genom skolningskurser vid bankettbord i London eller vid Kaukasiska rekreationorter omskola fackföreningsbyråkratien, den brittiska imperialismens viktigaste stöd eller att omforma kroatisk bourgeoisie av Radichs sort till kommunister osv. osv. Allt detta tog man sig givetvis an med de bästa föresatser i syfte att påskynda utvecklingen genom att för massorna utföra vad massorna inte var mogna att utföra för sig själva. Det ligger inte vid sidan av ämnet att Kominterns funktionärer i ett antal länder, särskilt i Österrike, under den gångna tiden försökte sig på att på konstlad väg och ”ovanifrån” skapa en ”vänstersocialdemokrati” – för att tjäna som en bro till kommunismen. Inte heller detta narrspel åstadkom annat än misslyckanden. Oföränderligt slutade dessa experiment och sabotage i katastrof. Den revolutionära rörelsen i världen kastades många år tillbaka.

Varpå Manuilskij beslutade sig för att krossa glasögonen och vad Kuusinen anbelangar så förklarade han – för att undvika vidare misstag – att alla utom han själv och hans kumpaner var fascister. Vilket klargjorde och förenklade hela problemet. Inga fler misstag var nu möjliga. Vilken sorts enhetsfront kan det bli fråga om med ”socialfascister” gentemot nationalfascister eller med ”vänstersocialfascister” mot ”högern”? Genom att göra en 180 graders gir över våra huvuden fann sig den stalinistiska byråkratien således nödgad att förklara besluten från de fyra första kongresserna för kontrarevolutionära.

6. Lärdomarna från Ryssland

De officiella ledarna grymtade ogillande när vi i en tidigare pamflett hänvisade till bolsjevikernas erfarenheter i kampen mot Kornilov. Vi ska här återigen upprepa det väsentligaste för att tydligare och mer i detalj kunna visa hur den stalinistiska skolan drar lärdomar från det förflutna.

Kerenskij som då var regeringschef fullföljde, under juli och augusti 1917, i själva verket arméns överbefälhavare Kornilovs program. Han återinförde militära krigsdomstolar och dödsstraff vid fronten. Han tog ifrån den i vederbörlig ordning valda sovjeten (rådet ö.a.) allt inflytande i regeringsfrågor. Han förtryckte bönderna. Han fördubblade brödpriset (under det statliga monopolet på matvaror). Han förberedde evakueringen av det revolutionära Petrograd. I samförstånd med Kornilov förflyttade han kontrarevolutionära trupper mot huvudstaden. Han lovade de allierade att inleda en ny attack vid fronten osv. Detta var den allmänna politiska bakgrunden.

På grund av Kerenskij's vacklan bröt Kornilov den 26 augusti med honom och kastade sin armé mot Petrograd. Bolsjevikpartiet hade en halvlegal ställning. Dess ledare, från Lenin och nedåt hade antingen gått under jorden eller satt fängslade anklagade för kontakter med Hohenzollerns generalstab. Bolsjevikernas tidningar var förbjudna. Dessa förföljelser hade sitt ursprung i Kerenskij's regering som från vänster stöddes av en koalition mellan socialrevolutionära och mensjevikiska delegater.

Vilken kurs slog bolsjevikpartiet in på? Inte för ett ögonblick tvekade man att i praktiken gå i förbund med sina fångvaktare, Kerenskij, Tseretelli, Dan m.fl.,⁴⁹ för att bekämpa Kornilov. Överallt organiserades kommittéer för revolutionärt försvar, i vilka bolsjevikerna gick in som en minoritet. Detta hindrade inte bolsjevikerna från att ta på sig den ledande rollen. Det mest konsekventa och djärvaste revolutionära partiet har alltid allt att vinna på överenskommelser om revolutionära massaktioner. Bolsjevikerna stod i främsta ledet. De rev ner de murar som skilde dem från de mensjevikiska arbetarna och särskilt från de social-revolutionära soldaterna och drog dessa med sig.

Antog kanske bolsjevikerna denna handlingsinriktning bara för att de togs på sängen? Nej. Bolsjevikerna krävde, under de närmast föregående månaderna, tiotals och hundratals gånger att mensjevikerna skulle ena sig med dem i en gemensam kamp mot de styrkor som kontrarevolutionen laddade upp. Till och med den 27 maj medan Tsereteli ropade efter repressiva åtgärder mot bolsjevikiska matroser förklarade Trotskij under Petrogradsovetens möte: ”När den tiden kommer och de kontrarevolutionära generalerna försöker lägga snaran runt revolutionens hals så kommer kadetterna ivrigt att såpa repet men Kronstadtmatroserna kommer för att kämpa och dö vid vår sida.” Dessa ord gick helt i uppfyllelse. Mitt under Kornilovs fälttåg vände sig Kerenskij till matroserna på kryssaren *Aurora* och begärde att de skulle ta på sig försvaret av vinterpalatset. Dessa matros var utan undantag bolsjevik. De hatade Kerenskij. Deras hat hindrade dem inte från att noggrant bevaka vinterpalatset. Deras representanter kom till Krestijfängelset för ett möte med Trotskij som satt fängslad där och de frågade: ”Varför inte arresteras Kerenskij?” Men de ställde frågan halvt på skämt. Matroserna förstod att det var nödvändigt att först krossa Kornilov för att därefter ta itu med Kerenskij. Tack vare en korrekt politisk ledning förstod *Auroras* matros mer än Thälmanns centralkommitté.

Die Rote Fahne beskriver vår historiska översikt som ”bedräglig”. Men det är fåfängt att fråga varför. Vem väntar sig att dessa människor underbygger sina påståenden? Under hot att förlora sina jobb har de order från Moskva att börja gapa så fort Trotskijs namn nämns. De följer sina order så gott de kan. Med deras ord gjorde Trotskij en ”bedräglig jämförelse” mellan bolsjevikernas kamp under Kornilovs kuppöversök i början av september 1917 – när bolsjevikerna kämpade med mensjevikerna om majoriteten i sovjeterna, omedelbart före en överhängande revolutionär situation; när bolsjevikerna, väpnade i kampen mot Kornilov, samtidigt genomförde en flankattack mot Kerenskij – och Brüning nuvarande ”kamp mot” Hitler. ”På detta sätt utmålar Trotskij ett stöd till Brüning och den preussiska regeringen som ’det mindre onda’” (*Die Rote Fahne*. 22 dec. 1931) Det är verkligen ett jobb att tillbakavisa allt detta prat. Man försöker ge intrycket att jag jämför bolsjevikernas kamp mot Kornilov med Brüning kamp mot Hitler. Även om jag inte överskattar intelligensen hos redaktörerna på *Die Rote Fahne* så tror jag inte att dessa herrar kan vara så dumma att de inte förstår vad jag menar. Jag jämförde Brüning kamp mot Hitler med Kerenskijs kamp mot Kornilov. Bolsjevikernas kamp mot Kornilov jämförde jag med det tyska kommunistpartiets kamp mot Hitler. På vilket sätt är denna jämförelse ”bedräglig”? *Die Rote Fahne* säger att bolsjevikerna vid denna tidpunkt kämpade med mensjevikerna om majoriteten i sovjeterna. Men även det tyska kommunistpartiet kämpar med socialdemokratin om arbetarklassens majoritet. I Ryssland stod man inför ”en överhängande revolutionär situation”. Visst, men om

49 **Iraklij G. Tsereteli** (1882 – 1959) var en georgisk mensjevikledare som innehade en ministerpost i den provisoriska regeringen. Efter oktoberrevolutionen gick han i landsflykt.

Feodor Dan (1871 – 1947), en mensjevikledare som var medlem av Petrogradsovetens presidium 1917. Senare bekämpade han aktivt revolutionen och arresterades 1921. 1922 utvisades han från Sovjetunionen. Han dog i USA.

bolsjevikerna i augusti 1917 hade intagit Thälmanns ståndpunkt så kunde en kontrarevolutionär, i stället för en revolutionär situation ha blivit följden.

Kornilov krossades under de sista dagarna av augusti, i själva verket inte genom vapenmakt utan av den målmedvetenhet som genomsyrade massorna. I detta läge, efter den 3 september, erbjöd Lenin genom tidningarna socialrevolutionärerna och mensjevikerna en kompromiss. Ni har majoriteten i sovjeterna så han till dem. Ta över staten och vi ska stöda er mot bourgeoisin. Garantera oss fullständig agitationsfrihet så garanterar vi er en fredlig kamp om majoriteten i sovjeterna. En sådan opportunist var Lenin! Mensjevikerna och socialrevolutionärerna avslag kompromissen d.v.s. det nya erbjudandet om en enhetsfront mot bourgeoisin. Detta avslag blev i bolsjevikernas händer ett mäktigt vapen i förberedelserna för det väpnade uppror som inom sju veckor sopade bort mensjevikerna och socialrevolutionärerna.

Hittills har det endast förekommit en segerrik proletär revolution i världen. Jag hävdar inte alls att vi var felfria på vår väg till segern. Men inte desto mindre vidhåller jag att vår erfarenhet har ett visst värde för det tyska kommunistpartiet. Jag gör den närmaste och mest tillämpliga historiska jämförelsen. Hur svarar ledarna för det tyska kommunistpartiet? Med fördömanden.

Endast ultravänstergruppen *Der Rote Kämpfer* försökte, rustad från topp till tå med lärdom, ”seriöst” bemöta vår jämförelse. Man hävdar att bolsjevikerna uppträdde riktigt i augusti ”eftersom Kornilov var den tsaristiska kontrarevolutionens fanbärare, vilket innebar att han drev den feodala reaktionens kamp mot den borgerliga revolutionen. Under dessa förhållanden var det inte bara riktigt utan även nödvändigt och oundvikligt att upprätta ett taktiskt förbund mellan arbetarna och bourgeoisin med dess socialrevolutionärens mensjevikiska bihang eftersom de båda klassernas intressen sammanfaller när det gäller att slå tillbaka den feodala kontrarevolutionen.” Men eftersom Hitler inte företräder den feodala utan den borgerliga kontrarevolutionen så kan inte socialdemokratin som ju stöder bourgeoisin ställa upp mot Hitler. Därför finns det ingen enhetsfront i Tyskland och därför är Trotskijs jämförelse felaktig.

Allt det här låter väldigt imponerande. Men om man går till de verkliga förhållandena så är inte ett enda ord sant. Den ryska bourgeoisin stod i augusti 1917 inte alls i motsättning till den feodala reaktionen. Alla jordägare stödde kadettpartiet som bekämpade exproprieringen av jordägarna. Kornilov förklarade sig vara republikan, ”en bondes son” och anhängare till jordreform och konstituerande församling. *Hela bourgeoisin stödde Kornilov*. Bolsjevikernas allians med socialrevolutionärer och mensjeviker möjliggjordes endast genom att *samarbetsmännen tillfälligt bröt med bourgeoisin*, vilket de tvingades till av rädsla för Kornilov. Företrädarna för dessa partier visste att i det ögonblick Kornilov segrade så skulle bourgeoisin inte längre behöva dem och man skulle tillåta Kornilov att förgöra dem. Inom dessa begränsningar föreligger som vi kan se en fullständig motsvarighet till förhållandet mellan socialdemokratin och fascismen.

Skillnaderna finns inte alls där teoretikerna i *Der Rote Kämpfer* ser dem. Småbourgeoisins massor, framför allt bönderna, drogs i Ryssland åt vänster och inte åt höger. Kornilov stödde sig inte på småbourgeoisin. Och just därför var inte hans rörelse fascistisk. Kontrarevolutionen var borgerlig – inte alls feodal – i sammansvärjning med generalerna. I detta låg dess svaghet. Kornilov förlitade sig på ett moraliskt stöd från hela bourgeoisin och ett militärt stöd från officerare och junkrar d.v.s. samma bourgeoisie yngre generation. Detta visade sig vara otillräckligt. Men hade bolsjevikernas politik varit felaktig så hade man inte alls kunnat utesluta att Kornilov segrat.

Argumenten i *Der Rote Kämpfer* mot enhetsfront i Tyskland grundar sig enligt vår mening på att dess teoretiker varken förstår den ryska eller den tyska situationen.*

Eftersom *Die Rote Fahne* inte känner sig säker på den ryska historiens hala is så försöker man angripa frågan från motsatt håll. ”Enligt Trotskij är endast nationalsocialisterna fascister. Utropandet av undantagstillståndet, de tvångsmässiga lönesänkningarna, det effektiva strejklöslighetsbudet . . . allt detta är enligt Trotskij inte fascism. Allt detta ska vårt parti stå ut med.” Dessa människor tar nästan andan ur en genom sitt orkeslösa gnäll. Var och när föreslog jag att någon skulle ”stå ut med” Brüningens regering? Och exakt vad menas med detta ”stå ut med”? Om det rör sig om ett parlamentariskt eller utoparlamentariskt stöd till Brüning-regimen så borde man skämmas att ens föra ett sådant diskussionsämne på tal bland kommunister. Men i en annan och mer omfattande historisk mening så tvingas ni, mina ömkligt bråkande herrar, inte desto mindre att ”stå ut med” Brüningens regering eftersom ni saknar ork och mod att störta den.

Alla de argument som *Die Rote Fahne* drar fram mot mig rörande situationen i Tyskland skulle lika gärna ha kunnat användas mot bolsjevikerna 1917. Man kunde ha sagt: ”Enligt bolsjevikerna börjar kornilovismen först med Kornilov. Men är inte Kerenskij en Kornilovit? Syftar hans politik inte till att strypa revolutionen? Slår han inte ner bönderna med sina straffexpeditioner? Organiserar han inte lockouts? Måste inte Lenin gå under jorden? Och allt detta ska vi stå ut med?”

Jag kan inte erinra mig en enda bolsjevik som var dumdrigtig nog att föra fram sådana argument. Men om han funnits så skulle man ha svarat honom ungefär så här: ”Vi anklagar Kerenskij för att förbereda och underlätta Kornilovs maktövertagande. Men befriar detta oss från plikten att skyndsamt slå tillbaka Kornilovs attack? Vi anklagar portvakten för att han lämnar porten på glänt för tjuven. Men ska vi därför rycka på axlarna och låta dörren stå öppen?” Eftersom Brüningens regering, tack vare socialdemokratins fördragsamhet, har förmått proletariatet att kapitulera upp till knäna så drar ni slutsatsen att det är lika illa om man tvingas in i en kapitulation som går till knäna, till midjan eller över huvudet. Men det finns en viss skillnad. Den som står upp till knäna i ett gungfly kan ännu dra sig loss. För den som har huvudet under, ges ingen återvändo.

Lenin skrev om ultravänstern: ”’Vänster’-kommunisterna säger mycket gott om oss bolsjeviker. Ibland skulle man ha lust att säga: om de bara ville prisa oss mindre, om de bara ville tränga mera in i bolsjevikernas taktik och göra sig närmare bekant med den!”

7. Lärdomarna från Italien

Den italienska fascismen var det direkta resultatet av att reformisterna svek det italienska proletariatets uppror. Efter krigsslutet gick den revolutionära rörelsen framåt i Italien, vilket i september 1920 ledde till att arbetarna tog över fabriker och industrier. Proletariatets diktatur stod på dagordningen. Det fattades bara att den organiserades och att man drog de nödvändiga slutsatserna. Socialdemokraterna ryggade förskräckta tillbaka. Efter dess djärva och hjältemodiga ansträngningar lämnades proletariatet i sticket. Den omständighet som blev avgörande för fascismens tillväxt var splittringen av den revolutionära rörelsen. I september

* Alla denna grupps övriga ståndpunkter ligger på samma nivå och utgör endast ett uppkok av den stalinistiska byråkratins största misstag men med ändå mer överdrivna ultravänsteristiska grimaser. Fascismen sitter redan vid makten, Hitler utgör ingen särskild fara och dessutom vill arbetarna inte slåss. Om det nu är så det står till och om det fortfarande finns gott om tid kvar så kunde teoretikerna på *Der Rote Kämpfer* lika gärna ägna sig åt något nyttigt på fritiden. Hellre än att rafs ihop dåliga artiklar borde man läsa några bra böcker. Det är länge sedan Marx förklarade för Weitling att okunnighet aldrig gjort någon något gott. - Trotskij
anmärkning

avstannade den revolutionära offensiven och redan i november såg vi den första mer betydande fascistmanifestationen (intagandet av Bologna).

Visst förmådde proletariatet även efter septemberkatastrofen utkämpa försvarsstrider. Men socialdemokratien upptogs endast av en sak – att till priset av den ena eftergiften efter den andra, dra bort arbetarna från stridslinjen. Socialdemokratiens förhoppning var att om arbetarna uppträdde fogligt så skulle bourgeoisins ”allmänna opinion” mot fascisterna återställas. Dessutom litade reformisterna fullt och fast på Victor Emmanuels hjälp.⁵⁰ In i det sista satsade de alla krafter på att avhålla arbetarna från att ta upp kampen mot Mussolinis gäng. Allt förgäves. Tillsammans med bourgeoisins översta skikt gick kungahuset över till fascismens sida. I sista stund övertygade om att fascismen inte kunde hejdas genom underdånighet, utfärdade socialdemokratien ett upprop till arbetarna om generalstrejk. Men deras upprop blev ett fiasko. Så länge hade reformisterna fuktat krutet av rädsla att det skulle explodera, att när man slutligen med skakande händer satte till en brinnande lunta, så ville det inte ta sig.

Efter endast två år satt fascismen vid makten. Man kunde sätta sig tillrätta tack vara att dess herraväldes första tid sammanföll med en gynnsam ekonomisk konjunktur efter depressionen 1921 – 1922. Fascisterna malde sönder proletariatet under småbourgeoisins ångvält. Men det var inte gjort i ett enda slag. Även sedan han tagit makten fortsatte Mussolini med befogad försiktighet. Han saknade ännu färdiga modeller. Under de första två åren ändrades inte ens författningen. Den fascistiska regeringen antog karaktären av en koalition. Samtidigt var de fascistiska gängen flitigt i arbete med klubbor, knivar och pistoler. På detta sätt skapades långsamt det fascistiska styret som innebar att alla oberoende massorganisationer fullständigt förkvävdes.

Detta uppnådde Mussolini till priset av att byråkratisera själva fascistpartiet. Efter att småbourgeoisins framstormande styrkor utnyttjats, ströps den av fascismen i den borgerliga statens skruvstäd. Han kunde inte ha handlat på något annat sätt eftersom desillusioneringen bland de massor han enat blev till den mest överhängande faran. Byråkratiserad fascism ligger mycket nära andra former av militär- och polisdiktatur. Den har inte längre kvar sitt samhällseliga stöd. Fascismens huvudsakliga tillgång – småbourgeoisin – har förbrukats. Endast genom historiens tröghet kan den fascistiska regeringen hålla kvar proletariatet i ett tillstånd av upplösning och hjälplöshet. Styrkeförhållandena svänger automatiskt till proletariatets fördel. Denna omsvängning måste leda till revolution. Fascismens fall kommer att bli en av de mest katastrofala händelserna i Europas historia. Men som verkligheten visar tar alla dessa processer sin tid. Redan har den fascistiska regeringen hållit sig kvar i tio år. Hur mycket längre kan den hålla ut? Utan att ta risken att sätta upp datum kan man ändå med säkerhet påstå att en seger för Hitler i Tyskland skulle innebära en ny och lång nådatid för Mussolini. Hitlers fall kommer att innebära början till slutet för Mussolini.

Den tyska socialdemokratien tillför ingenting i sin politik i förhållande till Hitler. Det enda den gör är att mer klumpigt upprepa allt vad de italienska reformisterna på sin tid mer temperamentsfullt utförde. Dessa senare förklarade fascismen som en efterkrigspsykos. Den tyska socialdemokratien ser den som en ”Versailles-” eller krispsykos.⁵¹ I båda fallen blundar

50 **Victor Emmanuel III** (1869 – 1947) var Italiens kung från 1900 till 1946 när han abdikerade och gick i landsflykt till Portugal.

51 **Versailles**-avtalet som undertecknades 28 juni 1919 återgav Alsace-Lorraine till Frankrike, berövade Tyskland andra europeiska områden och alla kolonier, begränsade Tysklands militära styrka samt innehöll bestämmelser om Tysklands krigsskadedeckning till de allierade. Avtalet hade en förödande effekt på den tyska ekonomin. Det skraddarsyddes för att oskadliggöra Tyskland ekonomiskt och militärt till förmån för de övriga imperialistmakterna men hade också till syfte att stämma den revolutionära flodvågen i Tyskland. Avtalet var en av de faktorer som bidrog till att föra Hitler till makten.

reformisterna för fascismens organiska karaktär av massrörelse som gror ur kapitalismens kollaps.

I fruktan för arbetarnas revolutionära mobilisering satte de italienska reformisterna all sin lit till "staten". Deras paroll var: "Hjälp oss Victor Emmanuel! Gör någonting!" Den tyska socialdemokratin saknar ett sådant bålverk för demokratin som en monark som är lojal mot författningen. Man måste därför nöja sig med en president. "Hjälp oss Hindenburg! Gör någonting!"⁵²

Samtidigt som han bekämpade Mussolini, det vill säga samtidigt som han retirerade inför honom, lanserade Turati⁵³ sitt lysande valspråk "man måste ha modet att vara feg". De tyska reformisternas paroller är inte så rättframma. Man begär "mod att vara impopulära (Mut zur Unpopularitaet)". Vilket innebär det samma. Man får inte bli rädd för den impopularitet som ens fega kompromissande med fienden väcker.

Samma orsaker ger samma resultat. Hitlers framgång skulle vara säkrad om händelseutvecklingen endast var beroende av det socialdemokratiska partiets ledarskap.

Men man måste medge att även det tyska kommunistpartiet föga har lärt av erfarenheterna från Italien.

Det italienska kommunistpartiet tillkom nästan samtidigt som fascismen. Men samma tillstånd av revolutionärt lågvatten som förde fascisterna till makten ledde till att kommunistpartiets utveckling försvårades. Man räknade inte med det fascistiska hotet i hela dess vidd. Man dödade sig med revolutionära illusioner. Man var helt och hållet emot enhetsfrontspolitiken. Man led kort sagt av alla barnsjukdomar. Det var inte så underligt eftersom partiet endast var två år gammalt. Fascismen framstod i dess ögon endast som "kapitalistisk reaktion". Kommunistpartiet kunde inte urskilja de *särskilda* drag i fascismen som kommer av småbourgeoisins mobilisering mot proletariatet. Italienska kamrater berättar för mig att med Gramsci⁵⁴ som enda undantag kunde kommunistpartiet inte ens tänka sig möjligheten att fascisterna tog makten. När den proletära revolutionen väl lidit nederlag, kapitalisterna bibehållit sina ställningar och kontrarevolutionen triumferat – hur kunde det då återstå någon kontrarevolutionär omvälvning? Bourgeoisin kan ju inte göra uppror mot sig själv! Detta var kärnan i det italienska kommunistpartiets politiska inriktning. Man får inte heller blunda för det förhållande att den italienska fascismen då var ett nytt fenomen som bara låg i sin linda. Inte ens för ett mer erfaret parti skulle det ha varit någon lätt uppgift att urskilja dess särdrag.

Det tyska kommunistpartiets ledning upprepar idag nästan ordagrant den ståndpunkt som låg till grund för det italienska kommunistpartiet: Fascism är ingenting annat än kapitalistisk reaktion; ur proletariatets synvinkel är det meningslöst att skilja mellan olika typer av kapitalistisk reaktion. Denna vulgära radikalism är inte så lätt att ursäktas eftersom det tyska partiet är mycket äldre än det italienska under motsvarande tillfälle och marxismen dessutom nu har berikats med den tragiska italienska läxan. Politiskt innebär det samma sak att hävda

52 **Paul von Hindenburg** (1847 – 1934) var en preussisk fältmarskalk som kämpade i fransk-preussiska kriget och kommenderade tyska styrkor i första världskriget då han vann flera viktiga slag mot den ryska armén. Trots den socialdemokratiska oppositionen valdes han 1925 till Weimarrepublikens president och efter Ebert återvaldes han med socialdemokratiskt stöd 1932. I januari 1933 utnämnde han Hitler till kansler.

53 **Filippo Turati** (1857 – 1932) advokat, var en av det italienska socialistpartiets grundare. Han röstade mot krigskrediter men ställde upp bakom Wilsons program och blev en hängiven reformist. Efter italienska SP:s splittring 1922 gick han med den reformistiska delen.

54 **Antonio Gramsci** (1891 – 1937) var en av det italienska kommunistpartiets grundare, fängslad av Mussolini 1926 och död i fängelset. Från fängelset skrev han brev riktade mot Stalins kampanj mot vänsteroppositionen. Hans anteckningsböcker från fängelset och teoretiska skrifter (Den moderne fursten) har först efter "avstaliniseringen" vunnit erkännande i vänsterkretsar. Togliatti förhindrade publiceringen av Gramscis kritiska brev till partiet.

att fascismen redan är här eller att förneka att den ens kan ta makten. Om man bortser från fascismens speciella karaktär så förklaras oundvikligen viljan att bekämpa den.

Huvudparten av skulden för detta måste givetvis bäras av Kominterns ledning. Framför allt var det de italienska kommunisternas skyldighet att höja sina varnande röster. Men tillsammans med Manuilskij tvingade Stalin dem att förneka de viktigaste lärdomarna av deras egen förintelse. Vi har redan noterat den ivriga plikttrogenhet med vilken Ercoli kopplade om till uppfattningen om socialfascismen som innebär att man passivt inväntar fascismens seger i Tyskland.

Den internationella socialdemokratin tröstade sig länge med att bolsjevismen endast var tänkbar i ett outvecklat land. På samma sätt tröstade de sig vad gäller fascismen. Nu tvingas den tyska socialdemokratin smärtsamt konstatera hur falsk denna tröst var. Dess sympatisörer ur småbourgeoisin har redan gått över och fortsätter att gå över till det fascistiska lägret. Arbetarna lämnar det för kommunistpartiet. I Tyskland tillväxer endast dessa två grupper: fascism och bolsjevism. Trots att såväl Ryssland som Italien är ojämförligt mycket mindre utvecklade länder än Tyskland så har de båda givit spelrum åt en utveckling av politiska rörelser som finns inbyggda i själva den imperialistiska kapitalismen. Det utvecklade Tyskland måste återupprepa de processer som nådde sin fulländning i Ryssland och Italien. För närvarande kan man formulera det grundläggande problemet för den tyska utvecklingen så här: Vilken väg – Rysslands eller Italiens?

Detta innebär förstås inte att den högt utvecklade sociala strukturen inte är av någon betydelse för hur bolsjevismens och fascismens öden gestaltas. I mycket större omfattning än Tyskland är Italien ett småborgar- och bondeland. Man behöver bara påminna sig att det i Tyskland på 9,8 millioner inom jord- och skogsbruk går 18,5 millioner anställda inom industri och handel d.v.s. nästan dubbelt så många. I Italien däremot går det 10,3 millioner inom jord- och skogsbruk på bara 6,4 millioner anställda i industri och handel. Av dessa totalsummor får man långtifrån någon riktig uppfattning om proletariats dominande tyngd i den tyska nationens liv. T.o.m. det enorma antalet arbetslösa utgör ett omvänt bevis på det tyska proletariats samhälleliga styrka. Hela problemet är hur man ska översätta denna styrka till den revolutionära politikens språk.

Senast det tyska partiet led ett nederlag som historiskt kan jämföras med septemberdagarna i Italien var 1923. Under de drygt åtta år som gått sedan dess har många sår läkts och en ny generation trätt fram. Det tyska partiet är ojämförligt mycket starkare än de italienska kommunisterna 1922. Proletariats relativa tyngd, den avsevärda tid som gått sedan dess senaste nederlag och kommunistpartiets betydande styrka – det är dessa tre fördelar som är av största vikt när man ska göra en allmän sammanfattning av situationen och framtidsutsikterna.

Men för att man ska kunna utnyttja sina fördelar så måste man förstå dem. Det gör man inte. Thälmanns ståndpunkt 1932 är en kopia av Bordigas 1922.⁵⁵ Detta gör att faran blir akut. Men även här finns en fördel som inte fanns för tio år sedan. I de revolutionära leden i Tyskland finns en marxistisk opposition som stöder sig på det senaste decenniets erfarenheter. Denna opposition är inte stor men händelseutvecklingen förläner dess röst en särskild kraft. Under vissa betingelser kan en lätt stöt utlösa en lavin. En avgörande stöt från vänsteroppositionen kan bidra till att den proletära förtruppen i tid ändrar sin politik. Här finns vår uppgift för närvarande!

55 **Amadeo Bordiga** (1889 – 1970) en av det italienska kommunistpartiets grundare och ledare för "vänstermajoriteten" som intog en sektarisk ståndpunkt. Han utslöts 1929 under anklagelser för "trotskism". Trotskij och vänsteroppositionen försökte arbeta med Bordiga och hans sympatisörer men misslyckades p.g.a. gruppens oförbättrliga sektarism. Bordigisterna motsatte sig t.ex. enhetsfrontstaktiken "av princip". Bordiga fängslades av Mussolini.

8. Genom enhetsfronten – till råden som enhetsfrontens mest utvecklade organ

Det är lika modernt i ”vänsterkretsar” att i ord knäfalla för råden⁵⁶ som det är att missuppfatta deras historiska funktion. Oftast definieras råden som redskap för kampen om makten, som upprorets och slutligen som diktaturens organ. Dessa definitioner är formellt riktiga. Men de säger inte på något sätt allt om sovjeternas historiska funktion. Framför allt förklarar de inte varför just råden är nödvändiga i kampen om makten. Svaret på denna fråga är att precis som fackföreningen är enhetsfrontens elementära form i den ekonomiska kampen så *är rådet enhetsfrontens högsta form* under de förhållanden som råder då proletariatet går in i maktkampens period.

I sig själv har rådet ingen undergörande kraft. Det företräder proletariatet som klass med alla dess starka och svaga sidor. Men just precis därför erbjuder rådet arbetare med olika politisk inriktning den organisatoriska möjligheten att förena sina krafter i den revolutionära maktkampen. I den nuvarande förrevolutionära situationen är det de mest utvecklade tyska arbetarnas skyldighet att klart inse rådets historiska funktion som enhetsfrontens organ.

Om kommunistpartiet under den förberedande tidsperioden lyckades tränga ut alla andra partier från arbetarnas led och ena den övervägande majoriteten av arbetarna under sin fana så skulle det inte finnas något som helst behov av råd. Men all historisk erfarenhet visar att det inte finns någon grund att anta att kommunistpartiet i något land – ännu mindre i länder med en gammal kapitalistisk kultur än i efterblivna länder – kan lyckas skaffa sig en så odiskutabel och helt bestämmande ställning inom arbetarleden före det proletära maktövertagandet.

Idag ser vi i Tyskland just att proletariatet ställs inför en direkt och omedelbar kamp om makten långt innan det helt har enats under kommunistpartiets fana. Ur politisk synvinkel uppstår själva den revolutionära situationen ur det faktum att åtminstone den överväldigande majoriteten av alla grupperingar och skikt inom proletariatet är villiga att förena sina ansträngningar för att ändra den nuvarande regimen. Detta innebär emellertid inte att de alla förstår hur det ska gå till och ännu mindre att de omedelbart är redo att bryta med sina partier och ansluta sig till kommunisterna. Klassens politiska medvetande mognar inte så systematiskt och enhetligt. Det kvarstår djupa inre skiljaktigheter även under den revolutionära perioden då alla skeenden utvecklas språngartat. Men samtidigt blir behovet av en organisation som står över partierna och omfattar hela klassen ytterst påträngande. Det är rådets historiska uppgift att ge detta behov en form. Detta är deras stora funktion. De framträder under en revolutionär situation som det högsta organiserade uttrycket för proletär enhet. De som inte begripit detta har inte förstått någonting angående rådets problem. Thälmann, Neumann och Remmele kan i oändlighet fortsätta att skriva artiklar och hålla tal om det framtida ”Sovjettyskland”. Genom sin nuvarande politik saboterar de upprättandet av arbetarråd i Tyskland.

Avlägsnad från händelsernas centrum och utan möjlighet att samla direkta intryck av massorna eller att från dag till dag känna arbetarklassens puls är det mycket svårt att förutse de övergångsformer som kommer att leda till att råd upprättas i Tyskland. Jag ställde i ett annat sammanhang hypotesen att de tyska råden kunde uppstå som en utvecklad form av fabrikskommittéerna. Då stödde jag mig huvudsakligen på erfarenheterna från 1923. Men detta är givetvis inte det enda sättet. Under trycket av å ena sidan nöd och arbetslöshet och å andra sidan fascisternas anstormning kan behovet av revolutionär enhet plötsligt ta formen av råd och förbigå fabrikskommittéerna. Men hur råden än uppstår så kan de inte bli något annat

56 Termen **sovjet** används i denna översättning endast när det ryska rådssystemet åsyftas.

än det organisatoriska uttrycket för proletarietets starka och svaga sidor, av dess inre motsättningar och viljan att överkomma dessa – kort sagt, enhetsfrontens organ.

I Tyskland delar socialdemokratien och kommunistpartiet inflytandet över arbetarklassen. Den socialdemokratiska ledningen gör sitt bästa för att stöta bort arbetarna. Kommunistpartiets ledning gör allt i dess makt för att motverka inflödet av arbetare. Följaktligen ser vi uppkomsten av ett tredje parti och en förhållandevis långsam förändring av styrkeförhållandena till kommunisternas fördel. Men även om kommunistpartiets politik var helt korrekt så skulle arbetarnas behov av revolutionärt enande av klassen ha tillväxt ojämförligt mycket snabbare än kommunistpartiets tyngd inom klassen. Behovet av att skapa råd skulle därför kvarstå i hela dess omfattning.

Skapandet av råd förutsätter att arbetarklassens skilda partier och organisationer, med en början på fabrikena, kommer överens, såväl om nödvändigheten av råd som om tidpunkten och metoderna för att bilda dem. Vilket innebär att eftersom råden i sig är enhetsfrontens högsta form under den revolutionära perioden så måste upprättandet av dessa, under den förberedande tiden föregås av enhetsfrontspolitiken.

Är det nödvändigt att än en gång erinra om att sovjeterna i Ryssland under sex månader 1917 hade en försonlig socialrevolutionär-mensjevikisk majoritet. Utan att för ett ögonblick uppge sitt revolutionära oberoende som parti så iakttog bolsjevikpartiet, inom ramen för sovjetens aktiviteter, disciplin i förhållande till majoriteten. Det kan inte vara minsta tvekan om att kommunistpartiet i Tyskland, från den dag det första rådet upprättas, kommer att inta en mycket mer betydande plats i det än bolsjevikerna gjorde i mars 1917. Det är inte heller uteslutet att kommunisterna mycket snart skulle få majoriteten i råden. Detta skulle inte alls ta ifrån råden deras betydelse som enhetsfrontens instrument eftersom minoriteten – socialdemokratisk, obunden, katolska arbetare osv. – fortfarande skulle räknas i millional. Varje försök att förbigå en sådan minoritet skulle även under de mest revolutionära förhållanden vara det bästa sättet att bryta nacken. Men allt detta hör framtiden till. Idag befinner sig kommunistpartiet i minoritet. Och detta måste vara vår utgångspunkt.

Vad som ovan sagts betyder Förstås inte att det ofelbara medlet att uppnå råd är att ingå förberedande överenskommelser med Wels, Hilferding, Breisheid m.fl. Eftersom Hilferding 1918 rådbråkade sin hjärna för att komma på sätt att innefatta råden i Weimarförfattningen utan att skada denna så kan man anta att hans hjärna idag arbetar med frågan hur Weimarförfattningen ska ras att innefatta fascistiska förläggningar utan att det skadar socialdemokratien . . . Även mot de socialdemokratiska topparnas vilja måste man börja skapa råd så snart proletarietets allmänna tillstånd tillåter det. Men för att man ska kunna göra detta måste man slita loss den socialdemokratiska massan från den ledande klicken. Och det kan man inte göra genom att låtsas att det redan är gjort. I syfte att skilja de socialdemokratiska arbetarnas millioner från deras reaktionära ledare måste vi till en början visa dessa arbetare att vi är redo att gå in i råden även med dessa "ledare".

Man kan emellertid inte på förhand helt utesluta att socialdemokratins toppskikt än en gång kommer att tvingas att våga sig in i rådets rödglödgade atmosfär för att försöka upprepa samma manöver som Ebert, Scheidemann, Haase⁵⁷ m.fl. 1918 – 1919. Resultatet kommer då mindre att bero på de bedrägliga avsikter dessa herrar har än hur de pressas i historiens skruvstäd.

57 **Hugo Haase** (1863 – 1919), socialdemokrat som under disciplin röstade för krigskrediterna 1914 men under kriget tog ledningen för den centristiska minoriteten och 1917 var en av grundarna av USPD. Han mördades på riksdagens trappa av en högerfanatiker.

Upprättandet av det första betydande lokala råd där de kommunistiska och socialdemokratiska arbetarna företräder organisationer och inte individer skulle ha en enorm inverkan på hela den tyska arbetarklassen. Inte bara socialdemokratiska och partilösa arbetare utan inte heller de katolska och liberala arbetarna skulle länge kunna motstå denna enande kraft. Alla de mest organisatoriskt förfarna delarna av det tyska proletariatet skulle dras till råden som järnfilspån till en magnet. Inom råden skulle kommunistpartiet få en ny och utomordentligt förmånlig valplats i kampen om den ledande rollen i den proletära revolutionen. Det är helt oomtvistligt att det överväldigande flertalet av de socialdemokratiska arbetarna och även en avsevärd del av den socialdemokratiska apparaten redan idag skulle delta inom ramarna för råden om inte kommunistpartiets ledning så ivrigt hjälpt de socialdemokratiska ledarna att paralysera trycket från massorna.

Om kommunistpartiet betraktar varje överenskommelse med socialdemokratiska, fackliga och andra organisationer kring ett program med bestämda konkreta uppgifter, som otillåten, så betyder det inget annat än att man betraktar det som otillåtet att upprätta råd tillsammans med socialdemokratin. Och eftersom det inte kan upprättas rent kommunistiska råd och då det även om så vore inte skulle finnas något behov av dem *så innebär kommunistpartiets vägran att ingå överenskommelser och gå till enad handling tillsammans med andra partier inom arbetarklassen ingenting annat än att man vägrar att upprätta råd.*

Tveklöst kommer *Die Rote Fahne* att bemöta denna slutsats med en skur av förbannelser och fortsätta att bevisa att lika väl som två och två är fyra så är förvisso jag Brünings kampanjmakare, Wels' hemlige bundsförvant osv. Under ett villkor är jag beredd att stå anklagad för allt detta: att *Die Rote Fahne* för egen del åtar sig att förklara för de tyska arbetarna när och hur råden kan organiseras i Tyskland utan att man godtar enhetsfrontspolitiken i förhållande till andra arbetarorganisationer.

För att klargöra frågan om råden som enhetsfrontens organ är det ytterst instruktivt att ta del av de åsikter i detta ämne som uttrycks i en av de kommunistiska småstadstidningarna *Der Klassenkampf* i Halle-Merseburg. "Alla arbetarorganisationer måste" säger tidningen ironiskt, "i deras nuvarande form med alla sina fel och brister sammanslutas till stora anti-fascistiska försvarsförbund. Vad betyder detta? Vi kan undvara långa teoretiska förklaringar. Historien har själv visat sig vara en hård lärare för den tyska arbetarklassen i dessa frågor. Den tyska arbetarklassen fick i form av den förlorade revolutionen 1918 – 1919 betala priset för ett formlöst hopkok till enhetsfront av alla arbetarorganisationer." I sanning ett enastående exempel på ytligt svammel!

Enhetsfronten förverkligades 1918 – 1919 i första hand genom råden. Skulle spartakisterna⁵⁸ ha gått in i råden eller inte? Att döma av det som citerats så skulle man ha stått kvar utanför råden. Men eftersom spartakisterna endast utgjorde en liten minoritet av arbetarklassen och eftersom de ingalunda kunde ersätta de socialdemokratiska råden med egna så skulle en isolering från råden helt enkelt ha betytt att man isolerats från revolutionen. Om enhetsfronten var "ett formlöst hopkok" så låg felet inte i råden som enhetsfrontens organ utan i arbetarklassens eget politiska tillstånd, i Spartakusförbundets svaghet och i socialdemokratins enorma styrka. Allmänt sett är enhetsfronten aldrig en ersättning för ett starkt revolutionärt parti. Den kan bara bidra till att detta stärks. Det här gäller även råden. Av rädsla att låta det utomordentliga tillfället glida sig ur händerna drevs det svaga Spartakusförbundet att slå in på en ultravänsteristisk kurs och alltför tidiga demonstrationer. Dessa negativa drag hade säkert förstärkts om spartakisterna hade stått vid sidan av enhetsfronten d.v.s. råden.

58 **Spartakister**, medlemmar av Spartakusbund (Spartakusförbundet) organiserat av Luxemburg, Liebknecht och SPD:s antikrigsflygel. Gruppen var föregångare till det tyska kommunistpartiet. Namnet efter Spartakus, ledaren för ett slavuppror under slutet av den romerska republiken vilket krossades av Julius Caesars parti.

Är det möjligt att dessa människor inte har lärt sig något alls från erfarenheterna av den tyska revolutionen 1918 – 1919? Har de ens läst *Radikalismen*? Den stalinistiska regimen har verkligen orsakat en skrämmande intellektuell förödelse. Efter att ha byråkratiserat sovjeterna i Sovjet så ser papegojorna dem som rent tekniska vapen i partiapparaternas händer. Glömt är det faktum att sovjeterna grundades som arbetarnas parlament och att de drog till sig massorna eftersom de erbjöd möjligheten att svetsa samman alla delar av proletariatet oberoende av partiskillnader. Glömt är det faktum att just i detta låg sovjeternas stora skolande och revolutionära kraft. Allt är glömt. Allt rörs ihop och förvrängs. Åh, trefaldigt fördömda papegojtjatter!

Problemet med det inbördes förhållandet mellan partiet och råden är av avgörande betydelse för den revolutionära politiken. Samtidigt som partiets nuvarande inriktning i själva verket går ut på att partiet ersätter råden så inriktar sig Hugo Urbahns, som hatar att missa en chans att bidra till förvirringen, på att ersätta partiet med råden. Enligt en rapport i *Sozialistische Arbeiter Zeitung* så sade Urbahns på ett möte i Berlin i januari då han tillbakavisade att kommunistpartiet skulle göra anspråk på ledarskapet över arbetarklassen: ”Ledarskapet kommer att ligga i händerna på råd som valts av massorna själva och inte i enlighet med det ena eller andra partiets önskemål eller godtycke. (Våldsamma applåder.)” Man kan lätt förstå att kommunistpartiet genom sin ultimatism irriterar arbetarna som är redo att applådera varje protest med byråkratiskt övermod. Men det ändrar inte det faktum att Urbahns inte heller i denna fråga har någonting gemensamt med marxismen. Ingen motsäger att arbetarna ”själva” kommer att välja råden. Men hela problemet är *vem* de kommer att välja. Vi måste gå in i råden tillsammans med alla andra organisationer sådana de är ”med alla deras fel och brister”. Men att hävda att råden ”själva” kan leda proletariatets kamp om makten – är endast att ge spridning åt vulgär rådsdyrkan. Allting beror på det parti som leder råden. I motsats till Urbahns förnekar bolsjevik-leninisterna inte alls kommunistpartiet rätten att leda råden. De säger tvärtom: ”Endast på enhetsfrontens grundval, endast genom massorganisationerna kan KPD *erövra* den ledande ställningen inom de framtida råden och leda proletariatet till makten

9. SAP (Tysklands socialistiska arbetarparti)

Det är endast funktionärer som blivit galna och tror att de kan göra vad som helst eller dumma papegojor som upprepar tillmälen utan att förstå vad de betyder som kan beteckna SAP som ett ”socialfascistiskt” eller ”kontrarevolutionärt” parti. Det vore dock otillåtet lätt sinnigt och lättköpt optimistiskt att sätta sin tilltro till en organisation som efter att ha brutit med socialdemokratin fortfarande befinner sig mittemellan reformism och kommunism samt med en ledning som står närmare reformism än kommunism. Inte heller i denna fråga tar vänsteroppositionen något som helst ansvar för Urbahns politik.

SAP saknar program. Vi diskuterar här inte förekomsten av ett formellt dokument. Ett program är endast vattentätt om dess bokstav kopplas till partiets revolutionära erfarenhet och till kamperfarenheter som genomträngt medlemmarnas märg och ben. SAP har ingenting av allt detta. Den ryska revolutionen, dess olika faser, fraktionskampen under den, den tyska krisen 1923, inbördeskriget i Bulgarien,⁵⁹ händelserna under den kinesiska revolutionen, det engelska proletariatets kamp (1926), den revolutionära krisen i Spanien – alla dessa händelser som måste leva i en revolutionärs medvetande som väl synliga vägvisare längs den politiska vägen, de är för SAP:s kader endast dunkla hågkomster ur tidningarna och inte revolutionära erfarenheter som man genomlevt och tagit till sig.

59 Det **bulgariska kommunistpartiet** förblev i september 1923 neutralt när den reaktionäre Tsankov störtade Stambuliskis ”bonderegering”. Senare när man missat tillfället organiserade KP en ödesdiger kupp mot Tsankov och krossades.

Att ett arbetarparti måste genomföra enhetsfrontspolitiken – det kan inte motsägas. Men enhetsfrontspolitiken har sina faror. Denna politik kan endast framgångsrikt bedrivas av ett erfaret och beprövat revolutionärt parti. I varje fall kan inte enhetsfrontspolitiken tjäna som program för ett revolutionärt parti. Och samtidigt byggs nu hela SAP:s aktivitet på denna. Resultatet blir att enhetsfrontspolitiken överförs till partiet självt och tjänar till att suddas ut motsättningarna mellan de olika tendenserna. Och detta är just centrismens grundläggande funktion.

SAP:s dagliga tidning är stöpt i kompromissens form. Tidningen förblir, trots Stroebeles⁶⁰ avhopp halvpacifistisk och inte marxistisk. Enstaka revolutionära artiklar ändrar inte utan bara förstärker dess framtoning. Tidningen faller i extas över Küsters brev⁶¹ till Brüning om militarismen vilket i sin andemening är alltigenom uddlöst och småborgerligt. Man hyllar en före detta dansk ”socialistisk” minister för att han vägrat att på alltför förnedrande villkor ta emot en plats i regeringen. Centrismen nöjer sig med smulor. Men revolutionen kräver mycket mer. Revolutionen kräver allt – absolut allt.

SAP fördömer kommunistpartiets fackliga politik: splittringen av fackföreningarna och bildandet av RFO (den revolutionära fackföreningsoppositionen).⁶² Otivelaktigt är kommunistpartiets fackliga politik ytterst felaktig. Den internationella proletära förtruppen får betala dyrt för Lozovskijs ledning. Men SAP:s kritik är inte mindre falsk. Kommunistpartiets fel ligger inte i att det ”splittrar” proletariatets led och ”försvagar” de socialdemokratiska fackföreningarna. Detta utgör inte en revolutionär bedömningsgrund eftersom fackföreningarna under den nuvarande ledningen inte gagnar arbetarna utan kapitalisterna. Kommunistpartiet är inte skyldigt till en förbrytelse för att man ”försvagar” Leiparts organisation utan för att man försvagar sig själv. Det är inte några abstrakta principer om enhet som bestämmer att kommunisterna deltar i reaktionära fackföreningar utan den konkreta nödvändigheten att ta kamp för att befria organisationerna från kapitalets företrädare. Hos SAP blir detta aktiva, revolutionära och attackerande drag i politiken underordnat den nakna principen om enhet i fackföreningar som leds av kapitalets företrädare.

SAP anklagar kommunistpartiet för att ha en benägenhet till *putschism*. En sådan anklagelse besannas också av vissa fakta och metoder, men innan man har rätt att vräka ur sig denna anklagelse måste SAP i detalj formulera och i handling demonstrera sin egen inställning till den proletära revolutionens grundläggande frågor. Mensjevikerna anklagade ständigt bolsjevikerna för blanquism och adventurism, d.v.s. för *putschism*.⁶³ Den leninistiska strategin befann sig tvärtom så långt ifrån *putschismen* som himlen från jorden. Men själv förstod Lenin, och han lärde andra att förstå, betydelsen av ”upprorets konst” i den proletära kampen.

60 **Heinrich Stroebel** (1869 – 1945), vänstersocialdemokratisk historiker som passerade USPD och senare för en kort tid tillhörde SAP.

61 **Friedrich Küster** var en välkänd pacifist redaktör för en tidskrift som hette *Das andere Deutschland* (Det andra Tyskland).

62 **RGO** (Revolutionäre Gewerkschaftsbund Opposition – Revolutionära fackföreningsoppositionen) var en liten vänsterfackföreningsrörelse som bildats i konkurrens med ADGB, den stora fackliga sammanslutningen, ledd av socialdemokraterna. Dess största landvinning var att isolera KPD:s fackföreningsmän från den stora majoriteten av organiserade arbetare.

63 **Blanquism** efter Louis-August Blanqui (1805 – 1881) är teorin om väpnat uppror av små grupper av utvalda och tränade konspiratörer i motsats till den marxistiska uppfattningen om masshandling. Blanqui deltog själv i alla franska uppror från 1830 till pariskommunen och tillbringade trettio år av sina sjuttio sex år i fängelse. Blankism utgör en underavdelning till *putschism* (det tyska uttrycket för ett överraskande försök att ta makten). Reformisterna använder termen ”blankism” som ett skällsord mot revolutionärer. Eftersom de menade allvar med att göra revolution utnämndes t.ex. Lenin och Trotskij av mensjevikerna till blankister.

SAP:s kritik i detta avseende blir desto mer misstänkt ju mer den stöder sig på Paul Levis⁶⁴ auktoritet, han som skrämdes av kommunistpartiets barnsjukdomar och föredrog socialdemokratins ålderdomssvaghet. Under den interna konferensen om marshändelserna 1921 i Tyskland sa Lenin om Levi: ”Mannen måste helt ha tappat huvudet”. Lenin tillade dock genast: ”Han hade åtminstone något att förlora, det är mer än man kan säga om de andra.” Begreppet ”de andra” syftar på Bela Kun,⁶⁵ Thalheimer m.fl. Ingen kan förneka att Paul Levi hade huvudet på skaft. Men den man som tappade huvudet och i detta tillstånd hoppade över från kommunisternas led till reformisternas är knappast kompetent som lärare för ett proletärt parti. Levis tragiska bortgång när han i ett otillräkneligt tillstånd hoppade ut genom fönstret tycks symbolisera hans politiska karriär.

Även om centrism för massorna endast utgör en övergång från ett stadium till ett annat så kan centrismen för enskilda politiker bli till en andra natur. I SAP:s ledning står en samling desperata socialdemokratiska funktionärer, jurister och journalister – alla så gamla att man måste betrakta deras politiska skolning som fullbordad. En desperat socialdemokrat är ändå inte detsamma som en revolutionär.

Den bäste företrädaren för denna typ är Georg Ledebour.⁶⁶ För inte så länge sedan råkade jag läsa den officiella rapporten från rättegången mot honom 1919. Under läsningen applåderade jag mer än en gång i andanom den gamle krigaren för hans uppriktighet, hans humör och hans naturliga ädelmod. Men Ledebour överskred ändå inte centrismens gränser. Var gång det blir fråga om klasskampens högsta form – massaktioner, förberedelser för dessa och att partiet tar på sig det direkta ansvaret som ledarskap i masskampen, då förblir Ledebour endast centrismens bäste företrädare. Det var detta som skilde honom från Liebknecht och Rosa Luxemburg. Nu skiljer det honom från oss.

Upprörd över Stalins anklagelse att den radikala flygeln av den gamla tyska socialdemokratin intar en passiv hållning till de förtryckta nationernas kamp, svarar Ledebour genom att hänvisa till det faktum att han alltid visat stor initiativkraft i just nationella frågor. Själv försummade Ledebour aldrig att med stor kraft bemöta tecknen på chauvinism i den gamla tyska socialdemokratin utan att därför på minsta sätt dölja sin egen starkt utvecklade nationella känsla. Ledebour var alltid ryska, polska och andra revolutionära emigranternas bästa vän och många av dem bevarar ett kärt minne av den gamle revolutionären som inom den socialdemokratiska byråkratin med nedlåtande ironi antingen kallades ”Ledebourov” eller ”Ledeboursky”.

Stalin har dock rätt denna gång, trots att han varken känner till förhållandena eller litteraturen under denna period, åtminstone så länge han återger Lenins allmänna bedömning. Ledebour bekräftar i sina vederläggningförsök endast denna bedömning. Han påpekar att han mer än en gång i sina artiklar gav uttryck åt sin upprördhet över hur liknöjt partierna i den andra internationalen åsåg broderorganisationernas hantverk som t.ex. Ramsay McDonald's⁶⁷ när

64 **Paul Levi** (1883 – 1930), advokat som försvarade Rosa Luxemburg, blev spartakist och kommunist, uteslöts efter mars 1921 och gick med i SPD 1922 tillsammans med de som återvände från USPD. Han dog för egen hand 1930.

65 **Bela Kun** (1886 – 1939), ledare för den besegrade ungerska revolutionen i mars 1919. Han vistades därefter i Ryssland och rapporterades skjuten under en av utrensningarna, vilket dock inte har bekräftats.

66 **Georg Ledebour** (1850 – 1947) socialdemokrat från 1890-talet till 1917 då han var med om att grunda USPD. Valdes till Berlinrådet i november 1918. Han bekämpade USPD:s inträde i tredje internationalen 1920 och vägrade att återvända till SPD tillsammans med majoriteten 1922 för att i stället grunda ett nytt USPD. 1931 gick han med i SAP. 1933 flydde han till Schweiz där han dog.

67 **James Ramsay MacDonald** (1866 – 1937), utrikesminister i den första engelska labourregeringen, sedan premiärminister (1924). Motsatte sig den engelska generalstrejken 1926. Han lämnade sitt parti under sin andra period som premiärminister (1928 – 1931) för att tillsammans med de konservativa bilda en ”nationell enhetsregering”.

han med hjälp av bombplan löste Indiens nationella problem. Denna upprördhet och protest gör att Ledebour klart och glansfullt skiljer sig från en Otto Bauer⁶⁸ för att nu inte tala om herrar som Hilferding och Wels som endast saknar ett Indien att utsätta för demokratiska bombningar.

Men inte heller i denna fråga ligger Ledebours uppfattning utanför centrismens ramar. Ledebour kräver att det koloniala förtrycket bekämpas. Han är redo att i parlamentet rösta emot koloniallån. Han är beredd att själv ta på sig ett djärvt försvar av offren för ett krossat kolonialt uppror. Men Ledebour kommer inte att delta i förberedelserna för ett kolonialt uppror. Sådant arbete ser han som putschism, adventurism, bolsjevism. Och detta är pudelns kärna.

Det som i den nationella frågan kännetecknar bolsjevismen är att den i sin inställning till även de mest efterblivna förtryckta nationer inte bara ser dem som föremål för, utan också som utövare av politik. Bolsjevismen begränsar sig inte till att erkänna deras ”rätt” till självbestämmande och till parlamentariska protester mot att denna rätt förtrampas. Bolsjevismen genomsyrar de förtryckta nationerna och reser dem mot deras förtryckare. Den knyter samman deras kamp med proletariats kamp i kapitalistiska länder. Den instruerar de förtryckta kineserna, hinduerna eller araberna i upprorets konst och inför de civiliserade bödlarna tar den det fulla ansvaret för detta arbete. Endast med detta börjar bolsjevismen d.v.s. den revolutionära marxismen i handling. Allt som inte överskrider denna gräns är och förblir centrism.

Man kan aldrig bedöma ett proletärt partis politik enbart med nationella måttstockar. Detta är en grundsats för en marxist. Vilka är då SAP:s internationella kontakter och sympatier? Norska, svenska och holländska centrister, organisationer, grupper eller individer vilka på grund av sin passiva och provinsiala karaktär kan vackla mellan reformism och kommunism – detta är SAP:s närmaste vänner. Som en symbol för partiets internationella kontakter står Angelica Balabanoff. Även idag är hon upptagen med att försöka slå samman det nya partiet med spillrorna av två-och-en-halv-internationalen!⁶⁹

Leon Blum, krigsskadeståndens försvarare och bankiren Oustrics socialistiske gudfader kallas i Seydewitz tidning för ”kamrat”.⁷⁰ Är detta en artighet? Nej, detta är principlöst, karaktärlöst och ryggradslöst! ”Spetsfundigheter” kommer jourhavande besserwisser att svara. Nej, dessa småsaker ger en mycket riktigare och ärligare bild av den politiska grundfärgen än en läpparnas bekännelse till råden, som inte bevisas av revolutionär erfarenhet. Det är meningslöst att göra sig till åtlöje genom att kalla Blum fascist. Men den är inte revolutionär som inte känner hat och avsky inför politiker av hans sort.

68 **Otto Bauer** (1881 – 1938), den mest framstående ledaren för den österrikiska socialdemokratin efter första världskriget. Han var en av grundarna av den två-och-en-halvte internationalen (1920–1923). Han var ”austromarxismens” teoretiker, en variant av reformismen.

69 **Angelica Balabanoff** (1878 – 1965), rysk-italiensk ledare i det italienska socialistpartiet före kriget. Hon var delegat till konferenserna i Zimmerwald och Kienthal som föregick bildandet av Komintern och var sekreterare i Komintern under Zinovjev. Hon bröt med internationalen efter Kronstadtopproret i början av 1921 och gick tillbaka till Serrati-flygeln inom det italienska socialistpartiet. Hon skrev en bitter memoarbok *Mitt liv som rebell*.

Två-och-en-halvte internationalen eller Internationella föreningen för socialistiska partier bildades av Kautsky (som lämnat SPD för att gå med i USPD), Otto Bauer och deras anhängare 1921. Den var liten och kortlivad och gick 1923 samman med den andra internationalen.

70 **Leon Blum** (1872 – 1950) ledare för det franska socialistpartiet och folkfrontregeringarna då han var Frankrikes premiärminister (1936 – 1937).

Albert Oustric var en fransk bankir vars spekulationer slutade i en krasch 1930 som ruinerade flera banker och mängder av småsparare samt förorsakade Tardieuregeringens fall.

SAP avgränsar sig från ”kamrat” Otto Bauer på samma sätt som Max Adler.⁷¹ För Rosenfeld och Seydewitz är Bauer endast en, kanske blott tillfällig, ideologisk motståndare medan han för oss är en oförsonlig fiende som har lett ut det österrikiska proletariatet på ett fruktansvärt gungfly.

Max Adler – där har vi en riktigt känslig centristisk barometer. Man kan inte förneka att ett sådant instrument är användbart men man måste förstå att medan det kan registrera väderförändringar så kan det inte reagera på dem. Under intryck av kapitalismens dödläge är Max Adler åter, dock inte utan filosofisk vanda, beredd att erkänna revolutionens oundviklighet. Men vilket erkännande! Vilka förbehåll! Vilka suckar! Det bästa som kunde ske vore att andra och tredje internationalerna gick samman. Man skulle vinna mest på att socialismen upprättades på ett demokratiskt sätt. Men tyvärr tycks denna metod vara omöjlig. Det tycks som om även i civiliserade länder och inte enbart bland barbarer, så måste arbetarna – ve och fasa – göra revolution, Men även detta sorgsna godtagande av revolutionen innebär bara en läpparnas bekännelse. Historien har aldrig skådat och kommer aldrig att skåda en situation som skulle göra det möjligt för Max Adler att utropa: ”Tiden är inne!” Folk som Adler kan försvara tidigare revolutioner och acceptera att de är oundvikliga i framtiden men de kan aldrig i nuet utfärda en uppmaning till revolution. Man måste se dem som hopplösa fall, hela denna grupp av gamla vänstersocialdemokrater som varken förändrades av det imperialistiska kriget eller av den ryska revolutionen. De kan duga som barometrar men aldrig som revolutionära ledare!

SAP utfärdade i slutet av september ett upprop till alla arbetarorganisationer om att möten skulle anordnas över hela landet och på dessa skulle talare från varje tendens tilldelas lika tid. Det står tillräckligt klart att ingenting kan uppnås på detta sätt. Vad kan det egentligen vara för mening med att kommunistpartiet eller det socialdemokratiska partiet på lika villkor delar plattform med Brandler, Urbahns och företrädare för andra organisationer och grupper som är alltför obetydliga för att kunna göra anspråk på en särskild plats i rörelsen. Enhetsfronten är till för att ena de kommunistiska och socialdemokratiska arbetande massorna och inte för att lappa ihop en överenskommelse med politiska grupper utan massanslutning.

Vi kommer att underrättas om att sammanslutningen mellan Rosenfeld-Brandler-Urbahns endast syftar till att göra *propaganda* för enhetsfronten. Men det är just på propagandans område som en förening inte kan komma ifråga. Propaganda måste grundas på klara principer och på ett bestämt program. Marschera åtskilt, slåss tillsammans. En sammanslutning är enbart till för konkreta massaktioner. Överenskommelser som ordnas ovanifrån och saknar förankring i principer kan inte leda till något annat än förvirring.

Tanken att på en enad arbetarfronts vägnar nominera en presidentkandidat är i grunden felaktig. En kandidat kan endast nomineras på grundval av ett bestämt program. Partiet har inte rätt att under val offra sympatisörsmobiliseringen och styrkemätningen. Partiets kandidatur, i motsättning till alla andra kandidaturer, får aldrig komma i konflikt med någon överenskommelse som ingåtts med andra organisationer för omedelbara kampmål. Thälmanns kandidatur kommer till det yttersta att stödas av kommunister om de så är officiella parti-medlemmar eller inte. Det är inte Thälmann som vi bekymrar oss om utan kommunismens fana. Den skall vi försvara gentemot alla andra partier. Samtidigt som man bryter ner de fördomar som den stalinistiska byråkratin har inympat i kommunisternas led kommer vänsteroppositionen att bana sig väg till deras medvetande.⁷²

71 **Max Adler** (1873 – 1937) var en ledande teoretiker för den österrikiska socialdemokratin.

72 Olyckligtvis trycktes en artikel i *Die Permanente Revolution*, visserligen inte som ledare, men i försvar för en enda arbetarkandidat. Det kan inte finnas någon tvekan om att de tyska bolsjevik-leninisterna kommer att fördöma en sådan inställning. - Trotskijs anmärkning.

Vilken var då bolsjevikernas politik i förhållande till de arbetarorganisationer som utvecklades mot kommunismen från reformismens eller centrismens vänster?

1917 fanns det i Petrograd en mellanliggande distriktsorganisering som omfattade cirka 4 000 arbetare. Den bolsjevikiska organisationen i Petrograd räknade tiotusentals arbetare. Inte desto mindre ingick bolsjevikernas Petrogradkommitté överenskommelser i alla frågor med distriktsorganiseringen, underrättade den om alla planer och underlättade på detta sätt det fullständiga samgåendet.

Det kan hävdas att distriktsarbetarna politiskt stod bolsjevikerna nära. Men det rörde sig inte enbart om dessa. När mensjevik-internationalisterna (Martovs grupp)⁷³ ställde upp mot socialpatrioterna underlät bolsjevikerna inte att vidta några åtgärder i syfte att uppnå enad handling tillsammans med Martovisterna och om detta i flertalet fall inte lyckades så kan man inte skylla på bolsjevikerna. I förbigående måste man tillfoga det faktum att mensjevikinternationalisterna formellt kvarstod inom ramarna för sitt parti tillsammans med Tsereteli och Dan.

I förhållande till vänstersocialrevolutionärerna tillämpades också samma taktik om än i en ojämförligt mycket större omfattning. Bolsjevikerna drog t.o.m. in en del av vänsterSRarna i den revolutionära krigskommittén d.v.s. omstörtningens instrument, trots att vänsterSRarna vid denna tid ännu tillhörde samma parti som Kerenskij, som omstörtningen direkt riktades mot. Detta var givetvis inte särskilt logiskt av vänsterSRarna och det visar att allt inte var så välordnat i deras huvuden. Men om man väntade tills allt ordnats i var och ens huvud så skulle det aldrig på denna jord ha förekommit segerrika revolutioner. Senare bildade bolsjevikerna ett regeringsblock med vänsterSRarnas parti ("vänsterkornilovister" eller "vänsterfascister" enligt det nya språkbruket) som varade några månader och sprack först efter vänsterSRarnas uppror.

Så här sammanfattade Lenin bolsjevikernas erfarenheter i förhållande till de centrister som lutade åt vänster. "En riktig kommunistisk taktik måste bestå i *att utnyttja* denna vacklan och absolut inte i att ignorera den. Utnyttjandet kräver eftergifter åt de element, som vänder sig till proletariet, då och i den mån de gör detta, och samtidigt kamp mot dem, som vänder sig till bourgeoisin. ... genom ett överilat 'beslut' – 'inga kompromisser, ingen manövrering' – kan man endast skada stärkandet av det revolutionära proletarietets inflytande..." Inte heller i denna fråga hade bolsjevikernas taktik något gemensamt med byråkratisk ultimatism.

För inte så länge sedan befann sig Thälmann och Remmele själva i ett oavhängigt parti. Om de anstränger sitt minne kan de kanske komma ihåg sin politiska uppfattning under åren då de efter att ha brutit med socialdemokratin gick in i ett oavhängigt parti och drev detta åt vänster. Antag att någon då hade sagt dem att de endast företrädde "den monarkistiska kontra-revolutionens vänsterflygel"? Troligen hade de antagit att den som anklagade dem antingen var full eller galen. Och ändå är det just på detta sätt som de nu definierar SAP!

Låt oss erinra oss det sätt på vilket Lenin resonerade när ett oavhängigt parti bildades: "Varför har *samma* fullständigt *likartade* dragning [som i Ryssland 1917] bland arbetarna från höger åt vänster i Tyskland inte genast lett till förstärkande av kommunisterna, utan till en början av "de oavhängigas" mellanparti...? ... En av orsakerna var tydligen de tyska kommunisternas *felaktiga* taktik. Och detta fel bör de oförskräckt och ärligt erkänna samt lära sig att rätta till det.... Felet bestod i talrika yttringar av den "vänsteristiska" barnsjukdom som nu trätt i dagen

73 **Julius Martov** (1873 – 1923) var en av grundarna av den ryska socialdemokratin och nära medarbetare till Lenin fram till partiets kongress 1903 då han bröt med Lenin för att bli ledare för mensjevikerna. 1920 emigrerade han till Berlin.

och därför kan botas lättare, snabbare och till större nytta för organismen.” Ja, detta skrevs verkligen just för den nuvarande situationen!

Dagens tyska kommunistparti är mycket starkare än det dåvarande Spartakusförbundet. Men om det idag dyker upp en andra upplaga av det oavhängiga partiet under delvis samma ledning, så är kommunistpartiets skuld till detta desto större.

SAP utgör ett motsägelsefullt faktum. Det hade givetvis varit bäst om arbetarna direkt hade anslutit sig till kommunistpartiet. Men då hade kommunistpartiet behövt en annan politik och en annan ledning. När man värderar SAP får man inte ta ett drömt kommunistparti som utgångspunkt utan det som finns i verkligheten. Så länge som kommunistpartiet håller fast vid den byråkratiska ultimatismen och motverkar de sprängande krafterna inom socialdemokratin, så länge är bildandet av SAP oundvikligt och ett framsteg.

Det positiva draget försvagas emellertid starkt av den centristiska ledningen. Om denna håller sig kvar kommer SAP att förstöras. Att p.g.a. SAP:s allmänt progressiva roll förlika sig med dess centrism skulle medföra att man omintetgjorde denna progressiva roll.

De försonliga och kompromissvilliga typerna i partiets ledning är erfarna manipulörer som kommer att släta över motsättningarna och uppskjuta krisen. Men det är endast möjligt fram till den första allvarliga skärpningen av händelseutvecklingen. Krisen inom partiet kan blomma ut just när den revolutionära krisen blossar upp och den kan förlama dess proletära element.

Kommunisternas uppgift består i att ge SAP:s arbetare lämplig hjälp att rensa ut centristerna ur sina led och göra sig av med den centristiska ledningen. För att detta ska uppnås får man inte förtiga någonting, inte förväxla ett gott uppsåt med handling och kalla allting vid sina rätta namn. Men inte vid påhittade namn utan just vid de rätta namnen. Man måste framföra kritik men inte baktala. Man måste söka sätt att komma samman och inte hålla näven hotfyllt höjd.

Om det oavhängiga partiets vänsterflygel skrev Lenin: ”Att frukta en ’kompromiss’ med denna flygel av partiet är rent av löjligt. Tvärtom måste kommunisterna *ovillkorligen* söka och *finna* en passande form för kompromiss med dem, en kompromiss som å ena sidan skulle underlätta och påskynda den nödvändiga fullständiga sammansmältningen med denna flygel, men som å andra sidan inte på något sätt skulle hindra kommunisterna i deras ideologiska och politiska kamp mot ’de oavhängigas’ opportunistiska högerflygel.” Det finns inte idag något att tillägga till denna taktiska inriktning.

Till SAP:s vänsterelement säger vi: ”Revolutionärer härdas inte bara under strejker och gatustrider utan först och främst under kampen för en korrekt politik hos deras eget parti. Ta de ’tjugoen villkor’ som på sin tid utarbetades för att släppa in nya partier i Komintern. Ta vänsteroppositionens arbete med att under de senaste åtta åren tillämpa de ’tjugoen villkoren’ på den politiska utvecklingen. Gå med dessa ’villkor’ som vägledning till planerad attack mot centristerna inom era egna led och driv frågan till sin spets. Annars återstår för er ingenting annat än den knappast anständiga rollen som centristernas vänsteralibi.”

Och sedan då? Och sedan – vänd er i riktning mot det kommunistiska partiet. Revolutionärer vacklar aldrig mellan socialdemokratin och kommunistpartiet som Rosenfeld och Seydewitz skulle önska. Nej, de socialdemokratiska ledarna företräder inom proletariatet klassfienden. Trots att de är förvirrade och odugliga stackare är kommunistledarna dock revolutionärer eller till hälften revolutionärer som letts vilse. Detta är inte en och samma sak. Socialdemokratin måste krossas. Kommunistpartiet måste korrigeras. Hävdar ni att detta är omöjligt? Men har ni allvarligt försökt arbeta på det?

Just precis nu när kommunistpartiet trängs av händelseutvecklingen måste vi sätta in vår kritik för att hjälpa händelseutvecklingen. De kommunistiska arbetarna kommer att lyssna till oss desto uppmärksamare ju förr de i handling övertygas om att vi inte söker upprätta något ”tredje” parti utan uppriktigt strävar att hjälpa dem att förvandla det nuvarande kommunistpartiet till en verklig ledare för arbetarklassen.

Och om vi inte lyckas?

Om vi inte lyckas så skulle det i den givna historiska situationen nästan helt säkert innebära fascismens seger. Men inför stora strider frågar revolutionären inte efter vad som sker vid ett misslyckande utan efter hur det skall göras som ger framgång. Det är möjligt, det kan göras – därför måste det göras.

10. Centrism ”i allmänhet” och den stalinistiska byråkratins centrism

De misstag som Kominterns ledning och följaktligen det tyska kommunistpartiets ledning gör, hänför sig enligt Lenins bekanta terminologi till kategorin ”ultravänsteristiska dumheter”. Även förståndiga män kan göra sig skyldiga till dumheter, särskilt när de är unga. Denna rätt bör dock, enligt Heines råd, inte missbrukas. Men när en viss typ av politiska dumheter systematiskt upprepas under lång tid och när det dessutom gäller de mest angelägna frågorna, då blir det fråga om tendenser och inte enbart dumheter. Vad är detta för sorts tendens? Vilken historisk nödvändighet tillgodoser den? Vilka sociala rötter har den?⁷⁴

Ultravänsterism har olika social bakgrund i olika länder och under olika perioder. Sitt fullständigaste uttryck tog sig ultravänsterismen i anarkism och blanquism och i dessa olika kombinationer bl.a. den senaste, anarkosyndikalismen.⁷⁵

Dessa riktningar som haft sin huvudsakliga spridning i latinska länder hade den gamla, klassiska småindustrin i Paris som grogrund. Dennas stabilitet gav ultravänsterismens franska varianter en klar betydelse och tillät dem i viss mån att ideologiskt påverka arbetarrörelsen i andra länder. Storindustrins utveckling i Frankrike, kriget och den ryska revolutionen bröt udden av anarkosyndikalismen. Sedan den stoppats upp har den omvandlats till en skamlig opportunistisk natur. Under båda sina stadier leds den franska syndikalismen av en och samme man, Jouhaux.⁷⁶ Tiderna förändras och vi med dem.

Den spanska anarkosyndikalismen kunde enbart behålla sin skenbart revolutionära karaktär i en omgivning av politisk stagnation. Revolutionen har, genom att ställa alla frågor på sin spets, tvingat de anarkosyndikalistiska ledarna att kasta av sig sin ultraradikalism och avslöja sin opportunistiska natur. Vi kan vara helt säkra på att den spanska revolutionen kommer att fördriva syndikalismen från dess sista latinska tillflyktsort.

74 **Centrism** är den term som Trotskij använder för tendenser inom den radikala rörelsen som står eller vacklar mellan reformism, som är arbetarbyråkratins och arbetararistokratins ståndpunkt och marxism, som uttrycker arbetarklassens historiska intresse. Eftersom en centristisk tendens inte har någon oberoende social bas så måste den bedömas mot bakgrund av sitt ursprung, sin inre dynamik samt den kurs man slår in på eller av händelseutvecklingen tvingas in på. Fram till ungefär 1935 definierade Trotskij stalinismen som en speciell variant – byråkratisk centrism. Därefter ansåg han att denna term inte på ett riktigt sätt kunde beskriva vad sovjetbyråkratin utvecklades till.

75 **Anarkosyndikalism** är anarkismens uttryck på det fackliga området som utöver motståndet mot parlamentariskt agerande och politiska partier, tillför uppfattningen att det för att genomföra arbetarklassens frigörelse från kapitalismen är tillräckligt med oberoende fackföreningar.

76 **Leon Jouhaux** (1879 – 1954) var generalsekreterare i det franska arbetarförbundet, CGT, från 1909 och drev detta att ställa upp på det imperialistiska kriget (den franska nationens ”heliga förening”). Han motsatte sig den ryska revolutionen och var fransk delegat till nationernas förbund. Han var från början anarkosyndikalist.

De anarkistiska och blanquistiska elementen förenar sig med olika andra sorters ultravänsteristiska riktningar och grupper. Kring en stor revolutionär rörelse kan man alltid se yttringar av putschism och adventurism vars fanbärare antingen rekryteras ur efterblivna och ganska ofta nästan hantverksmässiga skikt bland arbetarna eller ur de intellektuella sympatisörernas led. Men en ultravänsterism av denna typ får vanligen inte någon självständig historisk betydelse utan behåller för det mesta sin tillfälliga karaktär.

I länder som i historisk mening är efterblivna och tvingas genomgå sina borgerliga revolutioner omgivna av en fullt utvecklad och världsomspännande arbetarrörelse, inför ofta vänsterintelligensian de mest extrema paroller och metoder i de huvudsakligen småborgerliga massornas begynnande rörelser. Detta är naturen hos småborgerliga partier av de ryska socialrevolutionärernas typ med deras benägenhet för putschism, individuell terrorism osv. Tack vare kommunistpartiernas effektivitet i väst kommer de självständiga adventuristiska grupperna där knappast att nå de ryska socialrevolutionärernas betydelse. Men detta kan också göra att de unga kommunistpartierna i väst inom sig hyser adventuristiska element. Vad gäller de ryska SRarna så har de under påverkan av det borgerliga samhällets utveckling omformats till den imperialistiska småbourgeoisins parti och har intagit en kontrarevolutionär hållning till oktoberrevolutionen.

Det är alldeles självklart att ultravänsterismen hos dagens Komintern inte kan hänföras till någon av dessa historiska varianter. Kominterns huvudparti stöder sig som bekant på industriproletariatet och utgår på gott och ont från bolsjevismens revolutionära traditioner. Majoriteten av Kominterns övriga sektioner är proletära organisationer. Bevisar inte just skillnaderna mellan de olika länder som samtidigt och i samma utsträckning härjas av den officiella kommunismens ultravänsteristiska politik, att det inte finns några gemensamma sociala rötter under denna riktning? Man antar faktiskt en ultravänsteristisk inriktning i Kina och Storbritannien och dessutom en som har samma ”principfasta” karaktär. Men om det nu är så, var ska vi då söka efter nyckeln till den nya ultravänsterismen?

Frågan är invecklad men klargörs samtidigt av en annan mycket viktig omständighet. Ultravänsterismen är inte alls något oföränderligt eller grundläggande drag hos dagens ledarskap för Komintern. En till sin grundsammansättning identisk apparat stod fram till 1928 för en öppet opportunistisk politik och svängde i många av de viktigaste frågorna helt över till mensjevismen. 1924 – 1927 ansågs överenskommelser med reformister inte bara obligatoriska utan tilläts även om partiet därigenom uppgav sitt oberoende, sin kritikfrihet och t.o.m. sin proletära bas.⁷⁷ Därför rör sig diskussionen inte alls om någon särskild ultravänsteristisk tendens utan om en utdragen ultravänstersväng av en tendens som tidigare visat sin förmåga till vida ultrahögersvängar. Även dessa yttre symtom antyder att det vi har att göra med är *centrism*.

Formellt och deskriptivt består centrismen av alla de riktningar inom proletariatet och i dess periferi som sträcker sig från reformism till marxism och som oftast utgör olika stadier i en utveckling från reformism till marxism – och omvänt. Såväl marxismen som reformismen har ett stabilt socialt stöd bakom sig. Marxismen uttrycker proletariatets historiska intressen. Reformismen är ett uttryck för arbetarbyråkratins och arbetararistokratins privilegierade ställning inom den kapitalistiska staten. Den centrism som vi tidigare har lärt känna varken hade eller kunde ha någon självständig social bas. Olika skikt av proletariatet utvecklas på olika sätt och vid olika tillfällen i revolutionär riktning. Under tider av långvarig uppgång för industrin eller under perioder av politiskt lågvatten efter nederlag svänger olika skikt av

77 En detaljerad analys av detta opportunistiska kapitel av Komintern som sträckte sig över några år ges i våra arbeten, *Tredje internationalen efter Lenin, Den permanenta revolutionen och Who Is Leading the Komintern Today?* - Trotskijs anmärkning.

proletariatet politiskt från vänster till höger och stöter ihop med andra skikt som just börjar utvecklas åt vänster. Olika grupper förenas på skilda stadier av sin utveckling, de finner sina ledare för stunden och skapar sina program och organisationer. Det är då inte underligt att en sådan mångfald tendenser sammanfattas i begreppet "centrism"! Beroende på sitt ursprung, sin sociala sammansättning och åt vilket håll de utvecklas kan olika grupper vara inbegripna i den vildaste strid med varandra utan att därför förlora sin karaktär som en variant av centrism.

Även om centrismen i *allmänhet* vanligen tjänar som reformismens vänsteralibi så finns det inte någon färdig formel för att en gång för alla bestämma till vilket av grundlägren, reformism eller marxism, en viss centrism hör. Här är det mer än någonsin nödvändigt att för var gång analysera processens konkreta sammansättning och dess inre utvecklingstendenser. Så kan man med tillräckligt teoretiskt berättigande karakterisera Rosa Luxemburgs politiska misstag som vänstercentristiska. Man kunde gå ännu längre och hävda att merparten av skiljaktligheterna mellan Rosa Luxemburg och Lenin pekar på en viss benägenhet för centrism. Men det är endast de okunniga dumhuvudena och kvacksalvarna i Kominterns byråkrati som har mage att placera Luxemburgismen, som historisk tendens, i kategorin centrism. Det behöver inte påpekas att de nuvarande "ledarna" för Komintern, från Stalin och nedåt, i politiskt, teoretiskt och moraliskt avseende inte ens når denna stora kvinna och revolutionär till knäna.⁷⁸

Kritiker som inte trängt till grunden i denna fråga har mer än en gång under den senaste tiden anklagat mig för att missbruka begreppet "centrism" genom att under denna beteckning sammanföra alltför många tendenser och grupper inom arbetarrörelsen. Som redan sagts har i verkligheten mångfalden typer av centrism sitt ursprung i själva fenomenets natur och alls inte i något missbruk av begreppen. Vi behöver bara erinra oss hur ofta marxisterna har anklagats för att tillskriva småbourgeoisin de mest skilda och motsägande uttryck. Och faktiskt är man i kategorin "småborgerlig" tvungen att innefatta fakta, idéer och tendenser som tycks helt oförenliga vid första påseendet. Som till sin karaktär småborgerliga kan man karakterisera bonderörelsen och *de radikala tendenserna i städernas reformism*. Såväl franska jakobiner som ryska narodniker är småborgerliga. Proudhonisterna är småborgerliga men även blanquisterna. Dagens socialdemokrati är småborgerlig liksom fascismen. Småborgerliga är även de franska anarkosyndikalisterna, "Frälsningsarmén", Gandhis rörelse i Indien osv.⁷⁹ Om vi går till filosofin och konsten så får vi en än mer mångfacetterad bild. Innebär detta att marxismen hänger sig åt en lek med ord? Inte alls. Det innebär endast att småbourgeoisin *till sin sociala natur kännetecknas av den yttersta heterogenitet*. Underst blandas den med proletariatet och sträcker sig in i trasproletariatet, överst övergår den i den

78 **Rosa Luxemburg** (1871 – 1919) föddes i Polen. 1893 var hon med om att grunda det polska socialdemokratiska partiet. 1897 började hon delta i den tyska socialistiska rörelsen och befann sig på partiets revolutionära flygel. Fängslad 1915 bildade hon och hennes medarbetare, bl.a. Liebknecht, Spartakusbund (Spartakusförbundet). När hon befriades av revolutionen i november 1918 bidrog hon till att leda spartakusupproret som krossades tidigt 1919. Under denna period blev Spartakusförbundet det tyska kommunistiska partiet och Rosa Luxemburg den förste redaktören för *Die Rote Fahne*. I januari 1919 mördades hon och Liebknecht av de socialdemokratiska härskarna i Berlin. Hon efterlämnade ett omfattande material av teoretiska, ekonomiska och polemiska skrifter.

79 **Jakobinerna** var medlemmar av jakobinklubben, den franska revolutionens mest radikala fraktion som regerade från Girondens störtande till Thermidor. Narodnikerna (populisterna) var en organiserad rörelse bland ryska intellektuella som drev aktiviteter bland bönderna från 1876 – 1879 då de splittrades i två partier. Ett var extremt anarkistiskt och krossades efter mordet på tsar Alexander II 1881. Det andra partiet leddes av Plekhanov och splittrades på nytt. Plekhanovgruppen blev marxistisk medan högerflygeln utvecklades till det socialrevolutionära partiet. **Proudhonisterna** var anhängare till Pierre-Joseph Proudhon (1809 – 1865), en av anarkismens första teoretiker. **Mohandas Gandhi** (1869 – 1948), ledaren för den motståndsrörelse som senare blev till Indiens kongressparti. Han organiserade en massiv opposition mot det brittiska herraväldet men framhårdade i fredliga icke-våldsmetoder för motståndet.

kapitalistiska bourgeoisin. Den kan stöda sig på gamla produktionssätt men även snabbt utvecklas på grundval av den modernaste industri (den nya ”medelklassen”). Det är inte så underligt att den ideologiskt skimrar i alla regnbågens färger.

Centrismen spelar inom arbetarrörelsen i viss mening samma roll som olika slags småborgerlig ideologi gör i förhållande till det borgerliga samhället som helhet. Centrismen avspeglar proletariats utvecklingsprocesser, dess politiska framgångar likaväl som bakslag samt alla andra samhällsklassers tryck på proletariatet. Inte underligt då att centrismens palett är så färgrik! Men av detta följer inte att man måste ge upp försöken att förstå centrismen utan helt enkelt att man med hjälp av en konkret och historisk analys i varje enskilt fall måste utröna den sanna naturen hos en viss sorts centrism.

Det är inte centrism ”i allmänhet” som den härskande fraktionen i Komintern företräder utan en mycket bestämd historisk form med helt nya men starka sociala rötter. Framför allt är det fråga om *sovjetbyråkratin*. Detta sociala skikt existerar överhuvud taget inte i de stalinistiska teoretikernas skrifter. Vi får bara höra talas om ”leninism”, om ledarskapet, om den ideologiska traditionen, om bolsjevismens anda, om den ogripbara ”generallinjen” men aldrig får vi höra ett ord om funktionären av kött och blod, som andas och lever och som hanterar generallinjen som brandmannen sin spruta.

Men ändå är denna funktionär inte det minsta lik någon fritt svävande ande. Han äter och super, ynglar av sig och lägger sig till med ansenlig kulmage. Han uttalar sig myndigt och självsäkert med klangfylld stämma. Han handplockar folk underifrån som är honom trogna, förblir trogen mot sina överordnade och förbjuder andra att kritisera honom. Och allt detta uppfattar han som generallinjens andemening. Det finns några millioner sådana funktionärer. Några millioner! De är flera än antalet industriarbetare under oktoberrevolutionen. Flertalet av dessa funktionärer deltog aldrig i den klasskamp som är förenad med uppoffringar, självförnekanden och faror. Den övervägande delen av dessa människor började sina politiska liv först i det härskande skiktet. De stöds av statsmakten som garanterar deras levebröd och höjer dem högt över massorna runtom. Så länge de kan stå i givakt ställs de aldrig inför hotet att bli arbetslösa. De grövsta fel förlåts dem så länge de vid lägligt tillfälle är redo att ta på sig rollen som syndabock och på det sättet befria sina närmaste överordnade från ansvar. Kan man då säga att detta millionhövdade härskande skikt har någon social tyngd och politisk betydelse i ett lands liv? Ja eller nej?

Av gammalt vet vi att arbetarbyråkratin och arbetararistokratin utgör opportunismens sociala bas. I Ryssland har detta fenomen antagit en ny skepnad. På den proletära diktaturens grund – i ett efterblivet land omgivet av kapitalism – har för första gången ur arbetarnas övre skikt skapats en mäktig byråkratisk apparat som höjer sig över massorna och talar i deras namn, en apparat som har enorma resurser till sitt förfogande, där man håller varandra om ryggen och som genomsyrar en arbetarregerings politik med sina intressen, metoder och förordningar.

Vi är inga anarkister. Vi inser att det är nödvändigt med en arbetarregering och att därför en byråkrati under en övergångsperiod är historiskt oundviklig. Men vi inser också de faror som ligger i detta, särskilt för ett efterblivet och isolerat land. Det skamligaste misstag en marxist kan göra är att idealisera sovjetbyråkratin. Lenin strävade av all kraft att höja partiet, som en självständigt agerande förtrupp för arbetarklassen, över regeringsapparaten för att kontrollera, inrikta och rena den så att proletariatets intressen – internationellt inte bara nationellt – skulle gå före den härskande byråkratin intressen. Som första villkor för partiets kontroll av regeringen förutsatte Lenin att partiets massor kontrollerade partiapparaten. Om man uppmärksamt läser igenom hans artiklar, tal och brev under sovjetperioden, särskilt under de två sista åren av hans liv, så märker man hur oroligt han gång på gång återkommer till denna brännande fråga.

Men vad hände i den följande perioden? Hela det ledande skikt inom partiet och regeringen som satt vid rodret under revolutionen och inbördeskriget har ersatts, undanröjts och krossats. I deras ställe har den anonyme funktionären trätt. Samtidigt har den kamp mot byråkratiseringen som fördes så intensivt under Lenins livstid, när byråkratin ännu inte vuxit ur barnskorna, helt upphört nu när apparaten vuxit sig skyhögt.

Och vem finns det då som förmår fortsätta denna kamp? Partiet existerar nu inte längre som någon självkontrollerad förtrupp för proletariatet. Partiapparaten har slagits samman med den administrativa apparaten. GPU är inom partiet generallinjens effektivaste instrument. Byråkratin förbjuder inte bara kritik nerifrån mot toppen utan den förbjuder också sina teoretiker att ens tala om och uppmärksamma den. Det vansinniga hatet mot vänsteroppositionen väcks först och främst av att oppositionen öppet talar om byråkratin, om dess särskilda roll och intressen och därigenom avslöjar hemligheten att generallinjen är ett med det nya nationella härskande skiktets kött och blod, som inte på något sätt är det samma som proletariatets.

Byråkratin härleder sin medfödda ofelbarhet ur regeringens proletära karaktär. Hur skulle byråkratin i en arbetarstat kunna urarta? Man ser alltså inte staten och byråkratin som historiska processer utan som eviga kategorier. Hur skulle den heliga kyrkan och dess gudaingivna präster kunna synda? Men om en arbetarbyråkrati som höjt sig över ett proletariat som kämpar i ett kapitalistiskt samhälle kan urarta till ett parti för sådana som Noske, Scheidemann, Ebert och Wels, varför skulle det inte kunna urarta efter att ha höjt sig över ett proletariat som segrat?

Sovjetbyråkratin härskande och okontrollerade ställning befrämjar en mentalitet som på många sätt är rakt motsatt en proletär revolutionärs. Såväl inom inrikes- som utrikespolitiken sätter byråkratin sina egna mål och medel före den revolutionära skolningen av massorna och saknar anknytning till den internationella revolutionens krav. Under loppet av några år har den stalinistiska fraktionen visat att mentaliteten och intressena hos rikebönder, ingenjörer, administratörer, borgerliga kinesiska intellektuella och brittiska fackföreningsfunktionärer ligger den mycket varmare om hjärtat än mentaliteten och behoven hos den okvalificerade arbetaren, fattigbönderna, de upproriska kinesiska nationella massorna, de strejkande britterna osv.

Men varför drev då inte den stalinistiska fraktionen sin nationellt opportunistiska linje ända till slutet? Därför att det är fråga om byråkratin i en *arbetarstat*. Medan den internationella socialdemokratin försvarar den borgerliga maktens grundvalar, tvingas sovjetbyråkratin, så länge den inte åstadkommit en regeringsomvälvning, anpassa sig till de samhällsliga grundvalar som upprättats genom oktoberrevolutionen. Ur detta kan man härleda den stalinistiska byråkratin dubbla inställning och politik. Det enda möjliga uttrycket för denna dubbelhet är centrism men *centrism* på en *arbetarstats* grundvalar.

Medan de centristiska grupperingarna i kapitalistiska länder oftast till sin natur är tillfälliga och övergående eftersom de speglar vissa arbetarskiktets utveckling till höger eller vänster så är centrismen i sovjetrepublikens tappning utrustad med en mycket fastare och mer organiserad bas i form av en mångmillionbyråkrati. Även om denna i sig själv utgör en naturlig miljö för opportunistiska och nationalistiska tendenser, tvingas den i kampen mot kulakerna (rika bönder) bevara grundvalarna för sin hegemoni och även bekymra sig om sin "bolsjevikiska" prestige inom världsrörelsen. Efter sina försök att flirta med Kuomintang och Amsterdambyråkratin,⁸⁰ som på många sätt är själsfränder, så gick sovjetbyråkratin varje gång i hård

80 **Amsterdaminternationalen**, det vanliga namnet på det socialdemokratiskt dominerade internationella fackföreningsförbundet som, med högkvarter i Amsterdam återupprättades i juli 1919.

konflikt med den socialdemokrati som ger uttryck åt världsbourgeoisins fiendlighet mot sovjetstaten. På samma sätt är det med orsakerna till den nuvarande vänstersvängen.

Det karakteristiska i situationen uppstår inte på grund av sovjetbyråkratins påstådda särskilda immunitet mot opportunism och nationalism utan på grund av att den är tvungen att svänga mellan marxism och nationell reformism eftersom den inte kan inta en alltigenom nationellt reformistisk ståndpunkt. Mot bakgrund av dess styrka, tillgångar och de akuta motsättningarna i byråkratins ställning har denna *byråkratiska centrism*s svängningar nått hittills okända dimensioner. Från ultravänsteristisk äventyrspolitik i Bulgarien och Estland⁸¹ till alliansen med Chiang Kai-shek, Radich och Purcell. Från den skamliga förbrödningen med brittiska strejkbrytare till att totalt överge enhetsfrontspolitiken för massorganisationerna.

Den stalinistiska byråkratin överför sina metoder och svängar till andra länder eftersom den inte endast genom partiapparaten leder Komintern utan även förestavar texten. När Stalin var för Kuomintang var Thälmann för Kuomintang. Vid EKKI:s sjunde plenarförsamling 1926 uttalade sig Chiang Kai-sheks ambassadör, Kuomintangdelegaten Shao Li-tsi, mot "trotskismen" i broderlig sämja med Thälmann, Semard⁸² och alla av Remmeles typ. "Kamrat" Shao Li-tsi sade: "Vi är alla övertygade om att Kuomintang under Kominterns ledarskap kommer att fullfölja sin historiska uppgift" (protokollen från sjunde plenum). Detta är ett historiskt faktum!

Om man ögnar igenom *Die Rote Fahne* för år 1926 så kommer man där att finna en mångfald artiklar som alla slår an samma sträng, nämligen att Trotskij, genom att kräva en brytning med det brittiska General Council bestående av strejkbrytare, demonstrerar sin ... mensjevism! Och idag är det redan "mensjevism" att försvara enhetsfronten mellan massorganisationer – d.v.s. att tillämpa den politik som utformades av den tredje och den fjärde kongressen under ledning av Lenin (mot alla Thälmann, Thalheimer, Bela Kun, Frossard och andra).

Dessa halsbrytande svängar skulle ha varit omöjliga om det inte vore så att det inom alla kommunistiska sektioner hade utvecklats en självtillräcklig byråkrati – d.v.s. oberoende av partiet. Här ligger roten till allt ont!

Ett revolutionärt partis styrka utgörs av självständigheten hos dess förtrupp som kontrollerar och väljer ut sin kader samtidigt som den skolar sina ledare och undan för undan upphöjer dem genom sitt förtroende. Detta skapar en obruten länk mellan kadern och massan, mellan ledarna och kadern och det ger hela ledarskapet självtillit. I kommunistpartierna finns inte längre någonting av allt detta! Ledarna utnämns. De handplockar sina medhjälpare. Den stora massan tvingas godta de utnämnda ledarna kring vilka det byggs upp en konstlad publicitet. Kadern är beroende av höjdarna och inte av massorna. För såväl sitt inflytande som sitt livsuppehälle söker de följaktligen sitt stöd utanför massorna. Sina politiska paroller hämtar de inte ur kamperfarenheten utan från telegrafan. Och under tiden samlas avslöjande dokument i hemlighet i Stalins arkiv för att ta till i nödfall. Varje ledare vet att han när som helst kan blåsas bort som ett fjun.

I hela Komintern skapas på detta sätt ett avskilt byråkratiskt skikt som utgör en smittohärd för centrism. Medan den organisatoriskt är mycket stabil och fast eftersom den stöds av byråkratin i sovjetstaten, så utmärks Thälmanns, Remmeles & kompanis centrism av en ytterlig politisk instabilitet. Berövad den tillförsikt som endast kan erhållas ur en organisk

81 **Det estniska upproret** 1924 var ett kupp försök (putsch) – en äventyrlig sammansvärjning bakom ryggen på massorna – i ordets verkliga betydelse. Tidigt på morgonen den 1 december 1924 angrep ca 200 beväpnade kommunister olika regeringsbyggnader och strategiska punkter. De slogs ned inom fyra timmar.

82 **Pierre Semard** (1887 – 1942) var en av ledarna för det franska kommunistpartiet och innehade även poster i fackföreningarna. Han sköts av nazisterna.

förbindelse med massorna, duger den ofelbara CEK (centrala exekutivkommittén ö.a.) endast till ett enormt svängande. Ju mindre förberedd den är för en allvarlig ideologisk kamp desto skickligare blir den att förbanna, insinuera och förtala. Lenins beskrivning av Stalin som ”rå” och ”illojal” karakteriserar detta skikt.

Vänsteroppositionens inställning till den stalinistiska byråkratin bestäms av den karakteristik av den byråkratiska centrismen som här getts. Totalt och ovillkorligt stöd när byråkratin försvarar sovjetrepublikens gränser och oktoberrevolutionens grundvalar. Uttalad kritik när byråkratin genom administrativa svängningar förhindrar försvaret av revolutionen och det socialistiska uppbygget. Skoningslöst motstånd när den genom sitt byråkratiska förmyndarskap bryter sönder det internationella proletariats kamp.

11. Motsättningarna mellan Sovjetrepublikens ekonomiska framgångar och regimens byråkratisering

Det går inte att utforma den revolutionära politikens grundvalar ”i ett enda land”.⁸³ Den tyska revolutionens problem är nu ouplösligt förenade med frågan om den politiska ledningen i Sovjet. Man måste vara helt klar över detta samband.

Den proletära diktaturen är svaret på de besuttna klassernas motstånd. Inskränkningarna i friheten orsakas av revolutionens militära styrelseform, d.v.s. av klasskrigets villkor. Det är med denna utgångspunkt helt självklart att sovjetrepublikens inre stabilisering, dess ekonomiska tillväxt samt försvagningen av motståndet från bourgeoisin, särskilt framgångarna i att ”likvidera” den sista kapitalistklassen, kulakerna, borde resultera i att partiet, facket och sovjetdemokratin blomstrar.

Stalinisterna tröttnar aldrig på att upprepa att ”vi redan nått socialismen”, att den pågående kollektiviseringen innebär att kulakerna likvideras som klass och att nästa femårsplan kommer att slutfölja dessa processer. Men om det nu är så hur kan det då komma sig att just dessa processer ledde till att partiet, fackföreningarna och sovjeterna fullständigt förtrycktes av den byråkratiska apparaten som i sin tur har antagit karaktären av en vulgär bonapartism? Hur kunde partilivet fortsätta i full skala under dagarna av svält och inbördeskrig? Varför föll det inte någon in att ens ifrågasätta om det var tillåtet eller inte att kritisera Lenin eller CEK i dess helhet? Och varför leder nu den minsta meningsskillnad med Stalin till uteslutning ur partiet och till administrativt förtryck?

De imperialistiska regeringarnas krigshot kan inte alls förklara, långt mindre rättfärdiga, den byråkratiska despotismens tillväxt. Om klasserna i ett nationellt socialistiskt samhälle i stort sett har likviderats så skulle det innebära att statens bortdöende inleds. Det socialistiska samhället kan besegra yttre fiender just som ett socialistiskt samhälle och inte som proletär diktatur, långt mindre om den är byråkratiserad.

Men vi talar inte om diktaturens bortdöende. Det är det för tidigt att göra. Vi har ännu inte ”nått socialismen”, Det är något annat vi talar om. Vi vill veta hur man ska förklara diktaturens byråkratiska urartning. Vilket ursprung har de enorma, skriande och förödande motsättningarna mellan framgångarna i det socialistiska uppbygget och den personliga diktatur som stödd på en anonym apparat har tagit struhtag på nationens härskande klass? Hur ska man förklara det faktum att ekonomi och politik utvecklas i rakt motsatta riktningar?

83 **Socialism i ett land**, en teori som proklamerades av Stalin 1924 och som senare inlemrades i Kominterns program och taktik. Under dess ideologiska täckmantel övergavs revolutionär internationalism till förmån för trångsynt nationalism och den användes för att försvara att kommunistpartierna över hela världen omvandlades till redskap för Kremels utrikespolitik.

De ekonomiska framgångarna är mycket stora. Rent ekonomiskt sett är oktoberrevolutionen redan helt berättigad. De höga koefficienterna för ekonomisk tillväxt Utgör ovedersägliga bevis för att de socialistiska metoderna är oändligt överlägsna även när det gäller att lösa de produktionsproblem som i Väst löstes med kapitalistiska metoder. Hur överlägsen kommer då inte den socialistiska ekonomin att vara i utvecklade länder!

Ändå har man ännu inte ens antytt svaret på den fråga som ställts av oktoberrevolutionen.

Utifrån sina anspråk och syften kallar sovjetbyråkratin ekonomin för "socialistisk". Men det räcker inte. Fortfarande äger Sovjetunionens ekonomiska framgångar rum på en låg ekonomisk nivå. Den nationaliserade industrin genomgår stadier som de främsta kapitalistiska länderna sedan länge har passerat. Den arbetarkvinna som står i kö har *sitt eget* mått på socialism och detta "konsumentkriterium" som det föraktfullt kallas av funktionären, är det avgörande i detta sammanhang. I konflikten mellan arbetarkvinnans och byråkratens synsätt ställer vi oss i vänsteroppositionen på arbetarkvinnans sida gentemot den byråkrat som överdriver framgångarna, suddar ut motsättningarna och tar stryptag på arbetarkvinnan om hon skulle våga sig på att kritisera.

Förra året gjordes en tvär vändning från en utjämnad till en differentierad (ackords-) löneskala. Otivelaktigt förhåller det sig så att man inte kan genomföra lika arbetslön när produktivkrafterna och därför den allmänna kulturnivån är lågt utvecklad. Men detta innebär att socialismens problem inte enbart löses genom den samhälleliga ägandeformen utan även kräver en viss teknisk förmåga i samhället. Samtidigt leder den tekniska förmågans tillväxt automatiskt till att produktivkrafterna utvecklas utöver de nationella gränserna.

Efter att ha återgått till ackordslöner som hade övergetts alltför fort, karakteriserade byråkratin den utjämnade lönen som en "kulakprincip". Detta är helt absurt och visar i vilka återvändsgränder av hyckleri och falskhet som stalinisterna försätter sig. De borde ha sagt: "Vi befinner oss ännu långt från socialismen och eftersom vi fortfarande är fattiga så tvingas vi återgå till halvkapitalistiska eller kulak-metoder för att betala arbetet." Vi upprepar att detta inte står i motsättning till det socialistiska målet. Vi har här endast att göra med en oförsonlig motsättning i förhållande till byråkratins verklighetsförfalskning.

Motståndet från den efterblivna ekonomin tvingade fram återgången till ackordslöner. Det kommer att bli fråga om många sådana återtag särskilt inom jordbruksekonomin där man tagit ett alltför långt administrativt steg framåt.

Industrialiseringen och kollektiviseringen genomförs genom att byråkratin ensidigt och okontrollerat bestämmer villkoren för de arbetande massorna. Fackföreningarna har helt berövats varje sätt att påverka sambandet mellan konsumtion och ackumulation. Differentieringen bland bönderna upphävs inte så mycket genom ekonomiska som administrativa metoder. I fråga om klassernas avskaffande ligger byråkratin i sina sociala åtgärder alltför långt före den grundläggande processen, utvecklingen av produktivkrafterna.

Detta leder till att de grundläggande industrikostnaderna ökar, produkternas kvalitet sjunker, priserna höjs och till en brist på konsumtionsvaror samtidigt som det hotar att återinföra arbetslösheten.

Den laddade stämningen i den nationella politiska atmosfären uppstår genom motsättningarna mellan sovjetekonomins tillväxt och byråkratins ekonomiska politik som antingen sackar oerhört långt efter de ekonomiska behoven (1923 – 1928) eller skrämde av detta förhållande, tar ett språng framåt och genom helt administrativa metoder försöker ta igen det som förlorats (1928 – 1932). Även här ser vi en högersväng följt av en vänstersväng. Under båda dessa svängningar står byråkratin i motsättning till den ekonomiska verkligheten och alltså till

stämningarna bland arbetarna som varken tillåts kritisera sackandet efter eller språnget framför.

Byråkratin kan inte utöva sitt tryck på arbetare och bönder på annat sätt än genom att beröva dem all möjlighet att delta i beslut i frågor som rör deras eget arbete och hela deras framtid. Här finns den största faran! Den ständiga fruktan att möta opposition från massorna leder politiskt till att den byråkratiska och personliga diktaturen sluter leden ”med språng”.

Innebär detta att man borde sänka takten i industrialiseringen och kollektiviseringen? Ja, utan tvekan för en viss tid. Men denna period behöver inte vara långvarig. Arbetarnas eget deltagande i ledningen för nationen, dess politik och ekonomi, en verklig kontroll över byråkratin samt en ökande ansvarskänsla hos de ledande i förhållande till de underställda – allt detta skulle utan tvekan ha en gynnsam verkan på själva produktionen. De interna motsättningarna skulle avta, de kostsamma svängningarna inom ekonomin skulle även minska till ett minimum och en sundare fördelning av insatser och utrustning skulle garanteras. I sista hand skulle tillväxttakten höjas. Det är först som sist rådsdemokratien som är den nationella ekonomins livsvillkor. Men byråkratin döljer tvärtom tragiska ekonomiska överraskningar.

När man gör en historisk översikt över papegojornas period i Sovjets utveckling, så är det inte svårt att dra slutsatsen att den grundläggande politiska förutsättningen för regimens byråkratisering var massornas utmattning efter revolutionens och inbördeskrigets påfrestningar. Hungersnöd och epidemier behärskade landet. Politiska frågor sköts i bakgrunden. Alla tankar kretsade kring det dagliga brödet. Under krigskommunismen erhöll alla samma svältranson. Övergången till NEP medförde de första ekonomiska framgångarna.⁸⁴ Ransonerna blev rikligare men det var inte längre alla som fick dem. Återupprättandet av en varuekonomi ledde till att man började beräkna grundkostnaderna, utförde enkla rationaliseringar och eliminerade överskottsarbetskraften från fabrikena. Under lång tid var de ekonomiska framgångarna förenade med en växande *arbetslöshet*.

Man får inte för ett ögonblick glömma att det var arbetslösheten som stärkte apparatens makt. Efter åren av svält stod nu varje proletär på sin arbetsplats i skräck för att förpassas till reservarmén. Självständiga och kritiska arbetare avskedades från fabrikena. Man upprätthöll svarta listor över oppositionsmän. I den stalinistiska byråkratins händer blev detta ett av de viktigaste och mest effektiva vapnen. Utan dessa förutsättningar skulle man aldrig ha lyckats strypa det leninistiska partiet.

De följande ekonomiska framgångarna ledde till att reservarmén av industriarbetare gradvis avvecklades (den dolda överbefolkning på landsbygden som kollektiviseringen döljer, kvarstår ännu i full omfattning). Industriarbetaren fruktar inte längre att han ska kastas ut från fabriken. Genom sin dagliga erfarenhet känner han till att byråkratins bristande förutseende och självsvåld i stor utsträckning hindrat honom att fullgöra sina uppgifter. Sovjetpressen påvisar enskilda arbetsplatser och fabriker där arbetarens initiativ ges otillräckligt spelrum. Som om proletariats initiativ kan begränsas till fabrikena. Som om fabrikena kan vara oaser av industriell demokrati samtidigt som proletariats fullständigt underkuvas inom partiet, råden och fackföreningarna!

84 **Krigskommunism**, benämningen på den mycket hårda politik som bolsjevikerna antog under inbördeskriget. Dessa åtgärder ersattes av den **Nya Ekonomiska Politiken** (NEP) 1921 som antogs för att minska de spänningar mellan bönder och städer som utvecklats under kriget genom rekvisition och konfiskation av säd och matvaror. NEP tillät ett visst mått av fri handel för att uppmuntra industrialisering och återuppbyggnad. Politiken utformades så att den skulle motverka den inbyggda faran för ett återupprättande av kapitalismen. Trots detta var NEP-männen – som gynnades av politiken – ofta invecklade i spekulationer och skumraskaffärer och blev till ett konservativt skikt i det ryska samhället.

Proletariatets allmänna medvetande är inte längre vad det var 1922 – 1923. Proletariatet har tillväxt såväl i antal som kulturellt. När man väl har genomfört den enorma bedriften att återställa och utveckla den nationella ekonomin, upplever arbetarna nu att deras självförtroende återställs och utvecklas. Denna växande självtillit börjar gå över i ett missnöje med den byråkratiska regimen.

Strypningen av partiet och den abnorma tillväxten av det personliga styret och godtycket kan vid första påseende ge upphov till tanken att sovjetsystemet försvagas. Men så är det inte. Sovjetsystemet har blivit mycket starkare men samtidigt har motsättningen skärpts enormt mellan detta system och byråkratins järnhand. Med förvåning ser den stalinistiska apparaten *hur ekonomiska framgångar undergräver dess ställning i stället lär att stärka den*. I kampen för sina ställningar tvingas den att allt hårdare dra åt tumskrubarna och förbjuda alla former av "självkritik" vid sidan av det underdåniga smicker som riktas till ledarna.

Det är inte första gången i historien som den ekonomiska utvecklingen har kommit i motsättning till de politiska villkor inom vars ramar den uppnås. Men man måste klart inse precis vilka av dessa villkor som ger upphov till missnöje. Den förestående oppositionsvågen riktar sig inte på minsta vis mot de socialistiska uppgifterna, sovjetsystemet eller det kommunistiska partiet. Missnöjet riktar sig mot apparaten och dess personifiering, Stalin. Därav denna nya fas i den rasande kampen mot de så kallade "trotskistiska kontrabanden".

Fienden hotar att bli oövervinnlig. Han är överallt och ingenstans. Han dyker upp i fabriker och skolor, han tränger in i historiska tidskrifter och i alla läroböcker. Vad detta innebär är att fakta och dokument dömer byråkratin och avslöjar dess vacklan och misstag. Man kan inte lugnt och objektivt erinra sig den tid som gått utan måste omforma det förflutna och täta alla sprickor genom vilka det annars skulle kunna sippra ut misstankar att apparaten och dess ledare inte är ofelbara. Framför oss har vi alla kännetecken på en härskande kast som tappat huvudet. Till och med Jaroslavskij⁸⁵ visar sig vara otillförlitlig. Detta är inga tillfälligheter, varken bagateller eller personliga gräl. Kärnpunkten ligger i det faktum att de ekonomiska framgångar som till en början stärkte byråkratin, nu genom dialektiken i sin utveckling kommer i motsättning till byråkratin. Det är därför som den tre eller fyra gånger om förintade och begravda "trotskismen" på den senaste partikonferensen d.v.s. den stalinistiska apparatens konferens, förklarades vara "den borgerliga kontrarevolutionens förtrupp".

Denna dumma och politiskt föga skräckinjagande resolution avslöjar några av Stalins "konkreta" planer vad gäller personlig hämnd. Inte för inte varnade Lenin för att utnämna Stalin till generalsekreterare. "Denna kock kommer endast att laga bitande anrättningar.. ." Kocken har ännu inte helt uttömt sina kulinariska färdigheter.

Men trots åtdragningen av alla teoretiska och administrativa tumskuvar så närmar sig Stalins personliga diktatur klart sin nedgång. Apparaten spricker i alla fogar. Den spricka som kallas Jaroslavsky är bara en av hundra ännu namnlösa sprickor. Det förhållande att den nya politiska krisen förbereds mot bakgrund av den sovjetiska ekonomins uppenbara och odiskutabla framgångar, proletariatets numerära tillväxt och de begynnande framgångarna i kollektivjordbruket – detta utgör en tillräcklig garanti för att förintandet av det byråkratiska enväldet inte kommer att innebära att sovjetsystemet faller samman, vilket var en fara för tre eller fyra år sedan, utan tvärtom att det frigörs, utvecklas och blomstrar.

Men just i denna sista fas kan den stalinistiska byråkratin förorsaka mycket ont. För den har prestigefrågan nu blivit den centrala politiska frågan. Om opolitiska historiker utesluts ur

85 **Emelyan Jaroslavskij** (1878 – 1943) var en av Stalins litterära hantlangare som författade förfalskad historia. Han föll i onåd 1930 – 1931 när hans penna inte hann med att registrera stalinismens alla omsvängningar.

partiet endast därför att de visat sig oförmögna att sprida glans över Stalins bedrifter 1917 hur kan denna tarvliga regim då tillåta att de misstag den begått 1931 – 1932 erkänns? Kan den överge sin teori om socialfascismen? Kan den rentvå Stalin som sammanfattade den tyska situationen så här: ”Låt fascisterna komma först, så kommer vi sedan.”

De objektiva förhållandena i Tyskland är i sig själva så tvingande att det tyska kommunistpartiets ledning, om det haft den nödvändiga handlingsfriheten utan tvekan t.o.m. nu skulle ha orienterat sig åt vårt håll. Men de är inte fria. När Vänsteroppositionen för fram de idéer och paroller som prövats i segern 1917 så beordrar stalinistklickens som avledningsmanöver per telegraf en internationell kampanj mot ”trotskismen”. Denna kampanj bedrivs inte mot bakgrund av den tyska revolutionens problem d.v.s. frågor på liv och död för världsproletariatet utan på grundval av en eländig och falsk artikel av Stalin om frågor rörande bolsjevismens historia. Det är svårt att tänka sig ett större gap mellan å ena sidan tidens krav och det officiella ledarskapets obetydliga ideologiska tillgångar å den andra. Så förnedrande, ovärdig och samtidigt så djupt tragisk är Kominterns ställning.

Problemet med den stalinistiska regimen och problemet med den tyska revolutionen är helt ouplösligt förenade. Kommande händelser kommer att knyta upp eller hugga itu denna knut – i den ryska såväl som den tyska revolutionens intressen.

12. Brandleriterna (KPO) och den stalinistiska byråkratin

Det varken finns eller kan finnas någon motsättning mellan sovjetstatens och det internationella proletariats intressen. Men det är helt fel att tillämpa denna lagbundenhet på den stalinistiska byråkratin vars regim hamnar i en allt större motsättning till såväl Sovjetunionens som världsrevolutionens intressen.

Hugo Urbahns kan inte erkänna den proletära staten som sovjetbyråkratins sociala bakgrund. Tillsammans med Otto Bauer har Urbahns skapat föreställningen om en stat som står över klasserna men till skillnad från Bauer ser han inte sitt exempel i Österrike utan i den nuvarande sovjetrepubliken.

Å andra sidan har vi Thalheimer som påstår att ”den trotskistiska uppfattningen om Sovjetunionen som ifrågasätter (?) sovjetstatens proletära karaktär (?) och det ekonomiska uppbyggets socialistiska karaktär” (*Arbeiterpolitik*, 10 jan. 1932) är av ”centristisk” karaktär. Med detta visar Thalheimer endast hur hårt han definierar *sovjetbyråkratin som en arbetarregering*. Han begär att man inte ska se på Sovjetunionen ur det internationella proletariats synvinkel utan enbart genom den stalinistiska fraktionens färgade glasögon. Med andra ord resonerar han inte som den proletära revolutionens teoretiker utan som den stalinistiska byråkratins lakej. Förolämpad och i onåd, men lika fullt en lakej som väntar på syndernas förlåtelse. I ”opposition” vågar han därför inte så mycket som nämna byråkratin vid namn. Liksom Jehova skulle den inte förlåta detta. ”Du skall inte missbruka mitt namn”.

Så ser dessa två poler bland de kommunistiska grupperingarna ut. Den ena kan inte se skogen för bara träd, den andra hindras av skogen att urskilja träden. Men det är absolut inte oväntat att Thalheimer och Urbahns finner sig vara syskonsjälar och rentav sluter sig samman – gentemot den marxistiska bedömningen av sovjetstaten.

Ett ytligt, till intet förpliktigande stöd till ”det ryska experimentet” har under senare år blivit ganska vanligt förekommande och lättköpt. Ingenstans i världen råder det någon brist på radikala och halvradikala, humanitära och pacifistiska ”modesocialister”, journalister, turister och *artister* som i förhållande till Sovjet och Stalin antar samma inställning av villkorlös uppskattning som brandleriterna. Bernhard Shaw som på sin tid våldsamt kritiserade Lenin och författaren av dessa rader, är nu helhjärtad för Stalins politik. Maxim Gorkij som under

Lenins tid stod i opposition till kommunistpartiet, är nu helhjärtat för Stalin. Barbusse som gick hand i hand med de franska socialdemokraterna stöder Stalin. Den amerikanska månadstidskriften *New Masses*, en tidskrift för andra rangens småborgerliga radikaler, försvarar Stalin mot Rakovskij. I Tyskland finner Ossietzky, som med sympati citerat min artikel om fascismen, det nödvändigt att anmärka att jag är orättvis i min kritik av Stalin.⁸⁶ Gamle Ledebour säger: ”Vad gäller huvudfrågan i dispyten mellan Stalin och Trotskij nämligen om socialiseringen kan påbörjas och lyckligt slutföras i ett land, så står jag helt på Stalins sida.” Det finns ett *oändligt* antal sådana exempel. Alla dessa ”vänner” till Sovjet närmar sig sovjetstatens problem utifrån, som observatörer, sympatisörer och ibland som *flanörer*. Visst är det mer till ens fördel om man är vänligt inställd till den sovjetiska femårsplanen istället för till aktiebörsen i New York. Men denna medelklassens passiva vänstersympati är ändå alltför fjärran från bolsjevismen. Ett första större misslyckande från Moskvas sida och större delen av denna publik sprids som agnar för vinden.

Men hur ska man kunna skilja brandleriternas uppfattning om sovjetstaten från den som alla dessa ”vänner” har? Endast genom sin mindre grad av ärlighet? Ett sådant stöd kan sovjetrepubliken både ha och mista. Och Thalheimer kan inte annat än väcka motvilja när han undervisar oss, vänsteroppositionen, de ryska bolsjevikleninisterna, om vilken inställning vi borde ha till Sovjetunionen.

Rakovskij var direkt ansvarig för försvaret av den ryska revolutionens gränser. I den nationella sovjetiska ekonomins första steg deltog han liksom i utformandet av politiken gentemot bönderna. Han tog initiativet till kommittéerna för jordlösa bybor (fattigbönder) i Ukraina. Han ansvarade för att tillämpa NEP-politiken under de speciella förhållandena i Ukraina och han känner till varje minsta vändning i denna politik. Även nu, från Barnaul, följer han den med passionerat intresse och dag för dag varnar han för misstag och föreslår de riktiga tillvägagångssätten. Kote Tsintsadze, den gamle kämpen som dog i exil, Muralov, Carl Gruenstein, Kasparova, Sosnovskij, Kossior, Aussem, far och son Elzin, Dingelstedt, Shumskaya, Solntzev, Stopalov, Poznanskij, Sermux, Blumkin som sköts av Stalin, Butov som Stalin torterade till döds i fängelset och tiotals, hundratals, tusentals andra som kastats i fängelse eller drivits i exil – ja, dessa är alla kämpar från oktoberupproret och inbördeskriget. Alla har de deltagit i det socialistiska uppbygget utan att hejdas av några svårigheter, alltid beredda att på minsta tecken ställa upp i första ledet.⁸⁷ Ska de nu undervisas av Thalheimer för att lära sig den rätta inställningen till arbetarstaten?

I Stalins politik har allt som är progressivt utvecklats av vänsteroppositionen för att sedan snappas upp av byråkratin. Med år i fängelse och exil betalar vänsteroppositionen priset för att

86 **Maxim Gorkij** (1868 – 1936), rysk författare. Som pacifist motsatte han sig den ryska revolutionen men försonade sig senare med den och blev 1919 medlem av Petrogradsovjeten. Han lånade sitt namn och gav sitt stöd åt stalinistiska fredskongresser och liknande aktiviteter.

Henri Barbusse (1873 – 1935), en pacifistisk romanförfattare som gick med i franska kommunistpartiet 1923 och blev litterär redaktör för *l'Humanite* 1926. Han författade biografier över Stalin och Kristus och initierade kongresser mot krig och fascism i Amsterdam och Paris som förebådade folkfrontsperioden.

Christian G. Rakovskij (1873 – 1942), en framträdande bolsjevik som hade varit ordförande för sovjeten i Ukraina (1919 – 1923) och senare ambassadör i Frankrike. Uteslöts 1927 tillsammans med vänsteroppositionen och skickades i exil till Barnaul i Sibirien där han kvarstod i opposition och skrev kritiska brev om stalinismen fram till 1934 då han togs tillbaka. Han dömdes till tjugo års fängelse i den tredje moskvaprocessen (1938). Tidpunkten för hans död är oviss.

Carl von Ossietzky (1889 – 1938), ledande pacifistisk intellektuell, redaktör för tidskriften *Die Weltbuehne* (i vilket kap. 10 ur hans bok ”Det tyska pusslet” publicerades) och svarande i en uppseendeväckande förräderirättegång 1932. Han förlorade målet, sattes i fängelse och greps av SA när Hitler kom till makten. Han vann Nobelpriset 1936 när han låg på fängelsesjukhuset med tuberkulos. Han frisläpptes kort därefter men dog 1938 av tuberkulos.

87 Dessa Stalins offer var nästan alla nära medarbetare till Trotskij i vänsteroppositionen i Ryssland.

man tagit initiativet till den planerade ekonomin, en högre utvecklingstakt, kampen mot kulakerna och för en bredare kollektivisering. På vilket sätt har dessa villkorslösa supportrar och förstående vänner, inklusive brandleriterna, bidragit till Sovjets ekonomiska politik? När allt kommer omkring – inte på något sätt! Bortom deras vaga och okritiska stöd till allt som görs i Sovjet döljer sig inte någon som helst internationell entusiasm, utan endast ljum sympati. Allting utspelas ju utanför deras eget fosterlands gränser. Brandler och Thalheimer antyder och säger ibland rakt ut: ”För oss tyskar skulle givetvis Stalins regim knappast gå an men för ryssarna är den god nog!”

Reformisterna ser den internationella situationen som en summa av nationella situationer. Marxisterna ser den nationella politiken som en funktion av den internationella. KPO (Brandleriterna) intar i denna avgörande fråga en nationell, reformistisk ståndpunkt d.v.s. i handling, om än inte i ord, avvisar man internationella principer som rättesnöret för den nationella politiken.

Thalheimers närmaste anhängare och kollega var Roy.⁸⁸ Hans politiska program för Indien liksom för Kina härleddes helt ur den stalinistiska idén om ”arbetar- och bondepartier” i östern. Under ett antal år framträdde Roy som propagandist för ett nationellt demokratiskt parti i Indien. Med andra ord, inte som en proletär revolutionär utan som en småborgerlig nationell demokrat. Detta inverkade inte på något sätt på hans aktiva deltagande i brandleriternas centrala ledning.⁸⁹

Brandleriternas nationella opportunistik avslöjar sig brutalast i deras inställning till Sovjetunionen. Om man tar dem på orden så skulle den stalinistiska byråkratin inte göra några som helst misstag på sin egen bakgård. Men på något sätt blir ledningen för en helt likartad stalinistisk fraktion ödesdiger för Tyskland. Hur kan det komma sig? För det rör sig inte om Stalins personliga misstag som närs av att han inte känner till andra länder utan det är fråga om en särskild sorts misstag, det gäller en hel inriktning. Thälmann och Remmele känner Tyskland lika väl som Stalin känner Ryssland och lika väl som Cachin, Semard eller Thorez⁹⁰ känner Frankrike. Tillsammans bildar de en internationell fraktion och utformar politiken för olika länder. Men det tycks som om denna politik som är oklanderlig i Ryssland är förödande för revolutionen i alla andra länder.

Brandlers ståndpunkt blir särskilt olycklig om den omsätts i Sovjetunionen där en brandlerit är tvungen att ge Stalin ett villkorslöst stöd. Radek som i grunden alltid stod närmare Brandler än vänsteroppositionen kapitulerade för Stalin. Brandler kunde inte göra annat än att bifalla detta. Men efter kapitulationen tvingade Stalin Radek att förklara Brandler och Thalheimer för ”socialfascister” Den stalinistiska regimens platoniska friare i Berlin försöker inte ens krypande ta sig ur dessa förnedrande motsättningar. Men t.o.m. utan kommentarer är den praktiska målsättningen uppenbar. ”Om ni sätter mig i ledningen för partiet i Tyskland”, säger Brandler till Stalin, ”så skall jag å min sida förbinda mig att erkänna er ofelbarhet vad gäller

88 **Manbendra Nath Roy** (1893 – 1953) var en ledande indisk kommunist. Redan vid Kominterns andra världskongress förde han fram tankar på att samarbeta med borgerliga nationalistiska element i kampen för oberoende. Han gick med i Bucharins högeropposition och blev brandlerit. På senare år övergav han helt socialismen.

89 MacDonalds regering har nyligen dömt Roy till många års fängelse. Kominterns press känner sig inte ens tvingade att protestera mot detta. Det går bra att knyta nära kontakter med Chiang Kai-shek, men man kan absolut inte försvara den indiske brandleriten Roy mot de imperialistiska slaktarna.” - Trotskijs anmärkning.

90 **Maurice Thorez** (1900 – 1964) blev 1924 en av ledarna för franska kommunistpartiet, gav under kort tid uttryck för sympati för vänsteroppositionen men anslöt sig sedan till stalinismen 1925. Han var det franska partiets generalsekreterare från 1930. Åren under andra världskriget tillbringade han i Moskva. Han återvände för att ta en ministerpost först i de Gaulles och sedan i Ramadiers regeringar varifrån han uppmanade motståndsgrupperna att upplösa sig och bekräftade order att sända franska trupper till Indokina. Han navigerade framgångsrikt genom avstaliniseringen och förblev partiets ledare fram till sin död.

ryska frågor förutsatt att ni tillåter mig att genomföra min egen politik i tyska frågor.” Kan man ha någon respekt för sådana ”revolutionärer”?

Men brandleriterna kritiserar också Kominterns politik på ett ytterst ensidigt och teoretiskt oärligt sätt. Dess enda brist tycks vara ”ultravänsterism”. Men kan någon anklaga Stalins fyraårspakt med Chiang Kai-shek för att vara ”ultravänsteristisk”? Kan man kalla bildandet av bondeinternationalen för ultravänsteristisk? Kan alliansen med strejkbrytarna i General Council hänföras till puscharm (kuppmentalitet ö.a.)? Eller upprättandet av arbetar-bondepartier i Asien och jordbrukar-arbetarpartiet i Förenta staterna?⁹¹

Och vilken är den stalinistiska ultravänsterismens sociala innebörd? Vad är den för något? En tillfällig sinnesstämning? En hastigt påkommen sjukdom? Hos teoretikern Thalheimer söker man förgäves efter ett svar.

Samtidigt har vänsteroppositionen för länge sedan löst gåtan: det är fråga om centrismens vänstergir. Men just denna definition som utvecklingen under de senaste nio åren har besannat kan brandleriterna inte godta eftersom den även tar kål på dem själva. De följde den stalinistiska fraktionen i alla dess *högersvingar* men protesterade mot *vänstersvingarna* och visade därigenom att de utgör centrismens högerflygel. Att de bröts loss från huvudstammen som en torr gren – det ligger i sakens natur. Under en snabb utveckling av centrismen skalas oundvikligen grupper och skikt av till såväl höger som vänster.

Det ovan sagda innebär inte att brandleriterna hade fel i precis allt. Inte alls. Jämfört med Thälmann och Remmele har de haft och har fortfarande rätt på många punkter. Det ligger inget ovanligt i detta. I sin kamp mot adventurism (äventyrspolitik, ö.a.) kan opportunisterna inta riktiga ståndpunkter. Och omvänt kan en ultravänsteristisk riktning korrekt fånga ögonblicket för övergången från kampen om massorna till kampen om makten. I slutet av 1923 gav ultravänsteristerna, i sin kritik av Brandler, uttryck för många riktiga idéer vilket inte hindrade dem från att 1924 – 25 begå de grövsta misstag. Det faktum att brandleriterna i sin kritik av apspelet under ”den tredje perioden” återupprepade ett antal gamla men riktiga uppfattningar bevisar inte att deras allmänna linje är riktig. Man måste analysera varje grupps politik under olika faser, såväl under försvarskamp som under offensiv, såväl under hög- som lågvatten, under de förhållanden som råder i kampen för att vinna massorna och under den direkta maktkampens villkor.

Ett marxistiskt ledarskap kan inte specialisera sig på enbart defensiv eller offensiv, eller enhetsfront, eller generalstrejk. För att på ett riktigt sätt kunna tillämpa alla dessa metoder måste man kunna göra en syntes av hela situationen, analysera dess drivkrafter och särskilja faser och omsvingningar samt på denna analys förmå bygga ett system av handlingar som svarar mot situationen och förbereder nästa fas.

Brandler och Thalheimer anser sig nästan ha monopol på ”kampen om massorna”. Helt allvarligt hävdar dessa herrar att vänsteroppositionens argument för enhetsfrontspolitiken är ett plagiat på deras – brandleriternas – uppfattningar. Man ska inte neka någon rätten att vara anspråksfull! Föreställ er t.ex. att när ni förklarar för Heinz Neumann vad han gör för fel vid

91 **Bondeinternationalen** (Krestintern) som bildades av Komintern 1923 var ett experiment utan större framgång. Den försvann utan publicitet någon gång under det sena 1920-talet eller i början av 1930-talet. Det Bonde-arbetarparti som Trotskij syftar på är the Federated Farmer-Labor Party (förenade bonde-arbetarpartiet) en kortlivad konstruktion av det amerikanska kommunistpartiet som en opportunistisk manöver för att fånga upp LaFollettes reformrörelse. LaFollette vägrade dock att låta sig fångas upp och Bonde-arbetarpartiet upprättade en lista som toppades av en annan kandidat. Mindre än en månad efter det att Bonde-arbetarpartiet bildats bad Komintern (på Trotskij's begäran) det amerikanska kommunistpartiet dra sig ur. KP drog tillbaka kandidaterna för Bonde-arbetarpartiet och tillkännagav att man skulle driva en kampanj i sitt eget namn med sina egna kandidater. Då upplöstes det förenade bonde-arbetarpartiet.

multiplikation så dyker det upp en tapper matematiklärare och talar om för er att ni plagierar eftersom han minsann är ut och är in förklarar räknekonstens mysterier på precis samma sätt.

I den nuvarande långtifrån komiska situationen har brandleriternas anspråk i alla fall gett mig en glad stund. Dessa herrars strategiska vishet är inte äldre än Kominterns tredje kongress. Mot den då existerande ”vänsterflygeln” försvarade jag då elementa rörande kampen om massorna. I min bok ”Den nya kursen” (*Kampen mot Stalin – 1923*, Bokförlaget Röda Rummet 1982) som ägnades en populär framställning av enhetsfrontspolitiken och som Komintern på sin tid publicerade på olika språk, betonade jag på alla tänkbara sätt det grundläggande i de idéer som framställdes. Så kan vi t.ex. på sid. 70 i den tyska utgåvan läsa: ”Med utgångspunkt från seriösa revolutionära erfarenheter så är allt som sagts elementära sanningar. Men vissa av kongressens ’vänsterelement’ har i denna taktik upptäckt en glidning åt höger.” . . . Bland dessa vissa element fanns Thalheimer själv tillsammans med Zinovjev, Bucharin, Radek, Maslow och Thälmann.

Anklagelsen för plagiat är inte den enda anklagelsen. Efter att ha stulit Thalheimers andliga egendom tycks det som om oppositionen givit den en opportunistisk uttolkning. Detta märkliga påstående kan uppmärksammas eftersom vi då under diskussionens gång kan ställa frågan om fascismens politik i skarpare belysning.

I en tidigare pamflett uttryckte jag tanken att Hitler inte kan komma till makten på ett parlamentariskt sätt. Även om vi antar att han kan mönstra sina 51 % av rösterna, så kommer tillväxten av de ekonomiska och skärpningen av de politiska motsättningarna nödvändigtvis att leda till ett öppet utbrott innan detta ögonblick uppnås. Brandleriterna tillskriver mig därför idén att nationalsocialisterna kommer att lämna arenan ”utan att det behövs utomparlamentarisk massaktion från arbetarnas sida”. Är detta bättre än lögnerna i *Die Rote Fahne*?

Utifrån det omöjliga i att nationalsocialisterna kommer till makten ”på fredligt sätt” härledde jag oundvikligheten av andra sätt att ta makten: antingen genom att direkt störta regeringen eller genom en koalitionsfas med påföljande oundviklig regeringsomvälvning. Endast i ett enda fall hade fascismen kunnat förintä sig själv på ett smärtfritt sätt: Om Hitler 1932 tillämpat samma politik som Brandler tillgrip 1923. Utan att överskatta de nationalsocialistiska strategierna är jag ändå övertygad om att de är mer förutseende och av hårdare virke än Brandler & Co.

Ännu allvarligare är Thalheimers andra argument: att frågan om huruvida Hitler når makten på parlamentariskt eller annat sätt inte har någon som helst betydelse eftersom det inte förändrar fascismens ”väsen” som i vilket fall endast kan stabilisera sitt herradöme på arbetarorganisationernas ruiner. ”Skillnaden mellan Hitlers författningens enliga och författningsvidriga maktövertagande kan arbetarna lugnt överlämna till Vorwaerts redaktörer att forska i.” (*Arbeiterpolitik*, 10 januari). Om de mer avancerade arbetarna lyssnade till Thalheimer skulle Hitler ofelbart skära halsen av dem. För vår vise magister är endast fascismens ”väsen” betydelsefullt och han överlämnar åt redaktörerna på *Vorwaerts* att bedöma hur detta ”väsen” kommer att realiseras. Men kärnpunkten är att fascismens ”folkmordsväsen” endast blir påtagligt efter det att den kommit till makten. Och uppgiften är just att förhindra den att nå makten. För att göra detta måste man förstå fiendens strategi och förklara den för arbetarna. Hitler gör sitt bästa för att ge sken av att hålla sig till de konstitutionella kanalerna. Endast en pedant och självutnämnd ”materialist” kan tro att ett sådant agerande inte gör något intryck på massornas medvetande. Hitlers författningstrohet syftar inte bara till att hålla dörren öppen för en allians med centristerna utan också till att lura socialdemokraterna, eller för att vara mer exakt, till att göra det lättare för socialdemokratins ledare att lura arbetarna. Om Hitler svär att han endast kommer att ta makten på ett

författningsenligt sätt så är det klart att faran för fascism idag inte är så stor. I varje fall finns det tillräckligt med tid att ytterligare några gånger i olika sorters val bekräfta styrkeförhållandena. Under täckmantel av en författningsenlig inriktning som invagar hans motståndare i säkerhet förbehåller sig Hitler möjligheten att slå till vid lägligt tillfälle. Hur enkel denna militära list än är i sig själv så har den en väldig kraft eftersom den inte bara bygger på de mellanliggande partiernas psykologi – de som skulle vilja lösa frågan fredligt och lagligt – utan också, vilket är farligare, på de nationella massornas lättrogenhet.

Det är också nödvändigt att tillägga att Hitlers manöver är tvåeggad: Han lurar inte bara sina motståndare utan också sina anhängare. Och samtidigt är kampanjen nödvändig för varje strid särskilt om den är offensiv. Denna kan bara bibehållas om man bibringar sin armé insikten att en öppen kamp är oundviklig. Detta betyder att Hitler inte alltför länge kan dra ut på sin ömma romans med Weimar-författningen utan att demoralisera sitt folk. I sinom tid måste han dra fram kniven ur skjortärmen.

Det räcker inte att bara förstå fascismens ”väsen”. Man måste kunna bedöma den som ett levande politiskt fenomen, som en medveten och förslagen fiende. Vår magister är alltför ”sociologisk” för att vara revolutionär. Står det inte i själva verket klart att Thalheimers djupsinne ingår i Hitlers beräkningar som en gynnsam faktor. För om man kopplar samman Vorwaerts sätt att sprida konstitutionella illusioner med den sårbarhet för fiendens militära list som orsakas av dessa illusioner så visst hjälps fienden.

En organisation kan vara betydelsefull antingen genom sin breda anslutning eller p.g.a. innehållet i de idéer som den förmår tillföra arbetarrörelsen. Brandleriterna har varken det ena eller det andra. Men med vilket högrävande förakt utbreder sig inte Brandler och Thalheimer ändå om det centristiska träsket SAP! Om man jämför dessa två organisationer – SAP och KPO – så ligger dock alla fördelarna hos den förra. SAP är inte ett träsk utan rinnande vatten. Den flyter från höger mot vänster, till kommunismen. Vattnet har inte renats, det finns mycket skräp och slamm i det, men det är inget träsk. Beteckningen ”träsk” passar mycket bättre på Brandler-Thalheimers organisation som kännetecknas av en total ideologisk stagnation.

Inom KPO-gruppen har det länge funnits en opposition som framför allt är missnöjd med det faktum att deras ledare försökt anpassa sin politik, inte så mycket efter de objektiva förhållandena som efter stämningarna vid den stalinistiska generalstaben i Moskva.

Att Walcher-Frölichs m.fl.⁹² opposition under ett antal år har tolererat Brandler-Thalheimers politik, en politik som särskilt i förhållande till Sovjet inte bara var felaktig utan också medvetet hycklande och politiskt oärlig – detta kommer ingen att räkna till den gruppens fördel som nu har brutit sig loss. Men det faktum kvarstår, att Walcher-Frölichs grupp äntligen har insett den totala hopplösheten hos en organisation vars ledare följer sina överordnades minsta vink. Minoriteten ser det som nödvändigt att föra en oberoende och aktiv politik, inte i förhållande till stackars Remmele, utan gentemot den stalinistiska byråkratins inriktning och herravälde i Sovjet och i Komintern. Om vi, mot bakgrund av ännu ganska otillräckligt material tolkar Walcher-Frölichs ståndpunkt korrekt så innebär den i detta avseende ett steg framåt. Men efter att ha brutit med en uppenbarligen död grupp så står minoriteten först nu inför frågan om en *ny* inriktning, nationellt och särskilt internationellt.

92 **Jakob Walcher** (1887 –1970) var spartakist, en av grundarna av tyska kommunistpartiet och senare brandlerit. Han bröt 1931 med KPO tillsammans med Frölich och ledde en gruppering som gick till SAP. Efter andra världskriget återvände han till stalinisterna och tog befattningar i Östtyskland.

Paul Frölich (1884 – 1953) var också en av det tyska kommunistpartiets grundare, brandlerit och ledare för SAP. Han emigrerade 1933 och skrev ett flertal böcker bl.a. en biografi över Rosa Luxemburg. Han dog i Västtyskland 1953.

Så vitt man kan bedöma ser den minoritet som burit som sin huvuduppgift under den omedelbara framtiden att inrikta sig på SAP:s vänsterflygel och att sedan man vunnit det nya partiet för kommunismen, med dess hjälp bryta upp KPD:s (det tyska kommunistpartiet ö.a.) byråkratiska konservatism. I dess allmänna och obestämda form är det omöjligt att kommentera denna plan eftersom de grundläggande principer som minoriteten står på fortfarande är oklara liksom de metoder den tänker sig att tillämpa i kampen för dessa principer. En plattform. är oundgänglig! Vi avser inte ett dokument som upprepar den kommunistiska katekesens elementa utan tydliga och konkreta svar på de frågor angående den proletära revolutionen som har plågat kommunismens led under de senaste nio åren och som än idag bevarar sin brinnande aktualitet. I avsaknad av en sådan kommer man endast att uppgå i SAP och hindra, inte underlätta dess utveckling mot kommunism.

Vänsteroppositionen kommer uppmärksamt och utan några förutfattade meningar att följa minoritetens utveckling. Mer än en gång i historien har splittringen inom en livlös organisation givit upphov till en progressiv utveckling för dess livsdugliga del. Vi skulle verkligen bli glada om denna lag bekräftades även i detta fall i minoritetens utveckling. Men endast framtiden kan ge svaret.

13. Strejkstrategi

På det fackliga området har den kommunistiska ledningen totalt förvirrat partiet. Den vanliga inriktningen under ”den tredje perioden” var för uppbygget av parallella fackföreningar. Man antog att massrörelsen skulle översvämma de gamla organisationerna och att RGO:s (den revolutionära fackföreningsoppositionen) kommittéer skulle ta initiativet i den ekonomiska kampen. Det var bara en liten struntsak som fattades för att denna plan skulle förverkligas nämligen massrörelsen. Vårfloden spolar bort många stängsel. Lozovskij beslutar sig därför för att riva stängslet och hoppas att vårfloden kommer!

De reformistiska fackföreningarna har överlevt. Kommunistpartiet lyckades bli utkastat från fabriken. Därefter började man göra vissa korrigeringar i fackföreningspolitiken. Kommunistpartiet har vägrat att uppmana de oorganiserade arbetarna att gå med i reformistiska fackföreningar. Men man har även satt sig emot att arbetare lämnar fackföreningarna. Samtidigt som man bygger parallella organisationer har man återupptagit parollerna om en kamp om inflytandet inom de reformistiska fackföreningarna. Hela konstruktionen är perfekt självförstörande.

Die Rote Fahne beklagar sig över att många kommunister anser det meningslöst att delta i reformistiska fackföreningar. ”Varför ska vi dra igång det gamla skrället igen”, säger de. Och varför egentligen? Om man på allvar tänker ta kamp om kontrollen av de gamla fackföreningarna så borde man uppmana de oorganiserade att gå med i dem. Det är just dessa nya skikt som kan ge vänsterflygeln sitt stöd. Men då kan man inte bygga parallella fackföreningar d.v.s. skapa konkurrerande organ för att rekrytera arbetarna.

Den politik som anbefalls uppifrån för arbetet inom de reformistiska fackföreningarna ligger på samma nivå som resten av den hopplösa röran. Den 28 januari läxar *Die Rote Fahne* upp de kommunistiska medlemmarna i metallarbetarnas fackförening i Düsseldorf eftersom de för fram parollen: ”Skoningslöst krig mot fackföreningsledarnas deltagande” i stödet till Brüningregeringen. Sådana ”opportunistiska” krav är inte tillåtna eftersom de förutsätter (!) att reformisterna kan vägra stöda Brüning och hans undantagslagar. Detta låter verkligen som ett dåligt skämt! *Die Rote Fahne* anser att det räcker att komma med tillmälen mot ledarna men förbjuder att de utsätts för massornas politiska prövning.

Och samtidigt är det just inom fackföreningarna som ett utomordentligt fruktbart fält nu står öppet för handling. Medan det socialdemokratiska partiet fortfarande har utrymme att lura

arbetarna med politiskt tjo och tjim så står fackföreningarna inför en dyster fängelsemur i kapitalismens återvändsgata. De 200.000 till 300.000 arbetare som nu är organiserade i oavhängiga RGO-fackföreningar skulle kunna utgöra en ovärderlig surdeg inom det reformistiska samfundet.

I slutet av januari hölls en kommunistisk konferens i Berlin för fabrikskommittéer från hela landet. *Die Rote Fahne* rapporterade: ”Fabrikskommittéerna svetsar samman den röda arbetarfronten” (2 februari 1932). Förgäves letar man efter information om konferensens sammansättning, antalet industrier och arbetare som var representerade. I motsats till bolsjevismen som noggrant och öppet redovisade varje förändring av styrkeförhållandena inom arbetarklassen, följer de tyska stalinisterna de ryska i fotspåren och leker kurragömma. De vill inte gärna erkänna att mindre än 4 procent av fabrikskommittéerna är kommunistiska i förhållande till 84 procent socialdemokratiska! I denna relation summeras ”den tredje perioden”. Antag nu att man kallar kommunisternas isolering i industrin för ”Den röda enhetsfronten”; skulle detta verkligen förbättra saken?

Inom proletariatet ger kapitalismens utdragna kris upphov till den värsta och farligaste gränsdragningen – den mellan anställda och arbetslösa. Genom det faktum att reformisterna kontrollerar de industriella centra medan kommunisterna kontrollerar de arbetslösa förlamas dessa båda delar av proletariatet. De anställda tycker sig kunna avvakta lite längre. De arbetslösa är mer otåliga. Deras otålighet har för närvarande en revolutionär prägel. Men om kommunistpartiet inte lyckas finna former och paroller för kampen som enar de anställda och de arbetslösa och därigenom öppnar perspektivet på en revolutionär lösning så kommer de arbetslösas otålighet oundvikligen att riktas mot kommunistpartiet.

Trots bolsjevikpartiets korrekta politik och revolutionens snabba utveckling 1917 så började t.o.m. i Petrograd de sämst ställda och otåligaste skikten av proletariatet mellan september och oktober att vända sig från bolsjevikerna till syndikalister och anarkister. Om inte oktoberupproret brutit ut i tid så hade upplösningen inom proletariatet blivit akut och lett till en tillbakagång för revolutionen. I Tyskland finns det inget behov av anarkister. Deras plats kan intas av nationalsocialisterna som har förenat anarkistisk demagogi med medvetet reaktionära syften.

Inte på något sätt kan man säga att arbetarna en gång för alla blivit immuna mot fascismens inflytande. Proletariatet och småbourgeoisin överlappar särskilt nu när reservarmén av arbetare ger upphov till småhandlare, gatuförsäljare osv. medan den ruinerade småbourgeoisin avsondrar proletärer och trasproletärer.

Tjänstemän, teknisk och administrativ personal och vissa funktionärsskikt utgjorde tidigare ett av socialdemokratins viktigaste stöd. För närvarande har dessa element gått över till eller går över till nationalsocialisterna. Om de inte redan har börjat göra det så har de möjlighet att dra med sig ett skikt av arbetararistokratin. Här tränger nationalsocialismen *ovanifrån* in i proletariatet.

Avsevärt farligare är emellertid möjligheten att den tränger in underifrån, genom de arbetslösa. Utan framtidsutsikter och förhoppningar kan ingen klass existera under längre tid. De arbetslösa utgör inte en klass men de formar redan ett mycket kompakt och solitt skikt som förgäves försöker befria sig från oacceptabla villkor. Om det är en allmän sanning att enbart den proletära revolutionen kan rädda Tyskland från upplösning och förfall så gäller detta alldeles särskilt för de milliontals arbetslösa.

Jämfört med kommunistpartiets oförmåga i fabriker och fackföreningarna betyder partiets numeriska tillväxt ingenting. I ett skakat land som härjas av kriser och motsättningar kan ett extremt vänsterparti få tiotusentals nya sympatisörer särskilt om dess hela apparat är inriktad

på att fånga in medlemmar genom ”tävling”. Det helt avgörande är förhållandet mellan partiet och klassen. En enda kommunist som väljs till fabrikskommittén eller till en fackförenings-administration har större betydelse än tusentals ihopräfsade nya medlemmar som går med i partiet idag för att lämna det imorgon.

Men inflödet av enskilda medlemmar till partiet kommer inte att fortsätta i all oändlighet. Om kommunistpartiet fortsätter att uppskjuta kampen till dess man helt trängt ut reformisterna så kommer man att få se att socialdemokratien vid en viss punkt upphör att förlora sitt inflytande till kommunistpartiet samtidigt som fascisterna börjar splittra de arbetslösa som utgör kommunistpartiets huvudsakliga stöd. Ett politiskt parti som inte utnyttjar sina krafter för att lösa de problem som situationen ställer kommer alltid att drabbas.

I syfte att bereda väg för masskampen försöker kommunistpartiet uppmuntra till isolerade strejker. På detta område har framgångarna inte varit stora. Som alltid hänger sig stalinisterna åt självkritik: ”Vi är ännu oförmögna att organisera” . . . ”Vi har ännu inte lärt oss hur vi ska dra till oss” . . . ”Vi har ännu inte lärt oss hur vi ska fånga” . . . Och när de säger ”vi” menar de alltid ”ni”. Man återupplivar teorin från marsdagarna 1921, saliga i åminnelse, en teori som föreslår att proletariatet ska ”elektrifieras” genom minoritetens offensiva agerande. Men arbetarna har inte något som helst behov av att ”elektrifieras”. Vad de vill ha är en klar inriktning och hjälp att skapa grundval för en massrörelse.

Kommunistpartiet motiveras uppenbarligen i sin strejkstrategi av enskilda Lenincitat i uttolkning av Manuilskij eller Lozovskij. Visst fanns det perioder när bolsjevikerna kämpade mot ”strejkraseriet” medan bolsjevikerna tvärtom ställde sig i ledningen för varje ny strejk och drog allt större massor med i rörelsen. Detta svarade mot perioder när nya skikt av arbetarklassen vaknade upp. Sådan var bolsjevikernas taktik, under det industriella uppsvinget åren före kriget och under de första månaderna av februarirevolutionen.

Men under perioden omedelbart före oktober med början vid julistriderna 1917 antog bolsjevikernas taktik en annan karaktär. Man höll tillbaka strejker, bromsade upp dem, eftersom varje större strejk hade en tendens att omvandlas till en avgörande strid samtidigt som de politiska förutsättningarna för denna strid ännu inte hade mognat.

Under dessa månader fortsatte bolsjevikerna dock att ställa sig i spetsen för alla strejker som, trots deras varningar, blossade upp i huvudsakligen mer efterblivna industrigrenar (bland textilarbetare, läderarbetare osv.)

Medan bolsjevikerna under vissa förhållanden i revolutionens intresse djärvt uppmuntrade till strejker så höll de i andra situationer tillbaka strejker i revolutionens intresse. Här liksom annars finns det ingen färdig formel. Men under varje given period utgjorde bolsjevikernas strejktaktik en del av deras allmänna taktik och för den avancerade arbetaren stod sambandet mellan delen och helheten hela tiden klart.

Hur är förhållandena f.n. i Tyskland? De anställda arbetarna motsätter sig inte lönesänkningar eftersom de är rädda för de arbetslösa. Det är inte så underligt. Med flera millioner arbetslösa är den vanliga fackföreningsorganiserade strejken uppenbarligen fruktlös. Det är den desto mer p.g.a. den politiska antagonismen mellan anställda och arbetslösa. Detta utesluter inte möjligheten av enskilda strejker särskilt i mer efterblivna och mindre centraliserade industrigrenar. Men i en sådan här situation är det just arbetarna i de viktigaste industrigrenarna som är mest benägna att lyssna till de reformistiska ledarna.

Kommunistpartiets försök att utlösa strejkkamp utan att förändra den allmänna situationen inom proletariatet leder enbart till mindre gerillaoperationer som, även om de är framgångsrika, blir utan efterföljd.

Enligt kommunistiska arbetares vittnesbörd (t.ex. i *Der Rote Aufbau*) så talas det i fabrikena en hel del om att strejker i olika industrier idag inte har någon mening och att bara en generalstrejk skulle kunna hjälpa arbetarna ur deras trångmål. ”Generalstrejken” står här för en inriktning på kamp. Arbetarna blir inte så inspirerade av enskilda strejker eftersom man har att göra med statsmakten direkt. Genom Brünings undantagslagar talar monopolkapitalet till arbetarna.⁹³

För att dra med arbetarna i en strejk avstod agitatorerna i arbetarrörelsens barndom ofta från att föra fram revolutionära och socialistiska perspektiv för att inte skrämja bort arbetarna. Idag är situationen den rakt motsatta. De tongivande skikten bland de tyska arbetarna kan besluta sig för att påbörja en ekonomisk försvarskamp endast under förutsättning att man är klar över den fortsatta kampens allmänna inriktning. Och man känner inte att denna inriktning återfinns hos den kommunistiska ledningen.

Angående taktiken under marsdagarna 1921 i Tyskland⁹⁴ (att ”elektrifiera” proletarietets minoritet istället för att vinna dess majoritet) sa författaren följande vid den tredje kongressen: ”När den överväldigande majoriteten av arbetarklassen inte bryr sig om rörelsen, inte sympatiseras med den och ifrågasätter dess framgång samtidigt som minoriteten störtar iväg och på ett mekaniskt sätt försöker driva arbetarna till strejk – ja, då kan denna otåliga minoritet under partiets täckmantel komma på kollisionkurs med arbetarklassen och bryta nacken.”

Innebär detta att strejkkampen bör överges? Nej inte överges utan stärkas genom att den ges de nödvändiga politiska och organisatoriska förutsättningarna. En av dessa är att återupprätta *fackföreningarnas* enhet. Den reformistiska byråkratin är förstas emot detta. Hittills har splittringen på bästa sätt garanterat dess ställning. Men situationen inom fackföreningarna har p.g.a. det överhängande hotet från fascismen förändrats till byråkratins nackdel. Enhetens dragningskraft blir allt starkare. Om under nuvarande betingelser Leiparts klick skulle försöka förbjuda att enhet återställs så skulle detta omedelbart fördubbla eller tredubbla kommunisternas inflytande inom fackföreningarna. Ingenting skulle vara bättre än att enheten blev verklighet. Ett brett handlingsfält skulle öppnas för kommunisterna. Idag krävs inga halvmessyrer utan en djärv helomvändning!

Utan en omfattande kampanj mot de höga levnadsomkostnaderna, för en kortare arbetsvecka, mot lönesänkningar – utan att dra in de arbetslösa i denna kamp hand i hand med de anställda – utan en lyckosam tillämpning av enhetsfrontspolitiken så kommer de improviserade småstrejkerna inte att leda rörelsen ur återvändsgränden.

Vänstersocialdemokraterna pratar om nödvändigheten att ta till generalstrejken ”i händelse av att fascisterna kommer till makten”. Inom de fyra väggarna på sitt eget arbetsrum glänsar troligen t.o.m. Leipart med sådana hotelser. *Die Rote Fahne* talar här om luxemburgism. Det är att förtala den stora revolutionären. Även om Rosa Luxemburg överskattade general-

93 Vissa ultravänsterister (t.ex. den italienska bordigistgruppen) hävdar att det endast i ekonomisk kamp är tillåtet att upprätta enhetsfront. Under vår tidsepok är det mindre än någonsin möjligt att skilja ekonomisk kamp från politisk. Även små barn skulle lära sig denna sanning av exemplet Tyskland där löneavtal och arbetarlöner skärs ner genom administrativa beslut.

I förbigående kan vi nämna att stalinisterna nu återupplivar många av bordigismens tidiga påhitt. Det är då inte så konstigt att ”Prometeus-gruppen” som ingenting har lärt och som inte tagit ett steg framåt, idag, under Kominterns vänstersväng står mycket närmre stalinisterna än oss.

94 **Marsdagarna** 1921. Det tyska kommunistpartiet utfärdade i mars 1921 ett upprop för ett väpnat upprop för att ta makten i anslutning till kampen i gruvdistrikten mot den fortsatta socialdemokratiska reaktionen. Maslow och Thalheimer befann sig bland de ultravänsteristiska ledare som var ansvariga för aktionen som krossades efter två veckor. Kominterns tredje kongress tog avstånd från aktionen och de teorier om att ”galvanisera” arbetarna som ultravänsteristerna förde fram.

strejkens *självständiga* betydelse när det gäller maktfrågan så förstod hon mycket väl att en generalstrejk inte kan godtyckligt utropas, att den måste förberedas genom arbetarrörelsens hela tidigare inriktning, genom partiets och fackföreningarnas politik. Men för vänstersocialdemokraterna blir masstrejken mer en tröstande myt som lagts över en sorglig verklighet.

Under många år lovade de franska socialdemokraterna att de i händelse av krig skulle ta till generalstrejken. Kongressen i Basel 1912⁹⁵ lovade t.o.m. att tillgripa ett revolutionärt uppror. Men hotet om generalstrejker liksom om uppror vari båda fallen fråga om teateråska. Vad det här är fråga om är inte strejken i förhållande till upproret utan den livlösa, formella läpparnas bekännelse till såväl strejken som upproret. Reformisten beväpnad med revolutionen som abstrakt begrepp – sådan var vanligen socialdemokraten av Bebels typ före kriget. Bredvid denne framstår efterkrigsreformisten som svingar hotet om generalstrejk i luften, som en ren karikatyr.

Kommunistledningen har förstås en mycket mer nogräknad hållning till generalstrejken. Men även i denna fråga saknar man klarhet. Och det krävs snabbt klarhet. Generalstrejken är ett mycket viktigt vapen men det är inte allmängiltigt. Under vissa förhållanden kan en generalstrejk försvaga arbetarna mer än deras närmaste fiende. Strejken måste vara ett viktigt element i de strategiska beräkningarna och inte något universalmedel som dränker all annan strategi.

Allmänt sett är generalstrejken den svagares vapen i kampen mot den starkare eller mer precis, dens vapen som i början av kampen känner sig svagare mot den som man anser vara starkare. När jag inser att jag inte själv kan använda ett viktigt vapen så skall jag försöka förhindra att mina motståndare använder det. Om jag inte själv kan skjuta med kanonerna så ska jag åtminstone ta bort slutstyckena. Detta är generalstrejkens "idé".

Generalstrejken var alltid vapnet mot en förskansad statsmakt som till sitt förfogande hade järnvägar, telegraf, polis och armé osv. Genom att förlama regeringsapparaten "skrämd" generalstrejken antingen regeringen eller skapade förutsättningar för en revolutionär lösning av maktfrågan.

Generalstrejken är den mest effektiva kampmetoden under förhållanden då massorna endast enas av revolutionär indignation men saknar militär organisering och ledning, och i förväg varken kan uppskatta styrkeförhållanden eller utarbeta en handlingsplan. Man kan således anta att den antifascistiska revolutionen i Italien, efter att ha inletts genom några delstrider oundvikligen kommer att passera generalstrejkens stadium. Endast på detta sätt kommer Italiens nu uppsplittrade proletariat att än en gång känna sig som en enad klass och kunna mäta sig med styrkan hos den fiende som måste störtas.

Enbart om fascismen redan tagit makten och hade ett stadigt grepp om statsapparaten skulle man i Tyskland vara tvungen att bekämpa fascismen med hjälp av generalstrejken. Men parollen om generalstrejk är bortkastad så länge det handlar om att slå tillbaka de fascistiska försöken att ta makten.

När Kornilov marscherade mot Petrograd gav varken bolsjevikerna eller sovjeterna som helhet ens en tanke åt att utropa generalstrejk. På järnvägarna gällde kampen att få arbetarna och järnvägspersonalen att transportera de revolutionära trupperna och försena Kornilovs avdelningar. Fabrikerna upphörde endast att fungera i den utsträckning som arbetarna måste

95 **Kongressen i Basel** 1912 var en extrakongress för Andra internationalen (den 24 november 1912) och som innebar högvattenmärket i internationalens utveckling. Dess resolutioner om att fullfölja de revolutionära situationer som det kommande världskriget gav upphov till förråddes grundligt två år senare när de ledande socialdemokratiska partierna stödde sina regeringar i krig.

ge sig av till fronten. De industrier som betjänade den revolutionära fronten arbetade med fördubblad energi.

Vid tiden för oktoberupproppet var det inte heller tal om någon generalstrejk. Till sin överväldigande majoritet följde fabrikerna och regementena bolsjeviksovetens ledning omedelbart före omstörtningen. Att i det läget uppmana fabrikerna att gå i strejk innebar att försvaga sig själv och inte fienden. Vid järnvägarna kämpade arbetarna för att hjälpa upproppet. Under neutralitetens täckmantel stödde järnvägstjänstemännen kontrarevolutionen. En generalstrejk av järnvägsarbetarna skulle ha saknat all betydelse. Frågan avgjordes genom att arbetarna vägde tyngre än tjänstemännen.

Om kampen i Tyskland skulle blossa upp genom delstrider med upphov i fascistiska provokationer så skulle en uppmaning till generalstrejk knappast svara mot den allmänna situationen. Generalstrejken skulle först av allt innebära att stad skulle isoleras från stad, stadsdelar från stadsdelar och t.o.m. en fabrik från andra fabriker. Det är mycket svårare att hitta och samla de arbetslösa. Fascisterna, som inte saknar staber, kan under sådana förhållanden uppnå en viss överlägsenhet tack vare centraliserat ledarskap. Förvisso är deras massor så uppsplittrade att även under dessa villkor det fascistiska kuppöversöket skulle kunna slå tillbaka. Men då är vi redan inne på en annan sida av saken.

Frågan om järnvägskommunikationerna får t.ex. inte behandlas som en ”prestige fråga” som kräver att alla bör strejka utan som en fråga om militär ändamålsenlighet. För vem och mot vem skall kommunikationsvägarna användas vid en konflikt?

Därför är det nödvändigt, inte att förbereda sig för generalstrejk, utan för att slå tillbaks fascisterna. Detta innebär att det överallt bör skapas operationscentra, stödtrupper, reserver, lokala staber och centralmyndigheter, smidiga kommunikationsmetoder och elementära mobiliseringsplaner.

Det som utträttades av de lokala organisationerna i ett avlägset hörn, i Bruchsal och Klingenthal, där kommunisterna tillsammans med SAP och fackföreningarna har byggt upp försvarsorganisationen trots att de bojkottades av den reformistiska byråkratins övre skikt – det tjänar trots sin blygsamma omfattning som en modell för hela landet. O, högsta ledare! – om ändå ens röst hördes härifrån och man kunde skrika – O, ni strategins vise män, lär er av arbetarna i Bruchsal och Klingenthal! Gör som de! Vidga deras erfarenheter och utmejsla dess former! Lär av arbetarna i Bruchsal och Klingenthal!

Till sitt förfogande har den tyska arbetarklassen starka politiska, ekonomiska och idrottsorganisationer. I detta ligger skillnaden mellan ”Brünings styre” och ”Hitlers styre”. Det är inte Brünings förtjänst. En svag byråkrati är ingen fördel. Men man måste se det som det är. Det väsentliga, grundläggande och avgörande förhållandet är att den tyska arbetarklassen ännu idag står fullt organisatoriskt rustad. Om den är svag så är det endast för att dess organiserade styrka används på ett felaktigt sätt. Men det krävs bara att man över hela landet sprider erfarenheterna från Bruchsal och Klingenthal så skulle situationen i Tyskland bli en helt annan. Under sådana förhållanden skulle arbetarklassen gentemot fascismen kunna använda mycket effektivare och direktare kampmetoder än generalstrejken. Men om behovet av att ta till generalstrejken ändå genom en rad omständigheter skulle uppstå (ett sådant behov kunde uppstå ur bestämda förhållanden mellan fascisterna och regeringsorganen) så kunde försvarskommittéerna på enhetsfrontens grund genomföra masstrejken med på förhand garanterad framgång.

Kampen skulle inte upphöra på detta stadium. För vad är försvarsorganisationen i Bruchsal och Klingenthal i själva verket? Man måste kunna se det stora i det lilla. Den är arbetarrepresentanternas lokala råd. Detta är inte vad den kallar sig. Det är inte så den känner sig

eftersom det rör sig om en lantlig avkrok. Även här är det kvantiteten som avgör kvaliteten. Överför detta experiment till Berlin och ni har arbetarrepresentanternas råd i Berlin.

14. Arbetarkontroll och samarbete med Sovjet

När vi talar om parollerna för den revolutionära perioden måste vi undvika att ge den en alltför skarp avgränsning. Enbart under en revolutionär period ska man bilda råd. Men när börjar den? Det kan man inte ta reda på genom att titta i almanackan. Enbart genom handling kan man känna sig för. Man *måste* bilda råd när man *kan* bilda råd.*

* Glöm inte att stalinisterna i Kina motarbetade upprättandet av råd under det revolutionära uppsvinget medan de, under nedgångsperioden, när de beslutade om ett uppror i Kanton, uppmanade massorna att bilda råd samma dag som upproret!

Parollen om arbetarkontroll över produktionen hänför sig särskilt och i allmänhet till samma period som upprättandet av råd. Men inte heller detta bör ses mekaniskt. Massorna kan under speciella förhållanden närma sig kontroll över produktionen avsevärt tidigare än de är beredda att upprätta råd.

Brandler och hans vänsterskugga – Urbahns – har använt parollen om kontroll över produktionen helt oberoende av den politiska situationen. Detta har enbart diskrediterat parollen. Men det vore fel att nu inför den överhängande politiska krisen avvisa parollen endast p.g.a. att massoffensiven synbarligen ännu inte existerar. En offensiv kräver paroller som anger rörelsens inriktning. En period av propaganda är oundviklig för att parollen ska kunna genomsyra massorna.

Beroende på omständigheterna kan kampanjen för arbetarkontroll utvecklas inte med utgångspunkt i produktionen utan i konsumtionen. Brüningregeringens löfte att sänka varupriserna samtidigt med lönerna har inte förverkligats. Denna fråga måste helt uppta proletariatets mest efterblivna delar som idag befinner sig mycket långt från tanken att ta makten. Det enda verkliga sättet att kämpa för lägre priser är genom arbetarkontroll över industrins utgifter samt handelsvinster. Inom ramarna för ett allmänt missnöje kan arbetarkommissioner med deltagande av arbetarhustrur med syfte att hejda de ökande margarinkostnaderna bli mycket konkret början till arbetarkontrollen över industrin. Det är självklart att detta endast är ett av de möjliga angreppssätten och endast ges som exempel. Det rör sig ännu inte om att leda industrin. Arbetarkvinnan kommer inte omedelbart att gå så långt. Tanken är henne fjärran. Men det är lättare för henne att gå från konsumentkontroll till kontroll över produktionen och därifrån till direkt ledningsfunktion allt beroende på revolutionens allmänna utveckling.

Kontroll över industrin innebär i dagens Tyskland, under den nuvarande krisen, inte enbart kontroll över de fungerande utan också över de delvis fungerande samt stängda industrierna. Detta förutsätter att de arbetare som tidigare arbetade i dessa industrier deltar i kontrollen. Uppgiften måste vara att på grundval av en ekonomisk plan och under fabrikskommittéernas ledning sätta de döda industrierna i rörelse. Detta leder omedelbart till frågan om administreringen av industrin på regeringsnivå d.v.s. till arbetarregeringens expropriering av kapitalisterna. Arbetarkontroll är alltså inte ett långvarigt ”normalt” förhållande som löneförhandlingar eller socialförsäkring. Kontrollen är en övergångsåtgärd under den högsta anspänning i klasskriget och kan endast förstås som en brygga till den revolutionära nationaliseringen av industrin.

Brandleriterna anklagar vänsteroppositionen för att ha bestulit dem på parollen om kontroll över produktionen efter att ha förhånat parollen under ett antal år. Anklagelsen är ganska oväntad! Parollen om kontroll över industrin framfördes första gången i bredare omfattning av

bolsjevikpartiet 1917. I Petrograd blev Petrogradsovjeten ansvarig även för hela kampanjen på detta område. Som åskådare till och deltagare i detta arbete kan jag omvittna att vi aldrig var tvungna att vända oss till Thalheimer-Brandler för vägledning eller att använda deras teoretiska kunskaper. Anklagelsen för ”plagiat” är formulerad med en viss obetänksamhet.

Men detta är inte huvudproblemet. Den andra delen av anklagelsen är betydligt allvarligare – att ”trotskisterna” tills nu har argumenterat mot en kampanj under parollen om kontroll över produktionen men att de nu är för denna paroll. I detta ser brandleriterna vår inkonsekvens! I stället avslöjar de endast en total okunnighet om den revolutionära dialektik som ligger i denna paroll om arbetarkontroll som de reducerar till en teknisk bruksanvisning för att ”mobilisera massorna”. De dömer sig själva när de framhåller att de under ett antal år har upprepat en paroll som endast lämpar sig för en revolutionär period. Den hackspett som år ut och år in har hamrat på en eks bark är säkert i djupet av sin själ övertygad om att den skogshuggare som med sin yxa hugger ner trädet, på ett kriminellt sätt plagierar honom, hackspetten.

Kontrollparollen är alltså för oss knuten till den period av dubbelmakt i industrin som svarar mot övergången från det borgerliga styret till det proletära. Så är det inte alls, invänder Thalheimer, dubbelmakt måste betyda ”jämsällhet (!) med ägarna”. Och arbetarna kämpar för att helt leda industrier. Brandleriterna tänker inte låta ”kastera” (som de uttrycker det!) den revolutionära parollen. För dem ”innebär kontrollen över produktionen att arbetarna styr industrin” (17 januari 1932). Men varför då kalla styre för *kontroll*? Med kontroll menar alla människor att en institution övervakar och lägger band på en annans arbete. Kontroll kan vara aktiv, dominerande och allomfattande. Men det är fortfarande fråga om kontroll. Själva tanken med denna paroll var att övergångsregimen skulle växa ut inom industrin när kapitalisten och hans administratörer inte längre, utan arbetarnas samtycke, kunde vidta någon åtgärd samtidigt som arbetarna å andra sidan inte hade åstadkommit de politiska förutsättningarna för nationalisering och varken i teknisk mening övertagit styret eller skapat de organ som krävs för detta. Låt oss inte glömma att vad det här gäller är inte bara att ta över fabrikena utan också avyttring av produkterna samt att försörja fabrikena med råvaror och ny utrustning liksom lånetransaktioner osv.

Styrkeförhållandena i fabriken bestäms av kraften i proletariatets övergripande offensiv mot bourgeoisien. Allmänt sett kan man endast tänka sig kontroll när proletariatets styrkor är klart överlägsna kapitalismens. Men det är fel att tänka sig att alla frågor under en revolution behöver lösas och löses genom tvång. Fabrikena kan intas med hjälp av röda gardet men för att driva dem krävs nya lagliga och administrativa förutsättningar samt framför allt kunskap, färdighet och lämpliga organisatoriska former. Det krävs en viss lärotid. Under denna tid har proletariatet intresse av att lämna driften i händerna på en erfaren administration samtidigt som man tvingar den att hålla alla räkenskaper öppna och upprättar en aktiv övervakning av alla dess kontakter och handlingar.

Arbetarkontrollen utgår från den enskilda arbetsplatsen. Fabrikskommittén är kontrollorganet. Fabriksorganen för kontroll förenas med varandra i enlighet med de ekonomiska banden mellan industrierna. I denna fas föreligger ännu inte någon allmän ekonomisk plan. Utöandet av arbetarkontroll lägger endast grunden för en sådan plan.

Även inledningsvis kommer arbetarstyret av industrin tvärtom i mycket större utsträckning att komma ovanifrån eftersom det inte går att skilja från statsmakten och den övergripande ekonomiska planen. Centraliserade råd och inte *fabrikskommittéer* är instrument för detta styre. Fabrikskommitténs roll är förstas fortfarande betydelsefull. Men när det gäller ledningen av industrin har den inte längre en ledande utan en bidragande roll.

I Ryssland, där den tekniska intelligensian liksom bourgeoisien var övertygad om att bolsjevikexperimentet endast skulle vara några veckor och därför hade inriktat sig på alla slags sabotage och vägrat att gå med på några som helst överenskommelser, där utvecklades inte arbetarkontrollens stadium. Kriget förstörde dessutom den ekonomiska strukturen genom att göra arbetarna till soldater. Därför kan man finna jämförelsevis lite i de ryska erfarenheterna angående arbetarkontrollen som en särskild styrelseform inom industrin. Men denna erfarenhet är desto värdefullare eftersom den omvänt visar att det unga och oerfarna proletariatet, omringat av fiender kunde organisera ledningen av industrin t.o.m. i ett efterblivet land under allmänt sabotage inte bara från ägarnas sida utan också från den tekniskt- administrativa personalen. Vad skulle då inte den tyska arbetarklassen kunna uträtta!

Som ovan nämnts har proletariatet intresse av att se till att övergången från privatkapitalistiska till statskapitalistiska och därefter till socialistiska produktionsmetoder genomförs under minsta möjliga ekonomiska krampryckningar och åderlåtning av de nationella resurserna. Det är därför som proletariatet kommer att visa en total beredvillighet att upprätta en övergångsledning i fabriker, verkstäder och banker samtidigt som man närmar sig makten och även efter det att man genom den djärvaste och mest beslutsamma kamp har tagit makten.

Kommer under revolutionsperioden förhållandena inom industrin i Tyskland att skilja sig från de ryska? Det är inte, särskilt utifrån, lätt att svara på denna fråga. Klasskampens verkliga förlopp kanske inte ger utrymme för arbetarkontroll som ett särskilt stadium. Under den framväxande kampens ytterst hårda anspänning, under det ökade trycket från å ena sidan arbetarna och å den andra sabotaget från ägarna och administratörerna, blir det kanske inte utrymme för ens tillfälliga överenskommelser. I så fall måste proletariatet samtidigt med maktövertagandet ta på sig hela ledningen av industrin. Industrins nuvarande halvt förlamade tillstånd, samt förekomsten av en stor armé av arbetslösa gör att en sådan komprimering blir helt tänkbar.

Men å andra sidan kan förekomsten av mäktiga organisationer inom arbetarklassen, de tyska arbetarnas skolning i en anda av systematiska aktiviteter och inte i improvisationer samt massornas långsamma vändning till revolutionen, komma vågskålen att tippa över till förmån för den förra vägen. Det är därför oförlåtligt att på förhand avvisa parollen om kontroll över produktionen.

Det är i varje fall uppenbart att parollen om arbetarkontroll i Tyskland än mer än i Ryssland har en innebörd som är skild från arbetarstyrets. Liksom många andra övergångsparoller bibehåller den en enorm betydelse oberoende av i vilken utsträckning den sätts i verket, om den alls förverkligas.

Det proletära avantgardet vinner, genom sin beredvillighet att upprätta övergångsformer av arbetarkontroll, proletariatets mer konservativa skikt till sin sida samtidigt som man neutraliserar vissa grupper av småbourgeoisien, särskilt den tekniska och administrativa personalen samt bankpersonalen. Om kapitalisterna och hela det övre skiktet av administratörer genom att ta till ekonomiskt sabotage uppvisar en total oförsonlighet så kommer i nationens ögon, ansvaret för de hårda åtgärder som följer på detta, inte att falla på arbetarna utan på de fientliga klasserna. Detta är, vid sidan av den ovan nämnda ekonomiska och administrativa innebörden den ytterligare politiska betydelsen av parollen om arbetarkontroll.

I vilket fall som helst demonstreras en ytterlig politisk cynism i det att de personer som lanserat parollen om kontroll i en icke-revolutionär situation och därigenom givit den en rent reformistisk prägel, anklagar oss för centristisk kluvenhet p.g.a. att vi vägrar att sätta likhetstecken mellan kontroll och styre.

De arbetare som ställer sig uppgiften att förstå problemen med ledningen av industrin varken vill eller låter sig dränkas i ord. I fabrikena har de vant sig att hantera material som inte är så undanligande som fraser. De kommer att förstå våra tankar bättre än byråkraternas. Äkta revolutionärt tänkande består inte i att överallt och alltid tillämpa maktmedel och än mindre att storkna av språklig entusiasm över maktmedel. När tvång är nödvändigt måste det utövas djärvt, beslutsamt och fullt ut. Men man måste veta maktmedlens begränsningar, man måste veta när man ska kombinera maktmedlen med en manöver, blanda slag med överens-kommelser. Den stalinistiska byråkratin upprepar på årsdagarna av Lenins död inlärdade fraser om ”revolutionär realism” för att kunna göra narr av den desto friare under de återstående 364 dagarna.

I de undantagslagar som riktas mot arbetarna försöker reformismens prostituerade teoretiker upptäcka socialismens gryning. Från Hohenzollerns ”militärsocialism” till Brüningss polissocialism!

Borgerliga ideologer till vänster drömmer om en planerad kapitalistisk ekonomi. Men kapitalismen har haft tid på sig att visa att när det gäller planer förmår den endast i krigssyfte tömma produktivkrafterna i botten. Bortsett från allt annat – hur ska man kunna reglera Tysklands beroende av världsmarknaden när man har så enorma siffror för import och export?

Vi å vår sida föreslår att man ska börja med de tysksovjetiska förbindelserna – d.v.s. utarbeta en omfattande plan för samarbete mellan den sovjetiska och den tyska ekonomin i anslutning och som tillägg till den andra femårsplanen. Tiotals och hundratals av de största fabriekerna kunde sätta full fart. På grundval av en allomfattande ekonomisk plan för enbart dessa två länder skulle arbetslösheten i Tyskland helt förintas – det skulle knappast ta mer än två eller tre år.

En sådan plan kan förstas inte göras av ledarna för den kapitalistiska industrin i Tyskland eftersom den skulle göra att de avskaffade sig själva. Men med hjälp av tyska arbetarorganisationer, först och främst fackföreningarna och de progressiva företrädarna för tysk teknologi, kan och måste sovjetregeringen utarbeta en praktiskt omsättbar plan som förmår öppna i sanning storslagna perspektiv. Hur futtiga kommer inte alla dessa s.k. problem rörande skadestånd och höjda tullavgifter att synas i jämförelse med de möjligheter som öppnas genom att man kopplar samman de sovjetiska och de tyska nationella ekonomiernas naturliga, tekniska och organisatoriska tillgångar.

De tyska kommunisterna sprider omfattande propaganda rörande framgångarna i det sovjetiska uppbygget. Det är ett nödvändigt arbete. Men det urartar till sockersött svammel, som är helt överflödigt. Men vad värre är – man har inte förmått sammankoppla såväl framgångar som svårigheter i sovjetekonomin med det tyska proletariets omedelbara intressen, med arbetslöshet, med lönesänkningar och med Tysklands allmänna ekonomiska dödläge. De har varit oförmögna och ovilliga att ställa frågan om sovjetiskt samarbete på en helt konkret och samtidigt i djupaste mening revolutionär grund.

Vi ställde denna fråga i skriftlig form under krisens första stadium – för över två år sedan. Och stalinisterna började omedelbart gapa om att vi trodde på den fredliga samexistensen mellan socialism och kapitalism, att vi ville rädda kapitalismen osv. Det var bara en sak de inte förstod – vilken kraftfull faktor i en socialistisk revolution som en konkret ekonomisk samarbetsplan skulle kunna bli om den gjordes till föremål för diskussioner i fackföreningar och vid fabrieksmöten bland arbetare vid såväl fungerande som stängda industrier, om den också kopplades till parollen om arbetarkontroll över produktionen och senare med parollen om att ta makten. För internationellt planerat samarbete kan endast förverkligas under utrikeshandelsmonopol i Tyskland samt nationalisering av produktionsmedlen, d.v.s. under

proletariatets diktatur. Längs den här vägen skulle man kunna dra med milliontals partipolitiskt obundna, socialdemokratiska och katolska arbetare i kampen om makten.

Tarnow och hans kumpaner skrämmer de tyska arbetarna med utsikterna, att ett industriellt sammanbrott som följd av revolutionen skulle leda till ett fruktansvärt kaos, hungersnöd o.s.v. Glöm inte att just dessa personer stödde det imperialistiska kriget som för proletariatet inte kunde leda till annat än tortyr, umbäranden och förnedring. Plåga proletariatet med krigets bördor under Hohenzollerns baner? Javisst, det går bra! Revolutionära uppoffringar under socialismens fana? Nej, aldrig!

Diskussioner kring temat att "våra tyska arbetare" aldrig skulle gå med på att göra "sådana uppoffringar" innebär att man samtidigt smickrar och smutskastar de tyska arbetarna. Olyckligtvis är de tyska arbetarna alltför tålmodiga. Av det tyska proletariatet kommer den socialistiska revolutionen inte att kräva en hundradel av de offer som uppslukades av Hohenzollerns-Leiparts-Wels' krig.

15. Är situationen hopplös?

Det är en svår uppgift att med en gång resa majoriteten av den tyska arbetarklassen till en offensiv. De tyska arbetarna, som dessutom är bundna av starka konservativa organisationer, har som en följd av nederlagen 1919, 1921 och 1923 samt "den tredje periodens" äventyrligheter, utvecklat starkt återhållsamma drag. Men de tyska arbetarnas organisatoriska solidaritet, som hittills nästan helt har hindrat fascismen att tränga in i deras led, öppnar å andra sidan de allra största möjligheterna för *defensiv* kamp.

Man måste komma ihåg att enhetsfrontspolitiken i allmänhet är mycket effektivare i defensiv än på offensiv. Proletariatets mer konservativa och efterblivna skikt dras lättare in i en kamp för vad de redan har än för vad de kan

Brünings undantagslagar och hotet från Hitler är i denna mening en "idealisk" alarmsignal för enhetsfrontspolitiken. Det är fråga om försvar i ordets mest grundläggande och påtagliga betydelse. Under sådana förhållanden kan enhetsfronten omfatta arbetarklassens breda massa. Och dessutom kan målsättningen för kampen inte annat än väcka sympati bland småbourgeoisens lägsta skikt ända ner till gatuförsäljarna i arbetarområdena.

Den nuvarande situationen i Tyskland med alla sina svårigheter och faror innehåller också väldiga fördelar för ett revolutionärt parti. Den kräver obönhörligen en klar strategisk plan som inleds i defensiven för att sedan gå över i offensiv. För omedelbara och brådskande aktioner kan kommunistpartiet inta en defensiv ställning utan att för ett ögonblick överge sitt grundläggande mål – att erövra makten. "Klass mot klass!" Det är hög tid att återge denna formel dess verkliga betydelse!

När arbetarna slår tillbaka kapitalets och regeringens offensiv kommer detta oundvikligen att framkalla en fördubblad offensiv från fascismens sida. Oavsett hur blygsamma de första försvarsåtgärderna är så kommer fiendens reaktion omedelbart att sammansvetsa enhetsfronten, utvidga uppgifterna, framtvunga mer beslutsamma åtgärder, kasta ut byråkratins reaktionära skikt ur enhetsfronten, utvidga kommunismens inflytande genom att försvaga barriärerna mellan arbetarna och härigenom förbereda övergången från defensiv till offensiv.

Om kommunistpartiet erövrar den ledande ställningen i försvarsstrider – och det kan den med en korrekt politik vara förvissad om – så behöver man, när övergången till offensiven inleds inte alls något bifall från gräddan inom reformismen och centrismen. Det är massorna som bestämmer. I det ögonblick som massorna skilts från det reformistiska ledarskapet så förlorar varje överenskommelse med dessa sin mening. Att föreviga enhetsfronten skulle vara att

missförstå den revolutionära kampens dialektik och att omforma enhetsfronten från språngbräda till barriär.

De svåraste politiska situationerna är i en viss mening de lättaste. De ger bara utrymme för en lösning. När väl uppgiften klart har formulerats så är den i princip redan löst: från enhetsfronten i försvarssyfte till makterövring under kommunismens fana.

Är detta genomförbart? Situationen är svår. Reformismen backas upp av ultravänsteristisk ultimatism. Bourgeoisens byråkratiska diktatur stöds av reformismen. Brünings byråkratiska diktatur intensifierar nationens ekonomiska vända och ger näring åt fascismen.

Situationen är mycket pressande, mycket farlig, men långt ifrån hopplös. Hur mäktig den stalinistiska apparaten än är, beväpnad med oktoberrevolutionens tillskansade prestige och materiella resurser, så är den inte allsmäktig. Klasskrigets dialektik är starkare. Man behöver bara bistå den på lämpligt sätt.

För närvarande framhäver många ur ”vänstern” sin pessimism rörande Tysklands öde. Om proletariatet inte segrade 1923, säger de, när fascismen ännu var mycket svag medan kommunistpartiet hade ett betydande inflytande i fackföreningarna och fabrikskommittéerna – hur ska man då kunna vänta sig en seger nu när partiet blivit svagare och fascismen ojämförligt mycket starkare?

Även om detta argument vid första påseende verkar imponerande så är det inte desto mindre felaktigt. 1923 blev det inte fråga om någon strid. Inför fascismens spöke undvek partiet att ta kamp. Ingen seger kan vinnas utan strid. Idag är det just fascismens styrka och tyngd som eliminerar möjligheten att undvika strid. Man måste ta kamp. Och om den börjar kämpa kan den tyska arbetarklassen segra. Den måste segra.

De högsta ledarna sa ännu igår: ”Låt fascismen ta makten, vi är inte rädda, de har snart förspillt sina krafter”, osv. Under flera månader behärskades topparna inom kommunistpartiet av denna idé. Om den hade bitit sig helt fast så hade det inneburit att kommunistpartiet hade tagit på sig uppgiften att söva ner proletariatet innan Hitler högg huvudet av det. Detta är den största faran. Nu upprepar ingen detta längre. Vi har intagit de första ställningarna. De arbetande massorna genomsyras alltmer av tanken att fascismen måste krossas innan den kommer till makten. Detta är en mycket värdefull seger. I all kommande agitation måste man stöda sig på detta.

Arbetarklassen är allvarligt oroad. Man plågas av arbetslöshet och nöd. Men än mer pinas man av ledningens förvirring och den allmänna oredan. Arbetarna inser att Hitler inte får tillåtas komma till makten. Men hur? Man ser ingen utväg. Ovanifrån kommer inte hjälp utan stjälp. Ändå vill arbetarna kämpa.

Såvitt man kan bedöma det utifrån så finns det ett häpnadsväckande faktum som inte har uppskattats tillräckligt nämligen att kolgruvearbetarna vid Hirsch-Duncker har förklarat att det kapitalistiska systemet måste ersättas av ett socialistiskt! Men detta innebär att de imorgon kan vara redo att upprätta råd som instrument för hela klassen. Kanske är de beredda redan idag. Man måste bara förmå sig att fråga dem! Enbart detta tecken är tusen gånger mer betydelsefullt och övertygande än alla impressionistiska bedömningar av de skriftställare och talare som är så missnöjda med massorna.

Inom kommunistpartiet tycks det trots apparatens påstötningar råda en faktisk och bevislig passivitet. Varför? Kommunisternas gräsrotter går alltmer sällan på cellmöten för att matas med torrt skräp. Varken i fabriken eller på gatan kan man tillämpa de idéer som tillförs från ovan. Arbetaren upplever den oöverstigliga motsättningen mellan det som han behöver när han står inför massorna och det som utportioneras till honom under partiets officiella möten.

För partiets bas blir det olidligt med den falska atmosfär som skapas av den skrikiga och skrytsamma apparaten som inte tål några motsägelser. Alltså får vi tomhet och kallsinne vid partimötena. Men detta är inte fråga om någon ovilja att kämpa utan endast politisk förvirring parad med en stum protest mot den enväldiga men huvudlösa ledningen.

Genom förvirringen i proletariats led ökar fascisternas mod. Deras offensiv utvidgas. Faran tilltar. Men just detta överhängande fascistiska hot kommer att till det yttersta skärpa de ledande arbetarnas syn och hörsel och skapa en atmosfär som är gynnsam för klara och enkla handlingsförslag.

Münzenberg skrev i november förra året i det han anförde Brunswick som exempel: ”Vad beträffar det faktum att grundstrukturen i denna enhetsfront kommer att uppstå direkt under trycket av den tilltagande fascistiska terrorn och de fascistiska attackerna – rörande detta kan det inte finnas någon tvekan ens idag.” Münzenberg förklarar inte för oss varför inte det centrala verkställande utskottet som han är medlem i, har tagit händelserna i Brunswick som utgångspunkt för en djärv enhetsfrontspolitik. Men Münzenbergs förutsägelse är dock riktig utan att den för den skull upphör att innebära att han erkänner sin egen otillräcklighet.

Den överhängande fascistiska faran kan inte annat än leda till att socialdemokratiska arbetare och även avsevärda delar av den reformistiska apparaten radikaliseras. Otvivelsaktigt kommer SAP:s revolutionära flygel att ta ett steg framåt. I denna situation blir den kommunistiska apparatens helomvändning desto oundvikligare även om den måste ske till priset av inre sprickor och splittringar. Det är just på denna utveckling man måste inrikta sig.

En omsvängning av stalinisterna är oundviklig. Olika tecken på trycket underifrån kan redan iakttagas. Vissa argument ersätts av andra. Språket blir allt dunklare. Parollerna mer tvetydiga. Samtidigt utesluts alla från partiet som var oförsiktiga nog att inse vad det centrala verkställande utskottet borde göra. Allt detta är omiskännliga tecken på den förestående omsvängningen. Men det är endast tecken.

Det har tidigare mer än en gång hänt att den stalinistiska byråkratin, efter att ha gjort av med hundratals ton papper i polemik mot den kontrarevolutionära ”trotskismen”, därefter gjorde en plötslig omsvängning och försökte fullfölja vänsteroppositionens program – ibland visserligen, efter hopplösa förseningar.

I Kina kom vändningen alltför sent och genomfördes på ett sådant sätt att man definitivt tog död på revolutionen (upproret i Kanton!) I England utfördes ”vändningen” av motståndarna d.v.s. General Council som bröt med stalinisterna när de inte längre hade behov av dem. Men i Sovjet kom omsvängningen 1928 just i tid att rädda diktaturen från den annalkande katastrofen. Det är inte svårt att finna skälen till olikheterna i dessa tre viktiga fall. Det unga och oerfarna kommunistpartiet i Kina trodde blint på ledningen i Moskva. Vanligen lyckades den ryska oppositionens stämma inte ens nå dit. Ungefär detsamma inträffade i England. I Sovjet fanns vänsteroppositionen på platsen och fortsatte oavbrutet sin kampanj mot kulakpolitiken. I Kina och England tog Stalin & Co riskerna på avstånd. I Sovjet riskerade de sina egna huvuden.

Den tyska arbetarklassens politiska fördelar består i att alla frågor ställs helt öppet och i god tid, i att auktoriteten hos Kominterns ledning starkt har försvagats, i att den marxistiska oppositionen finns närvarande på scenen i Tyskland samt i att den proletära förtruppen innehåller tusentals erfarna och kritiska individer som förmår göra sig hörda och som börjar göra sig hörda.

Vänsteroppositionen i Tyskland är numeriskt svag. Men i den föreliggande drastiska historiska vändpunkten kan dess politiska inflytande visa sig avgörande. På samma sätt som växlaren för över ett tungt lastat tåg på ett annat spår genom att vid rätt tidpunkt lägga om

växeln, på samma sätt kan den lilla oppositionen genom en bestämd och fast omläggning av den ideologiska växeln tvinga in det tyska kommunistpartiet och det ännu tyngre tyska proletariatet i en annan riktning.

För var dag som går kommer det riktiga i vår ståndpunkt att i handling framstå allt tydligare. Den motsträvigaste byråkrat måste glömma sin prestige när taket börjar brinna över huvudet. Även tvättakta riksråd hoppar i sådana situationer ut genom fönster i underkläder. Vår kritik kommer att underbyggas av det verkliga skeendets pedagogik.

Kommer det tyska kommunistpartiet att lyckas göra vändningen i tid? Idag kan man endast i viss mening tala om vad som är i tid. Det tyska proletariatet hade i dag suttit vid makten om det inte varit för ”den tredje periodens” vanvett. Om kommunistpartiet antagit det handlingsprogram som vänsteroppositionen föreslog efter det senaste riksdagsvalet så skulle segern ha varit säker. Nu kan man inte tala om någon säker seger. Nu måste man tala om att den vändning sker i tid som gör det möjligt för de tyska arbetarna att ta strid innan fascismen tar över statsapparaten.

För att åstadkomma en sådan vändning måste man anstränga sig på alla sätt. Kommunismens ledande företrädare, inom och utom partiet, får inte skygga för handling. Såväl inom partiet som inför arbetarmassorna är det nödvändigt att bekämpa byråkratins idiotiska ultimatism.

”Men det innebär disciplinbrott” kommer de vacklande kommunisterna att säga. Visst är det ett brott med den stalinistiska disciplinen. Ingen seriös revolutionär kommer ens formellt att bryta disciplinen om det inte finns tvingande skäl för det. Men om de under disciplinens täckmantel tolererar en politik som de är helt medvetna om leder rakt i fördärvet då är de inte revolutionärer utan skojare och virrhjärnor.

Det vore kriminellt om kommunisterna i opposition liksom Urbahns & Co gav sig i kast med att skapa ett nytt kommunistparti innan man gjort några allvarliga försök att förändra det gamla partiets inriktning. Det är inte svårt att skapa en liten oberoende organisation. Att skapa ett nytt kommunistparti är en gigantisk uppgift. Finns det kader för en sådan uppgift? Om det gör det, vad har de då gjort för att påverka tiotusentals arbetare inskrivna i det officiella partiet? Om dessa kader anser sig kunna förklara för arbetarna behovet av ett nytt parti, så borde de först av allt sätta sig själva på prov i arbetet på att återuppliva det existerande partiet.

Att nu ställa frågan om ett tredje parti innebär att man inför ett stort historiskt avgörande går emot de milliontals kommunistiska arbetare som är missnöjda med ledningen men av ren självbevaringsdrift håller sig till partiet. Man måste hitta ett gemensamt språk med dessa milliontals kommunistiska arbetare. Man måste nå fram till dessa arbetares medvetande och strunta i förbannelser, förtal och funktionärernas förföljelse. Vi måste visa dem att vi vill samma sak som de, att vi inte har några andra intressen än kommunismens intressen, att den väg som vi anvisar är den enda rätta vägen.

Skoningslöst måste vi avslöja ultraradikala kapitulanter och begära klara svar av ”ledarna” på frågan vad bör göras. Och för hela landet, för varje del, varje stad, varje distrikt, varje fabrik måste vi ge vårt svar.

Kärnor av bolsjevik-leninister måste upprättas inom partiet. På sin fana måste de skriva: Ändra kursen och reformera partiet. Varhelst man kan försäkra sig om ett seriöst stöd måste man gå vidare och om än i begränsad lokal omfattning förverkliga enhetsfrontspolitiken. Säkerligen kommer partibyråkratin att ta till uteslutningar. Men dess maktfullkomlighet kommer under nuvarande betingelser inte att bli långvarig.

Inom kommunisternas led och i hela proletariatet måste det föreligga diskussionsfrihet, utan uppbyggnad av möten, utan förfälskade citat, utan lömskt förtal – istället ett ärligt utbyte av

uppfattningar på den proletära demokratins grund. Det var så vi under hela 1917 förde debatten med alla partier och inom vårt eget parti. Genom omfattande diskussioner måste ett extraordinarie partimöte förberedas med en enda fråga på dagordningen: ”Vad skall ske?”

Vänsteroppositionens anhängare står inte mitt emellan kommunistpartiet och socialdemokratin. De är kommunismens soldater, dess agitatorer, propagandister och organisatörer. All uppmärksamhet på kommunistpartiet! Vi måste förklara och övertyga!

Om kommunistpartiet tvingas tillämpa enhetsfrontspolitiken så kommer detta nästan säkert att göra det möjligt att slå tillbaka det fascistiska angreppet. En betydande seger över fascismen kommer i sin tur att bereda vägen för proletariatets diktatur.

Men kommunistpartiet kommer även i spetsen för revolutionen fortfarande att bära många motsättningar inom sig. Vänsteroppositionens uppgift kommer inte alls att ha slutförts. I en viss mening har den endast påbörjats. Den proletära revolutionens seger i Tyskland skulle för det första innebära att kommunistpartiets byråkratiska beroende av den stalinistiska apparaten skulle förintas.

Omedelbart efter det tyska proletariatets seger eller t.o.m. redan under dess kamp om makten så kommer de band som håller samman Komintern att brista. Den byråkratiska centrismens torftiga idéer, dess nationellt begränsade perspektiv, ledningens antiproletära karaktär i den tyska revolutionens ljus som kommer att vara ofantligt mycket starkare än oktoberrevolutionens kommer allt detta omedelbart att avslöjas. Inom det tyska proletariatet kommer Marx' och Lenins idéer oundvikligen att dominera.

Slutsatser

En boskapshandlare drev en gång några tjurar till slakteriet. Slaktaren närmade sig med sin vassa kniv.

- Låt oss gå samman och kasta upp denne bödel på våra horn, föreslog en av tjurarna.
 - Men på vilket sätt är slaktaren sämre än handlaren som drev oss hit med sin påk, vi bara undrar, svarade de tjurar som fått sin politiska skolning vid Manuilskijinstitutet.
 - Men vi kan ta hand om handlaren också efteråt!
 - Försök inte, svarade de principfasta tjurarna. – Du försöker skydda våra fiender från vänster, du är själv en socialslaktare.
- Och de vägrade att gå samman.

ur Aisopos fabler

”Att ställa befrielse från Versaillesfreden ovillkorligen och obetingat och ofördröjligen i främsta rummet, *före frågan* om befriandet av *de övriga* av imperialismen förtryckta länderna från detta förtryck, det är källborgerlig nationalism (värdig herrar Kautsky, Hilferding, Otto Bauer & Co) och inte revolutionär internationalism.” (Lenin, *Radikalismen, kommunismens barnsjukdomar.*)

Vad som krävs är att man helt avvisar nationell kommunism. Ett öppet och snabbt avlivande av sådana paroller som ”Folkrevolution” och ”Nationell befrielse”. Inte ”Ner med Versaillesavtalet!” utan ”Länge leve Europas förenade rådsstater!”

Endast på grundval av den samtida teknologins mest avancerade landvinningar samt en internationell arbetsdelning kan socialismen förverkligas.

Det socialistiska uppbygget av Sovjetrepubliken är inte en självtillräcklig nationell process utan en integrerad del av den internationella revolutionen.

En oändligt mycket verkligare och mer överhängande utmaning än uppbygget av ett isolerat och självtillräckligt samhälle inom Sovjets gränser är det tyska och europeiska proletariatets makterövring.

Obetingat försvar av Sovjet, den första arbetarstaten, mot den proletära revolutionens inre och yttre fiender!

Men med förbundna ögon kan man inte försvara Sovjet. Internationell proletär kontroll över sovjetbyråkratin. Skoningslöst avslöjande av dess nationalreformistiska och thermidorianska tendenser som får sitt allmänna uttryck i teorin om socialism i ett land.

Vad krävs för kommunistpartiet?

Att man återvänder till de fyra första kominternkongressernas strategiska skola.

Att man avvisar ultimatism i förhållande till arbetarnas massorganisationer. Man kan inte påtvinga ett kommunistiskt ledarskap. Det kan endast vinnas.

Att man avvisar teorin om socialfascismen som hjälper såväl socialdemokratien som fascismen.

Att man ihärdigt utnyttjar antagonismen mellan socialdemokratien och fascismen: a) i syfte att kunna bekämpa fascismen effektivare; b) för att ställa de socialdemokratiska arbetarna i motsättning till den reformistiska ledningen.

De måttstockar som vi använder för att bedöma förändringar i det borgerliga herraväldets politiska uttryck är inte den formella demokratins principer utan den proletära demokratins livsvillkor.

Varken direkt eller indirekt stöd till Brüning's regering! Djärvt, självupppoffrande försvar av de proletära organisationerna gentemot fascismen.

"Klass mot klass!" Detta innebär att alla proletariatets organisationer måste inta sin plats i enhetsfronten mot bourgeoisien.

Enhetsfrontens konkreta program bestäms genom överenskommelser som görs med organisationer under massornas fulla insyn. Varje organisation står kvar under sin fana och sitt ledarskap. Varje organisation står i handling under enhetsfrontens disciplin.

"Klass mot klass!" Outröttlig agitation måste bedrivas i syfte att få de socialdemokratiska organisationerna och de reformistiska fackföreningarna att bryta med sina förrädiska borgerliga allierade i "järnfronten" och för att de ska gå samman med kommunisterna och proletariatets alla övriga organisationer.

"Klass mot klass!" Propaganda och organisatoriska förberedelser för *arbetarråd* som den proletära enhetsfrontens högsta form.

Total organisatorisk och politisk självständighet för kommunistpartiet vid alla tillfällen och under alla omständigheter.

Ingen som helst sammanblandning av program eller fanor. Inga principiösa överenskommelser. Fullständig frihet att kritisera tillfälliga allierade.

Självklart stöder vänsteroppositionen Thälmann's presidentkandidatur. Bolsjevik-leninisterna måste stå i första ledet i kampen för att mobilisera arbetarna för den officiella kommunistiska kandidaturen.

De tyska kommunisterna får inte vägledas av den ledning i det sovjetiska kommunistpartiet som f.n. speglar hur en apparat dominerar på en segerrik revolutions grundvalar utan ta sin inspiration från den partiledning som ledde till revolutionens seger.

Det är en livsviktig fråga att förrinta apparatens förmyndarvälde inom det tyska kommunistpartiet. Partidemokratien måste återupprättas.

Först av allt måste arbetarkommunisterna försöka inleda en ärlig och seriös partidiskussion rörande strategiska och taktiska frågor. Vänsteroppositionens (bolsjevik-leninisterna) stämma måste göra sig hörd i partiet.

Efter en grundlig diskussion måste en fritt vald extra partikongress fatta besluten.

I förhållande till SAP bör en korrekt politik från kommunistpartiets sida bestå av en oförsonlig kritik (men samvetsgrann d.v.s. i överensstämmelse med fakta) av ledningens dubbelnatur samt ett uppmärksamt, kamratligt och lyhört förhållande till vänsterflygeln – med en total beredskap för praktiska överenskommelser med SAP samt för närmare politiska förbindelser med den revolutionära flygeln.

En skarp vändning i fackföreningspolitiken. En kamp på den fackliga enhetens grund mot den reformistiska ledningen.

En systematiskt tillämpad enhetsfrontspolitik inom industrin. Överenskommelser med reformistiska fabrikskommittéer på grundval av ett bestämt program av krav.

Kamp för lägre priser. Kamp mot lägre löner. Koppla denna kamp till en kampanj för arbetarkontroll över produktionen.

Driv en kampanj för samarbete med Sovjet på grundval av en gemensam ekonomisk plan.

Ett förslag till plan måste utarbetas av de respektive organen i Sovjet med deltagande av intresserade organisationer som representerar det tyska proletariatet.

Driv en kampanj för att på grundval av en sådan plan göra Tyskland socialistiskt.

De som säger att situationen tycks hopplös – de ljuger. Som bärare av en dödlig smitta måste pessimister och skeptiker fördrivas ur proletariatets led. Det tyska proletariatet har outtömliga inre krafter. Man kommer att röja sin väg.